

วารสาร มนุษยวิชาการ

JOURNAL OF ACADEMIC HUMANITIES

ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2567)
Vol. 1 No. 4 (October-December 2024)

ISSN: 3088-2400 (Online)

พัฒนาสร้างสรรค์ บริการวิชาการแก่สังคม

ISSN: 3088-2400 (Online)

วารสารมนุษยวิชาการ

JOURNAL OF ACADEMIC HUMANITIES

ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2567)

Vol. 1 No. 4 (October-December 2024)

วัตถุประสงค์ (Aims and Scope)

วารสารมนุษยวิชาการเป็นวารสารบริการวิชาการแก่สังคม ภายใต้การบริหารจัดการของ ศูนย์มนุษยวิชาการทางศาสนา วัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ ประกอบด้วย 1) เพื่อให้บริการความรู้เกี่ยวกับ ศาสนพิธีกรรมแก่สังคม 2) เพื่อประกอบพิธีวัฒนธรรมความเชื่อโบราณด้านฤกษ์พิธี/การสู่ขวัญ 3) เพื่อเผยแพร่ องค์ความรู้มานุษยวิทยาด้านบทความทางวิชาการ

สำหรับการจัดทำวารสารวิชาการ ทางศูนย์ฯ ได้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อเผยแพร่ผลงานทาง วิชาการและองค์ความรู้ด้านการวิจัยของคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต/นักศึกษาของมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงาน ทั่วไป 2) เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเรียนการสอนและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต/นักศึกษาของมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานทั่วไป 3) เพื่อสร้างความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างบุคลากร หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน

ขอบเขตเนื้อหาที่วารสารเปิดรับ ได้แก่ 1) ด้านพุทธศาสนาและปรัชญา 2) ด้านรัฐศาสตร์และรัฐ ประศาสนศาสตร์ 3) ด้านศึกษาศาสตร์ รวมถึงสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาในรูปแบบการปกปิดชื่อผู้ประเมินและผู้เขียน (Double-blind Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับ พิจารณาต้นฉบับของนักวิจัย นักวิชาการ นักเขียน ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงนักวิจัย นักวิชาการและนักเขียนอิสระทั่วไป

วารสารได้กำหนดตีพิมพ์ปีละ 4 ฉบับ (ราย 3 เดือน) ดังนี้

ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

ทั้งนี้ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากกองบรรณาธิการหรือ ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องตามหลักเกณฑ์ที่วารสารกำหนด

ทัศนะและความคิดเห็นในบทความวารสารมนุษยวิชาการ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารมนุษยวิชาการ

ที่ปรึกษา (Advisors)

พระราชเมธีวชิรดิถก, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
พระอุดมวชิรเมธี, ดร.	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระครูสุภัทรสีลโสภณ (สายัณห์ เปมสีโล), ผศ. ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ. ดร.หอมหวล บัวระพา	นักวิชาการอิสระ
รศ. ดร.สุวิญ รักษ์ตย์	บัณฑิตวิทยาลัยวชิรญาณวโรรส มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ. ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน	บัณฑิตวิทยาลัยวชิรญาณวโรรส มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ. ดร.สุวิทย์ ภาณุจारी	วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ผศ. ดร.บรรจบ ปิยมาตย์	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

บรรณาธิการบริหาร (Editor-in-Chief)

อาจารย์ ดร.กฤตสุชิน พลเสน	บัณฑิตวิทยาลัยวชิรญาณวโรรส มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
---------------------------	---

รองบรรณาธิการบริหาร (Associate Editor-in-Chief)

อาจารย์ ดร. สุรัชย์ พุดชู	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
---------------------------	--

หัวหน้ากองบรรณาธิการ (Chief Editorial Board Member)

อาจารย์ ดร.สิริพร ครองชีพ	คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
---------------------------	--

กองบรรณาธิการ (Editorial Board Members)

พระครูปลัดสุวัฒนวิสุทธิสารคุณ, ผศ. ดร.	บัณฑิตวิทยาลัยวชิรญาณวโรรส มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
--	---

พระครูศรีวีรคุณสุนทร, ผศ. ดร.	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาบุญสุข สุทธิธำณ, ผศ.	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาสันต์ วสันโต	วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ
รศ. ดร.ประเวศ อินทองปาน	ข้าราชการบำนาญ
รศ. ดร.ธีรวิทย์ ภิญโญณัฐกานต์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
	วิทยาเขตนครราชสีมา
รศ. ดร.วุฒินันท์ กันทะเตียน	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
	มหาวิทยาลัยมหิดล
รศ. ดร.ประยงค์ จันทร์แดง	คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยพะเยา
รศ. ดร.อำพล บุตดาสาร	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รศ. ดร.วินิจ ผาเจริญ	วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
รศ. ดร.วีระ เลิศสมพร	คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผศ. ดร.สมบุรณ์ วัฒนะ	วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ. ดร.ประทีป พิษทองกลาง	คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ. ดร.มนตรี หลินภู	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผศ. ดร.เกษญา ผาทอง	คณะสังคมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผศ. ดร.ธีรต์มภ์ แสงแก้ว	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผศ. ดร.สยาม ราชวัตร	คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ. ดร.แจ่มจันทร์ ณ กาฬสินธุ์	คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา
	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์
ผศ. ดร.สุณี เวชประสิทธิ์	คณะพยาบาลศาสตร์ก่อการุณย์
	มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
ผศ.เกรียงศักดิ์ สานะกัง	คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
	วิทยาเขตสมุทรสาคร
พ.ต.ท.หญิง ดร.ปิยะนุช ศรีสรานุกรม	คณะสังคมศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
อาจารย์ ดร.นิตยา ค้อไผ่	คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา
	มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

อาจารย์ ดร.พันธุ์รัช ศรีทิพันธ์ คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Lim Hui Ling, Ph.D. Independent Scholar, Singapore

กองจัดการวารสาร (Managers)

นายอุบล ครองชีพ ผู้จัดการ

พระมหาวสันต์ วสันโต นักออกแบบ

นางสาววรรดา ยะชะระ นักบัญชี

ร.ต.อ.หญิง เบส ขวลิขิตปรีชา นิติกร

ร.ต.อ.วุฒิพงษ์ พงศ์ประภาอำไพ นิติกร

เจ้าของ (Owner)

ศูนย์มนุษยวิทยาการทางศาสนา

เลขที่ 257 หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งฝาย อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง 52000

โทร. 08 7192 5857, 08 5714 3458, 09 2795 9626

E-mail: journaljah@gmail.com

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

วารสารมนุษยวิทยาฉบับนี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2567) ของศูนย์มนุษยวิทยาการทางศาสนา ซึ่งประกอบด้วยบทความวิจัย 1 เรื่อง ได้แก่ 1) การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เขียนโดยพระมหาสุริยา สุริยเมธ (ศรีวิเศษ) ชัยบัญชา กองทอง และวรเชษฐ์ โทอิน บทความนี้เป็นการพัฒนาความสามารถ หาประสิทธิภาพและประเมินความพึงพอใจของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านทุ่งแต้ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ต้องการเรียนรู้ เกิดความสนใจอยากรู้อยากอ่านและเกิดการซักถามมากยิ่งขึ้น ทั้งสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในบริบทใกล้เคียงกันได้

นอกจากนี้ ยังมีบทความวิชาการ 3 เรื่อง ได้แก่ 1) พื้นที่ทางความเชื่อกับเพศสภาพ: การแสดงอัตลักษณ์ทางเพศของนักบวชไทยในเฟซบุ๊ก เขียนโดยพระปลัดระพิน พุทธิสารโร และพิเชฐ ทั้งโต บทความนี้สะท้อนเพศบรรพชิตที่สัมพันธ์กับภาวะเบี่ยงและเกณฑ์ทางสังคม รวมถึงความเป็นเพศสภาพที่สัมพันธ์กับเพศรสที่ตนชื่นชอบ ความเป็นเพศสภาพของบรรพชิตถูกเผยแพร่ผ่านเฟซบุ๊กในวงกว้าง จึงเกิดคำถามว่า คณะสงฆ์บวชให้คนกลุ่มนี้ได้อย่างไร อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์นี้ได้สะท้อนถึงสิทธิความเป็นมนุษย์ สิทธิทางเพศ สิทธิทางศาสนาที่ดูเหมือนจะขัดแย้งกันและควรหาทางออกต่อไป

2) วาทกรรมสรรพสร้างสังคม: เหล้ากับหมูในฐานะศัตรูศาสนา เขียนโดยชนันท์ธิพัฒน์ เสนามาตย์ ชัยบัญชา กองทอง และวรเชษฐ์ โทอิน บทความนี้ศึกษาวาทกรรมทางศาสนาในเชิงอุดมการณ์ ในประเด็นเกี่ยวกับการดื่มสุราในพระพุทธศาสนาและการบริโภคเนื้อหมูในศาสนาอิสลามที่เป็นข้อห้ามในเชิงพิธีกรรมหรือวินัยส่วนบุคคล โดยใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมเชิงอำนาจของฟูโกต์ และแนววิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟ ที่ชี้ให้เห็นว่า วาทกรรมนี้เกิดจากการผลิตซ้ำทางสังคมโดยผู้นำศาสนาที่เชื่อมโยงเข้าหาคุณค่าทางศีลธรรม

3) ประเพณีสงกรานต์: จากปีใหม่ไทยสู่สมรภูมิน้ำและปรัชญาเชิงวัฒนธรรม เขียนโดยบัณฑิต ปิ่นมงคลกุล บทความนี้นำเสนอปรากฏการณ์ของประเพณีสงกรานต์ในสังคมไทย โดยใช้กรอบทฤษฎีทางพุทธปรัชญาและปรัชญาโพสต์โมเดิร์นที่พบว่า สงกรานต์ไม่ได้มีความหมายเชิงพุทธศาสนาในมิติเดียว แต่เป็นพื้นที่การปะทะสังสรรค์ระหว่างเรื่องเล่ามหากาฬทางศาสนากับเรื่องเล่าเล็กที่ขับเคลื่อนโดยกระแสบริโภคนิยม สื่อและวาทกรรมของรัฐ เพราะได้แปรสภาพเป็นสมรภูมิการต่อรองเชิงอำนาจทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มที่ทำให้เห็นความซับซ้อนของการดำรงอยู่ของประเพณีในโลกยุคหลังสมัยใหม่

จากบทความเหล่านี้เชื่อว่า จะเป็นประโยชน์ในการต่อยอดความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและปรัชญา ในนามบรรณาธิการวารสารขอขอบพระคุณผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่รังสรรค์งานอันทรงคุณค่าในฉบับนี้

อาจารย์ ดร.กฤตสุชิน พลเสน

บรรณาธิการบริหาร

สารบัญ (Content)

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

ก

สารบัญ

ข

บทความวิจัย (Research Article)

- การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 ▪ พระมหาสุริยา สุริยเมโธ (ศรีวิเศษ), ชัยบัญชา กองทอง, วรเชษฐ์ โทอิน
 The Development of a Reading Comprehension Activity Set Using the 5W1H Technique to Promote Reading in the Thai Primary Education System Area for Grade 5 Students
 ▪ Phramaha Suriya Sugiyama (Sriwiset), Chaibancha Krongthong, Worachet Tho-un

1-10

บทความวิชาการ (Academic Articles)

- พื้นที่ทางความเชื่อกับเพศสภาพ: การแสดงอัตลักษณ์ทางเพศของนักบวชไทยในเฟซบุ๊ก
 ▪ พระปลัดระพิน พุทธิสารโร, พิเชฐ ทังโต
 Belief and Gender Sphere: Transgender Identity of Thai Buddhist Monks on Facebook
 ▪ Phrapalad Raphin Buddhiso, Phichet Thangto
- วาทกรรมสรรสร้างสังคม: เหล้ากับหมูในฐานะศัตรูศาสนา
 ▪ ชันนทีพัฒน์ เสนามาตย์, ชัยบัญชา กองทอง, วรเชษฐ์ โทอิน
 Constructive Discourse and Social Formation: Alcohol and Pork as Enemies of Religion
 ▪ Chanunthipat Senamat, Chaibancha Kongthong, Worachet Tho-un
- ประเพณีสงกรานต์: จากปีใหม่ไทยสู่สมรภูมิน้ำและปรัชญาเชิงวัฒนธรรม
 ▪ บัณฑิต ปิ่นมงคลกุล
 Songkran Tradition: From Thai New Year to Water Battlefield and Cultural Philosophy
 ▪ Bundit Pinmongkolkul

11-23

24-37

38-47

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	(1-13)
แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยวิชาการ	(14)
แบบฟอร์มการเขียนบทความในวารสารมนุษยวิชาการ	(15-21)

Research Article:

Received: 2024-06-10;

Revised: 2024-08-04;

Accepted: 2024-10-06.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 5W1H

เพื่อส่งเสริมการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Development of a Reading Comprehension Activity Set Using
the 5W1H Technique to Promote Reading
in the Thai Primary Education System Area for Grade 5 Students

พระมหาสุริยา สุริยเมธ (ศรีวิเศษ)¹, ชัยบัญชา กองทอง², วรเชษฐ์ โทอิน^{*3}

Phramaha Suriya Suriyameho (Sriwiset)¹, Chaibancha Krongthong²,

Worachet Tho-un^{*3}

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

Mahamakut Buddhist University, Yasothon Buddhist Collage

First/Corresponding Author, E-mail: worachet.Th@mbu.ac.th*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิชาภาษาไทย พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H และประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านทุ่งแต้ อำเภอมือง จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 81.00 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม $E1/E2=84/87.50$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.34$; $\sigma=0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ด้านชุด กิจกรรมการอ่านจับใจความ มีค่าอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.38$; $\sigma=0.59$) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าอยู่ใน ระดับมาก ($\mu=4.30$; $\sigma=0.52$) องค์ความรู้จากการวิจัย คือ การทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ต้องการ เรียนรู้ เป็นการกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนอยากรู้อยากอ่านและเกิดการซักถามมากยิ่งขึ้น และสามารถ นำไปปรับใช้ในบริบทใกล้เคียงกันได้

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะการอ่าน, การอ่านจับใจความ, โรงเรียนบ้านทุ่งแต้

Abstract

This research aims to evaluate the effectiveness of reading comprehension activity sets using the 5W1H technique in the Thai language subject area, to enhance students' reading comprehension skills, and to assess student satisfaction with the activity sets among Grade 5 students at Ban Thung Tae School, Mueang District, Yasothon Province. The findings reveal that 16 students (81.00%) achieves a score of at least 80%, while 5 students (19.00%) do not meet the benchmark. The efficiency of the activity sets, measured using the 5W1H technique, is found to be $E1/E2 = 84/87.50$, which meets the standard efficiency criteria of 80/80. Overall, student satisfaction with the reading comprehension activity sets is rated at a high level ($\mu=4.34$; $\sigma=0.58$). When analyzed by category, satisfaction with the activity sets themselves scores the highest ($\mu=4.38$; $\sigma=0.59$), followed by the perceived benefits received ($\mu=4.30$; $\sigma=0.52$), both at a high level. The results suggest that the activity sets made learning more enjoyable and engaging for students, stimulated their interest in reading, encouraged them to ask more questions, and have the potential to be applied effectively in similar educational contexts.

Keywords: Reading Skill Development, Reading Comprehension, Ban Thungthea School

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วอันสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อม ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุดคือ ทักษะการเรียนรู้ (learning skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นยุคแห่งการแข่งขันทางสังคมค่อนข้างสูง ในปัจจุบัน ส่งผลต่อการปรับตัวให้ทันและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน ดังนั้น การเสริมสร้างองค์ความรู้ (Content Knowledge) ทักษะเฉพาะทาง (Specific Skills) ความเชี่ยวชาญชำนาญเฉพาะด้าน (Expertise) และสมรรถนะของการรู้เท่าทัน (Literacy) จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนในการเรียนรู้ยุคสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 นี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่ได้เกิดวิวัฒนาการความก้าวหน้าในทุก ๆ มิติเป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง ส่งผลต่อวิถี

การดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ดังนั้น การกำหนดยุทธศาสตร์และการสร้างความพร้อม ที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่ท้าทายศักยภาพและความสามารถของมนุษย์ที่จะสร้างนวัตกรรมทางการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น และสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (วรพจน์ วงศ์กิจเจริญรุ่งเรือง และคณะ, 2554)

เนื้อความสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันแก้ปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิต ในปัจจุบันของบุคคลทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตให้ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่ามีศักดิ์ศรีและมีความสุข ปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาไทยในภาพรวมทั้งประเทศไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร นักเรียนจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา บางคนยังไม่สามารถใช้ทักษะต่าง ๆ ได้ไม่ว่าจะเป็นการฟัง การอ่าน การพูด และการเขียนในการดำเนินชีวิตได้ ดังคำกล่าวของพันธุทิพย์ เกื้อเพชรแก้ว (2545) ที่สะท้อนว่า อุปสรรคปัญหาที่พบในการเรียนวิชาภาษาไทยคือการขาดทักษะการอ่าน โดยเฉพาะการอ่านในระดับพื้นฐานคือการอ่านจับใจความสำคัญของสารซึ่งต้องผ่านการฝึกฝนการอ่านเป็นอย่างดี จากการวิเคราะห์ปัญหาที่พบว่าสาเหตุของปัญหาที่สำคัญคือนอกจากครูจะไม่ได้จัดทำแผนการเรียนรู้ และนวัตกรรมประกอบการสอน ครูไม่ได้ให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการสอน ครูไม่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นคว้าหาคำตอบหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง สอดคล้องกับคำกล่าวของมีเดียจุฬา (2549) ว่าปัญหาหนึ่งที่หลายคนมีความห่วงใยยังอยู่ในขณะนี้คือปัญหาเด็กไทยไม่รักการอ่าน เป็นปัญหาที่ทุกคนทุกภาคทุกส่วนในสังคมจะต้องประสานความร่วมมือช่วยกันแก้ไขอย่างจริงจังและจริงใจ เพราะการอ่านถือว่าเป็นหัวใจการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความสำคัญยิ่งต่อการ นำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จ การพัฒนาการเรียนการสอนมีปัจจัยที่สำคัญคือ ครูต้องพัฒนาความรู้ ความสามารถและมีความกระตือรือร้นที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องมีการจัดทำแผนการสอน ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจทั้งระบบเพราะต้องคิดวิเคราะห์เพื่อวางแผนคิดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลที่มีคุณภาพอย่างหลากหลายและนำผลการบันทึกไป ปรับปรุงเพื่อวางแผนใหม่ในระยะเวลาต่อไป (ชุมพล ศรีทองกุล, 2544)

การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโตและจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้ผู้อ่านมีความสุขมีความหวังและความอยากรู้อยากเห็น อันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง คือ พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์และความอยากรู้อยากเห็น การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ต้องอาศัย ประชาชนที่มีความรู้ มีความสามารถซึ่งความรู้ต่าง ๆ ก็ได้มาจากการอ่านนั่นเอง (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542) และสอดคล้องกับจินตนา ไบกาชุย (2543) ที่กล่าวว่า การอ่านหนังสือนั้นมี

ความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อชีวิตคนเราอย่างยิ่งและนอกจากนั้นยังได้สรุปบทบรรยายของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือว่า (1) การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น เช่น การฟัง (2) ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีการจำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้ (3) หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่นซึ่งมักมีอายุการใช้งานจำกัด (4) ผู้อ่านสามารถฝึกการคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน (5) การอ่านส่งเสริมให้มีสมรรถนะ มีสมาธิมากกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้เพราะขณะอ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความนั้น ๆ (6) ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าว ๆ อ่านละเอียด อ่านข้ามหรืออ่าน ทุกตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่านหรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือก อ่านเองได้ (7) หนังสือมีหลากหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองของผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและทัศนคติได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดยึดอยู่กับแนวคิดใด ๆ โดยเฉพาะ และ (8) ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเองวินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือ บางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติแล้วเกิดผลดี รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ (2541) ทุกครั้งที่อ่านจะมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันไป อาทิ อ่านเพื่อความรู้ อ่านเพื่อความเข้าใจ อ่านเพื่อแสดงความคิดเห็น อ่านเพื่อวิจารณ์ อ่านเพื่อทดสอบความเข้าใจ (วัฒนา คัมภีร์, 2544) และกานต์มณี ศักดิ์เจริญ (2546) ทุกครั้งที่อ่านต้องมีการตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านควรแปลงหัวเรื่องเป็นคำถามให้ติดเป็นนิสัยโดยการตั้ง คำถามแบบเปิดว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร (สมพร จารุณัฐ, 2549) และขณะที่อ่านจับใจความควรจำแนกแยกแยะองค์ประกอบของสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกเป็นส่วน ๆ เพื่อค้นหาว่าทำมาจากอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร เชื่อมโยงกันอย่างไร (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546)

การอ่านจับใจความนับว่าเป็นหัวใจของการอ่าน การจับใจความอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้อ่านรู้และเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่อ่านได้ ผู้อ่านจึงสามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเอง ดังที่ศิริวรรณ เสนา (2541) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านถือเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน เพราะถ้าผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจในสิ่งที่อ่านและไม่สามารถจับใจความสำคัญของสิ่งที่อ่านได้ ผู้อ่านก็ไม่สามารถที่จะนำสาระความรู้และข้อเสนอไปใช้ปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ การอ่านนั้นถือเป็นการอ่านที่ไม่สมบูรณ์ ดังนั้นจึงกล่าวสรุปได้ว่าการอ่านมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต และการอ่านจับใจความที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้อ่านรับรู้สาระเรื่องราวของเรื่องที่อ่านด้วยความเข้าใจและสามารถนำสาระความรู้จากเรื่องที่อ่านมาพัฒนาปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

จากความสำคัญของการอ่านจับใจความ ผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนควรได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะในการอ่านจับใจความเพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้องและสามารถจับใจความของเรื่องได้ในเวลาที่รวดเร็ว นอกจากนี้การฝึกทักษะการอ่านจับใจความเป็นวิธีการสอนอ่านอีกวิธีหนึ่งที่จะนำไปใช้แก้ปัญหาการสอนอ่านจับใจความได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้าง ชุดกิจกรรมสำหรับฝึกอ่านจับใจความ โดยนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านทุ่งแต่ เพื่อเป็นสื่อการเรียนการสอนที่จะสามารถตอบสนองนักเรียนให้มีทักษะในการอ่านจับใจความดีขึ้น เนื่องจากโรงเรียนบ้านทุ่งแต่เป็นโรงเรียนที่

เปิดสอนหลักสูตรพัฒนาการเรียนสมัยใหม่ มีการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานหลากหลายวิชา คือ ภาษาอังกฤษ 30% และภาษาไทย 30% วิทยาศาสตร์ 20% คณิตศาสตร์ 20% จึงทำให้พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเฉพาะในทักษะการอ่านของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ จากเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ อันเนื่องมาจากนักเรียนยังขาดความรู้พื้นฐานในการอ่าน โดยเฉพาะทักษะในการอ่านจับใจความ เพราะนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมมาก ทำให้การใช้ภาษาไทยในการอ่านจับใจความไม่ดีเท่าที่ควร คือ นักเรียนบางคนอ่านได้แต่ไม่เข้าใจเรื่องที่อ่าน จึงทำให้จับใจความของเรื่องไม่ได้ จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างชุดกิจกรรมการอ่าน จับใจความ เพื่อส่งเสริมการอ่านโดยใช้เทคนิค 5W1H ซึ่งประกอบด้วย Who (ใคร) What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) How (อย่างไร) เข้ามาร่วมใช้ในชุดกิจกรรมการอ่าน จับใจความเพื่อเป็นตัวชี้้นำในการอ่านเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่านจับใจความและช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านทุ่งแต้ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านทุ่งแต้ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านทุ่งแต้ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) โดยคณะผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสืบค้นวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น เอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบออนไลน์ (Internet Online) และผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย (Target Group) เป็นนักเรียนมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 5 โรงเรียนบ้านทุ่งแต้ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา จำนวน 21 คน ผู้วิจัยจึงใช้การศึกษาข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยพารามิเตอร์ (Parameters) กับประชากรทั้งหมด (Population) และใช้สัญลักษณ์ทางสถิติในค่าพารามิเตอร์ (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) (ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543)

- 2 ขอบเขตด้านตัวแปร สำหรับตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย 1) ด้านรูปแบบการเรียนการสอน 2) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านเครื่องมือและสื่อการเรียนรู้ ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย

1) การศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านทุ่งแต่ ในรายวิชาภาษาไทย เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยศึกษาสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และศึกษาหลักการและวิธีการสอนโดยใช้เทคนิค 5W1H จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 4 ชั่วโมง ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการอ่านจับใจความข่าว แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการอ่านจับใจความเรื่องสั้น

3) การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 เรื่องการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้เทคนิค 5W1H ให้สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 4 ชั่วโมง ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการอ่านจับใจความข่าว แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องการอ่านจับใจความเรื่องสั้น

4) การนำแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบต่าง ๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล ความชัดเจน ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้และนำข้อมูลที่รวบรวมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective Congruence; IOC) (Rovinelli & Hambleton, 1977)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านทุ่งแต่ โดยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ 1) อธิบายและชี้แจงกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยให้นักเรียนเข้าใจ 2) ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย จำนวน 2 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลา 4 ชั่วโมง 3) เมื่อเสร็จสิ้นการสอนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนทำแบบทดสอบระหว่างเรียน 4) หลังจากดำเนินการสอนครบทั้ง 2 แผน นักเรียนทำการทดสอบวัดความสามารถใน การอ่านจับใจความ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ 5) นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้ เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 6) เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดนำไปประมวลผลและวิเคราะห์

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านทุ่งแต้ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่าความสามารถในการอ่านจับใจความ จำนวน 2 ชุดกิจกรรม โดยใช้เทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย พบว่า มีนักเรียนผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 81.00 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00

2. การศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านทุ่งแต้ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความโดยใช้เทคนิค 5W1H เพื่อส่งเสริมการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายพบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม $E_1/E_2 = 84/87.50$

3. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านทุ่งแต้ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.34$; $\sigma=0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ความพึงพอใจในด้านชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ มีค่าอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.38$; $\sigma=0.59$) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.30$; $\sigma=0.52$)

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H พบว่า นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 81.00 และมีนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 จะเห็นได้ว่า คะแนนจากการทำชุดกิจกรรมของนักเรียนในแต่ละชุด จำนวน 2 ชุดกิจกรรม นักเรียนจำนวน 4 คน มีคะแนนร้อยละระหว่าง 40–100 เมื่อพิจารณาแล้วมีนักเรียน 4 คน มีคะแนนร้อยละ 50-80 เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีคะแนน ผ่านในกิจกรรมแต่ละชุดผ่านเกินครึ่งไม่มากนัก ซึ่งทิสนา แหมมณี (2544) ได้กล่าวถึงการสอนการอ่านจับใจความว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) กล่าวว่า ผู้มีสติปัญญาดีจะสามารถรับรู้และอ่านจับใจความได้ในเวลาอันรวดเร็วการให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนบ่อย ๆ ก็เป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของร็อดลิ โมฮัมมัด (Rodli, 2009) ทำการวิจัยสอนการอ่านใน MAN Mojokerto ซึ่งความสามารถในการอ่านของนักเรียนยังไม่มีเพียงพอ การวิจัยนี้ออกแบบเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนเมื่อใช้กลยุทธ์ PQ4R ในกิจกรรมที่ใช้ PQ4R นี้ นักเรียนได้รับมอบหมายให้จับใจความเนื้อเรื่องด้วยขั้นตอน preview, question, read, reflect recite และ Rew เป็นนักเรียนของ MAN Mojokerto ใน East Java ปีการศึกษา 2008/2009 การวิจัยนี้ทำ 2 รอบ แต่ละรอบมีการประชุมกัน 2 ครั้ง ซึ่งงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าการให้การเสริมด้วยกลยุทธ์ PQ4R ในการสอนความเข้าใจในการอ่านสามารถส่งเสริมทักษะความเข้าใจของนักเรียนให้ดีขึ้นได้

ระบุว่า หลังจากใช้กลยุทธ์แล้วมีผลช่วยเพิ่มจำนวนนักเรียนที่ได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 65 คะแนนในรอบแรกที่มีนักเรียนเพียง 25 คน จากจำนวนนักเรียน 42 คนหรือคิดเป็น 59.52 % แต่ในรอบที่ 2 นักเรียนได้รับคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 65 คะแนนเป็น 34 คนจากจำนวนนักเรียน 42 คน หรือคิดเป็น 80.45 % ถือเป็นการประสบความสำเร็จในการทำคะแนนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้นักเรียนในชั้นเรียนยังมีการแบ่งปันความคิด การดูก่อนอ่าน การตอบคำถาม การอ่าน การสะท้อน การทอ้งและการตรวจทานด้วยกลยุทธ์ PQ4

2. จากการศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H พบว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม $E_1/E_2=84/87.50$ จากการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 ผ่านเกณฑ์ 0.5 ตามที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ ชัดติยะมาน และอมลวรรณ วีระธรรมโม (2549) ได้กล่าวว่า การตั้งประเด็นคำถามตอบเพื่อให้นักเรียนได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้คำถาม 5W1H ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคำถาม 6 ประเภทตามความคิดของเบญจามิน บลูม (Benjamin Bloom) เพื่อให้สอดคล้องกับระดับความสามารถในการอ่านจับใจความ คือ 1) Who (ใคร) 2) What (อะไร) 3) Where (ที่ไหน) 4) When (เมื่อไร) 5) Why (ทำไม) 6) How (อย่างไร)

3. จากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.34$; $\sigma=0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ด้านชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ ($\mu=4.38$; $\sigma=0.59$) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\mu=4.30$; $\sigma=0.52$) สอดคล้องกับงานวิจัยของนภาพรณ ขาวผ่อง และรินรดี พรวิริยะสกุล (2558) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (ซี ไอ อาร์ ซี) ผสานวิธีคิดไตร่ตรอง 3 นาที สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลอง มีเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้จากการวิจัย

ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H สามารถพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนได้ดีขึ้น เพราะมีกระบวนการเป็นลำดับขั้นตอนเริ่มต้นด้วยการตั้งคำถามในแต่ละข้อ และฝึกให้นักเรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเองซึ่งตามปกตินักเรียนจะไม่ค่อยสนใจการเรียนวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะในเรื่องการอ่านมากนักแตเมื่อนักเรียนได้ใช้ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ และใช้เทคนิค 5W1H ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน อยากเรียนอยากรู้เพิ่มขึ้น เป็นการกระตุ้นความสนใจให้นักเรียนอยากรู้ อยากอ่านและเกิดการซักถาม ดังนั้น คณะผู้วิจัยคิดว่า ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความและเทคนิค 5W1H อาจนำไปใช้กับโรงเรียนที่มีบริบทที่คล้ายคลึงกันได้เช่นกัน

สรุป

จากการพบวิจัยครั้งนี้พบว่า การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผู้ผ่านเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 81.00 และมีผู้ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 สำหรับ การศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความพบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่าน จับใจความโดยใช้เทคนิค 5W1H มีประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม $E_1/E_2=84/87.50$ ส่วนการประเมินความ พึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.34$; $\sigma=0.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ความพึงพอใจในด้าน ชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความ มีค่าอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.38$; $\sigma=0.59$) และด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าอยู่ ในระดับมาก ($\mu=4.30$; $\sigma=0.52$) สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ คือ ครูผู้สอนที่นำชุดกิจกรรม การอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H ไปใช้ในการเรียนการสอน ควรมีความเข้าใจในพื้นฐานการอ่านของ นักเรียนเพราะนักเรียนแต่ละคนจะมีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรเลือกเนื้อหาหรือบทอ่านที่มี ความยากง่ายเหมาะสมกับระดับชั้นเรียนและศักยภาพของนักเรียน ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยใช้เทคนิค 5W1H กับวิธีสอนตามรูปแบบอื่น ๆ เพื่อศึกษาว่าผลที่ได้รับมีความแตกต่างกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2541). *ทักษะภาษานาวาวิธี*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กานต์มณี ศักดิ์เจริญ. (2546). *ปฏิกิริยาการอ่านหนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชส มีเดีย.
- จินตนา ไบกาฮุย. (2543). *การเขียนสื่อการเรียนการสอน*. กรุงเทพมหานคร: สุวิริยสาสน์.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *หนังสือสำหรับเด็ก*. กรุงเทพมหานคร: ชนัญดาฤทธิ์แดงการพิมพ์.
- ชุมพล ศรีทองกุล. (2544). ครูกับการจัดกระบวนการเรียนรู้. *วารสารข่าววิชาการครู*. 4 (เมษายน-พฤษภาคม), 31-34.
- ทิตนา แหมมณี. (2544). *รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย*. กรุงเทพมหานคร: ด่านสุทธาการ พิมพ์.
- ธีรภูมิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบัน ราชภัฏอุบลราชธานี.
- นภาพรณ ขาวผ่อง และรินรติ พรวิริยะสกุล. (2558). ผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความด้วยการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ (ซี ไอ อาร์ ซี) ผสานวิธีคิดไตร่ตรอง 3 นาที สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*. 3 (1), 74-88.
- พันธุ์ทิพย์ เกื้อเพชรแก้ว. (2545). ปัญหาการสอนย่อความในระดับอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการ*. 5 (6), 51-58.
- วรพจน์ วงศ์กิจเจริญรุ่งเรือง และคณะ. (2554). *การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: Open World.
- วัฒนา คัชมาต. (2544). *การใช้ภาษาไทย*. เพชรบูรณ์: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศึกษา วิทยาลัยครูเพชรบุรี.

- วิวัฒน์ ชัดติยะมาน และอมลวรรณ วีระธรรมโม. (2549). *การสอนเพื่อพัฒนาการคิด*. สงขลา: เทมการพิมพ์.
- ศิริวรรณ เสนา. (2541). *การศึกษาคุณลักษณะของเนื้อความสำหรับฝึกคัดลายมือที่ส่งผลต่อพัฒนาการคัดลายมือ และความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. ปรินญานิพนธ์ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมพร จารุณี. (2549). *การกำหนดจุดมุ่งหมายในการอ่าน*. *วารสารวิชาการ*. 2 (3), 56-62.
- Rodli, M. (2009). *Improving the Reading Comprehension of the Tenth Year Students of. MAN Mojokerto Using PQ4R Strategy*. (Master's Thesis). State University of Malang. East Java, Indonesia.
- Rovinelli, R. J. and Hambleton, R. K. (1977). On the Use of Content Specialists in the Assessment of Criterion-referenced Test Item Validity. *Tijdschrift Voor Onderwijsresearch*. 2 (2), 49-60.

Academic Article:

Received: 2024-04-01;

Revised: 2024-05-23;

Accepted: 2024-06-20.

พื้นที่ทางความเชื่อกับเพศสภาพ:
การแสดงอัตลักษณ์ทางเพศของนักบวชไทยในเฟซบุ๊ก
Belief and Gender Sphere:
Transgender Identity of Thai Buddhist Monks on Facebook

พระปลัดระพิน พุทธิสารโร^{*1}, พิเชฐ ทังโต²Phrapalad Raphin Buddhisar¹, Phichet Thangto²

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

First/Corresponding Author, E-mail: raphind@yahoo.com*

บทคัดย่อ

เพศบรรพชิตมีรูปแบบที่สัมพันธ์กับกฎระเบียบ (วินัยและธรรม) และเกณฑ์ทางสังคม โดยมีอุดมคติและเป้าหมายเป็นกลไกสำคัญของการถือสมณาน ส่วนเพศสภาพที่สัมพันธ์กับเพศสเปกตรัมเป็นเพศสภาพที่นิยมขึ้นชอบ โดยมีคำเรียกว่า ตู้ด แต่ว กะเทย เกย์ เพศสภาพทั้ง 2 มีนัยและเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะการถูกเผยแพร่ผ่านสื่อเฟซบุ๊กและกระจายไปสู่สาธารณะวงกว้าง จากการสำรวจกลุ่มเป้าหมายเป็นพระ-เณร ซึ่งมีสถานะเป็นบรรพชิตหรือนักบวชในพระพุทธศาสนา ภาพสะท้อนทวิลักษณ์แห่งความเป็นเพศสภาพในรูปแบบที่ตึงตึงใจ ทำให้เกิดคำถามแย้งและสงสัยว่า ทำไมคณะสงฆ์ปล่อยให้มีการบวชกลุ่มคนเหล่านี้ได้อย่างไร ทั้งมองไปถึงหลักการห้ามบวช เจตนารมณ์ในการบวชและสมณสัญญาที่ต้องมาพร้อมกับการบวช ไม่ใช่อัตลักษณ์อย่าง ที่แสดงและปรากฏทางสื่อออนไลน์ องค์ความรู้จากบทความนี้พบว่า การแสดงถึงอัตลักษณ์ของเพศสภาพเป็น การแสดงออกถึงสิทธิความเป็นมนุษย์ ขณะเดียวกันก็เป็นเกณฑ์วินิจฉัยร่วมต่อประเด็นสิทธิทางเพศกับ สิทธิทางศาสนา และชุดความจริงที่แตกต่างกับท่าทีที่ควรเป็นทางออกและการแก้ปัญหาดังกล่าว

คำสำคัญ: พื้นที่ทางความเชื่อ, พื้นที่ทางเพศ, อัตลักษณ์ทางเพศ

Abstract

The monastic gender identity is shaped by regulations—particularly the monastic code (Vinaya and Dhamma)—as well as social norms, with ideals and spiritual goals serving as core mechanisms for undertaking the monastic life. In contrast, gender identity associated with sexual orientation—commonly referred to using terms such as tut, taew, kathoey, and gay—is centered on personal preferences and desires. These two forms of gender identity differ

significantly in both meaning and intent, especially when expressed through social media platforms like Facebook, where they are disseminated to a wider public audience. A study targeting Buddhist monks and novices—individuals who hold ordained status in the monastic community—reveals a dualistic reflection of gender identity expressed in ways aligned with personal preferences. This raises critical questions about why the Sangha permits such individuals to be ordained in the first place. These concerns extend to the principles prohibiting ordination, the original intent of ordination, and the monastic commitment that is meant to accompany it—rather than the self-expressed identity now frequently displayed on social media. The knowledge derived from this article indicates that the expression of gender identity represents an assertion of human rights, while also serving as a shared criterion for evaluating issues related to sexual rights and religious rights, as well as differing truths and attitudes that should guide solutions and resolutions to such issues.

Keywords: Belief, Gender, Transgender Identity

บทนำ

ประเด็นข่าวเกี่ยวกับพระภิกษุ-สามเณร “เพศ” ที่สาม ซึ่งมีคำเรียกว่า “พระตุ๊ด-เณรแต้ว” ที่ถูกใช้ยืนยันความเป็นเพศสภาพเฉพาะที่แฝงอยู่ในศาสนาและเป็นความ “ขัดกัน” ระหว่างคำสอน หลักการและแนวคิดทางศาสนากับความเป็นเพศรส สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดเวลาที่ผ่านมา กล่าวคือพอเป็นชาวดังจึงประเด็นมาพูดคุยกัน จะแก้ไข ปรับปรุง ชิงชังเพื่อให้เห็นว่า เอาจริง พอสักพักก็เจิบ ซึ่งในความเป็นจริงอัตลักษณ์ตัวตนทางเพศสภาพยังอยู่ พร้อมขับเคลื่อนไปตามสถานการณ์ รอเวลาเกิดขึ้นซ้ำอีกหรือไม่? ก็ต้องตอบว่า ใช่/มี และปรากฏอย่างต่อเนื่อง จากการสำรวจผ่านสื่อออนไลน์ทางเฟซบุ๊ก นับแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน พบว่าพื้นที่เชิงปัจเจกที่ผสมรวมกับสาธารณะเมื่อเปิดให้ใช้ โดยถูกใช้เป็นช่องทางสื่อสารในด้านต่าง ๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เพศและความหลากหลายทางเพศ โดยในความหลากหลายนั้นพระภิกษุ-สามเณร ก็ได้เป็นสมาชิก “โลกเสมือนจริง-เฟซบุ๊ก” ด้วย มีลักษณะพิเศษคือเข้าถึงได้ง่าย สื่อสารอะไรได้ตามต้องการ ทั้งประชาสัมพันธ์วัด เผยแผ่ศาสนา หลักธรรม คำสอนและตัวตนในเชิงปัจเจก นัยหนึ่งถูกใช้สื่อสารเพื่อประโยชน์ขององค์กรหรือระบบ แต่อีกนัยมีพระเณรกลุ่มหนึ่งใช้ขับเคลื่อนตัวตนทางเพศหรืออัตลักษณ์ทางเพศ ในความเป็นพระตุ๊ด เณรแต้ว กะเทย หรือบ๊องเตาะเก๋ในพื้นที่เฉพาะที่สร้างขึ้นเป็นส่วนตัว แต่ก็เปิดพื้นที่ส่วนตัวนั้นแก่สาธารณะแก่ผู้ร้องขอและเพิ่มเป็นเพื่อนด้วยเช่นกัน มุมหนึ่งเหมือนพื้นที่สงวนไว้ แต่อีกมุมหนึ่งเหมือนพื้นที่สาธารณะที่ใคร ๆ ก็สามารถเข้าถึงได้ การแสดงออกที่เข้าใจว่า เป็นพื้นที่เฉพาะ ได้พาดข้ามกลุ่มหนึ่งไปยังกลุ่มหนึ่งหรือกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งส่งผลเป็นการรับรู้ต่อคนกลุ่มอื่นไปด้วย และการรับรู้นั้นก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นการชื่นชอบ ภาพลักษณ์เพศที่ขัดกันเหล่านี้ จึงถูกสะท้อนคิดออกมาสู่สาธารณะมากขึ้นที่เป็นทั้งสนับสนุนในใจ เอาอย่างจากหมู่กลุ่มเดียวกันและ/หรือคัดค้าน เห็นต่าง วิพากษ์วิจารณ์หรือโต้ต่อตัวตน สถานะและองค์กรไป การสำรวจพื้นที่เสมือนจริงเหล่านี้พบเหตุการณ์คล้าย ๆ กัน

และได้บทสรุปไม่ต่างกัน คือ การปะทะกันทางความคิดในเรื่องเพศ สิทธิทางเพศหรือสิทธิในการแสดงออกในมิติทางศาสนาและเพศ ตามเงื่อนไข กฎเกณฑ์ทางสังคมเรา อันหมายถึง ชาวพุทธผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือองค์กรปกครองควรมีมุมมองหรือความเข้าใจอย่างไร ภายใต้สถานการณ์ยุคสื่อสารไร้พรมแดนนี้

เพศบรรพชิตและเพศรสกับสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์

สิทธิทางเพศถูกพูดถึงกันในวงกว้างทั้งเพศหญิง คนเพศอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ 2550 ได้บัญญัติคุ้มครองบุคคลจากการถูกเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมในเรื่องเพศ สภาพทางกาย และสถานะของบุคคลไว้อย่างกว้าง ๆ (มาตรา 30) และสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญและไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน (มาตรา 28) รวมถึงการตรากฎหมายออกมาในวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ. 2558 เป็นประกาศพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 (พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558, 2558) เพื่อให้มีผลบังคับใช้รองรับความหลากหลายทางเพศ ส่วนเพศที่เป็นประเด็นถกเถียงต่อภาพลักษณ์และถูกกล่าวถึงในวงกว้าง ระหว่างเพศทางศาสนา (Position on Religious) กับเพศ (Gender) ในทางกายภาพ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ใหม่ส่งผลเป็นพฤติกรรมเชิงประจักษ์ อันมีผลต่อเพศสถานะ คือ เพศบรรพชิตด้วยเจตนาเพื่อยืนยันหรือแสดงออกต่อเพศสภาพ คือ ความเป็นเพศทางกายภาพและความพึงใจ ซึ่งในบทความนี้ได้สำรวจพฤติกรรมและการกระทำของพระภิกษุสามเณรเพื่อสังเกตท่าทีการแสดงออกในภาพลักษณ์ทางศาสนาเพื่อสะท้อนตัวตนทางเพศบรรพชิต-เพศรส ที่มีนัยขัดกันกับกฎพระธรรมวินัย/สิทธิเสรีภาพทางเพศ โดยมีเจตนาเป็นการสมานานเพศใหม่ และละทิ้งเพศเดิมที่เป็นภาพลักษณ์ซ้อนทับกันอยู่ หรือไม่ก็เป็นการละทิ้งสำนักของเพศที่ตนเองสมานานอยู่ (สมณสัญญา) ไปสู่เพศที่พึงใจ ซึ่งอาจให้รายละเอียดและจำแนกได้ ดังนี้

1. เพศสถานะทางศาสนา ที่เรียกว่า เพศบรรพชิตหรือในความเป็นพระ เป็นเณร นักบวช มีกำหนดนิยามเป็นกรอบและการแสดงออกทางศาสนา ผ่านข้อวัตรปฏิบัติ กฎระเบียบที่เรียกว่า ศีลหรือวินัย มีรูปแบบของการแต่งกาย เช่น จีวร รองเท้า ทรงผม ซึ่งเรียกรวมว่า เพศบรรพชิต โดยมีกรอบในการใช้ชีวิตที่เรียกว่า สมณสัญญา (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 24 ข้อ 101: 242) หรือคำที่เรียกว่า สภาวะที่แตกต่างจากคนอื่นหรือฆราวาส ที่ถือสมานานมาแต่ต้นว่า เราจะเป็นนักบวชหรือผู้ถือวัณสิทธิ์พิเศษ เช่น การอยู่ในวัด การแต่งกาย การบิณฑบาต เพราะเงื่อนไขเหล่านี้และเพศในนิยามนี้ หมายถึง เพศสถานะตามหลักคิดทางพระพุทธศาสนาและปรากฏอยู่ในพระภิกษุสามเณรในปัจจุบัน

ผ้ากาสาวะเป็นอาภรณ์ที่สวมใส่เพื่อยืนยันความเป็นเพศนักบวช เท่ากับเป็นพื้นที่สงวนเฉพาะในกฎของพระภิกษุ-สามเณร โดยใช้คำว่า เว้น ผ่านการบวช การสมานานถือ การสังวรระมัดระวัง การไม่ก้าวล่วง (วิติกะมะ) การมีเจตนางดเว้น ภาพลักษณ์หรือวัตรปฏิบัติเหล่านี้เป็นหลักการของชีวิตนักบวช เมื่อวิถีชีวิตนักบวชมีเจตนาในการงดเว้นชัดเจน ดังนั้น เมื่อมีผู้พยายามก้าวล่วงพื้นที่สงวนสำหรับนักบวชหรือบรรพชิตนี้ จึงทำให้เกิดประเด็นคำถามว่า ทำไม อะไร อย่างไร และไม่ผิดหรือ และอีกมากมายต่อเพศสถานะ-นักบวช-บรรพชิตที่ทับอยู่กับความเป็นเพศสภาพ-กะเทย-เกย์ บนความพึงใจในเพศรสที่แสดงออกทางสื่อออนไลน์

2. เพศสภาพที่สมานานเพื่อนิยามถึงเพศรส หมายถึง รสนิยมทางเพศที่ชื่นชอบกับการแสดงออก ชายรักชาย กะเทยหรืออื่น ๆ ซึ่งภาพลักษณ์เหล่านี้มีให้เห็นทั่วไปในหลายแวดวง ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน ครูอาจารย์ ดารา

นักแสดง ทั้งหมดเป็นภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้การจัดวางตัวตนในเทศกฤหัสถ์ที่ชัดเจนต่อความเป็นนั้น ๆ ทั้งยังไม่มีกฎหรือเงื่อนไขอื่นใดเป็นข้อกำกับ เมื่อเทียบกรณีพระ-เถรที่ปรากฏในสื่อออนไลน์ ใช้ความเป็นเพชรสที่พอใจ หมายถึง ตืด แต่ว กะเทย หรือรสนิยมทางเพศ ที่จะแสดงออกต่อสาธารณะโดยมิได้สนใจต่อเพศสถานะ บรรพชิต-นักบวช ว่า ควรกระทำแค่ไหนอย่างไร กับสื่อภาพเพชรสที่พึงประสงค์ เช่น การแต่งหน้าทาปาก การแต่งกายที่มีลักษณะพิเศษต่างจากพระเถรทั่วไป จนกระทั่งไปถึงการจูบปาก การนอนก่ายกอดกัน ฯลฯ

3. เพศที่ซ้อนทับในความเป็นเพศ หมายถึง การปะทะทางความเชื่อและความจริง เมื่อสำรวจในเฟซบุ๊ก ภาพกับภาพลักษณ์ที่ปรากฏซ้อนทับระหว่างความเป็นเพศสถานะ (พระภิกษุ-สามเณร) กับเพชรส (ตืด-กะเทย-เกย์) กลายเป็นภาพลักษณ์ที่ขัดกันขึ้นมาในทันที คำถามมากมายถามเข้ามาว่า พระเป็นกะเทย เณรเป็นตืด เกิดขึ้นหรือมีในวงการพระศาสนาได้อย่างไร ภาพลักษณ์อย่างนี้กลายเป็นปัญหาซ้อนทับกันอยู่ระหว่างความเป็น (บรรพชิต) กับความอยากเป็น (เพศเฉพาะ) เป็นรสนิยมเรื่องเพศที่ไม่สอดคล้องกับกติกาแบบซ่อนเร้นในอำนาบบริเวณส่วนตัว (ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์, 2557: 5) ซึ่งโดยหลักการ (บัญญัติ) ต้องมีท่าที่ (สมณสัญญา: เราเป็นผู้มีเพศต่างจากกฤหัสถ์/ชีวิตของเราเนื่องด้วยผู้อื่น/มรรยาทอย่างอื่นอันเราควรทำมิอยู่ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 24 ข้อ 101: 242) ปฏิบัติตามหลักการอย่างเคร่งครัด สงบเสงี่ยม เรียบร้อย เป็นต้น ดังนั้น ภาพลักษณ์นี้กลายเป็นข้อขัดแย้งต่อความเป็นจริงและความเชื่อทางศาสนา ดังปรากฏในประเด็นข่าวและข้อคิดเห็นของผู้ใช้สื่อออนไลน์ จากการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันคือ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุน จนกระทั่งถึงประณามและด่าทอ เช่น

ผู้ให้ข้อมูล ก ให้ทัศนะเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 ว่า “ตอนบวช ก็สัญญาแล้วว่า จะรักษาศีล 227 ข้อ แล้วนี่ไม่อาบัติหรือ จะบวชกันทำไม”

ผู้ให้ข้อมูล ข ให้ทัศนะเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 ว่า “คนเหล่านี้เคยถามตัวเองบ้างไหมว่า บวชเพื่ออะไร ศีลของพระมีกี่ข้อ อะไรบ้าง แก่นสารอยู่ตรงไหน หรือว่า บวชส่งเดชไปอย่างนั้นเอง ผมไม่เชื่อว่าพระท่านอื่น ๆ โดยเฉพาะพระผู้ใหญ่ในวัดนั้น ๆ จะไม่เห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้แล้วทำไมจึงปล่อยปละละเลยได้ถึงเพียงนี้?”

ผู้ให้ข้อมูล ค ให้ทัศนะเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 ว่า “มันผิดตั้งแต่รับชายประเภทนี้ บวชเป็นพระ-สามเณรแล้วรับ ผิดชัดเจน ข้อห้ามก็บอก ห้ามคนเบี่ยงเบนทางเพศบวช ต้องถามเจ้าอาวาสที่รับบวชว่าท่านบวชให้ได้อย่างไร”

ผู้ให้ข้อมูล ง ให้ทัศนะเมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2556 ว่า “ถ้ายังละกิเลสไม่ได้แล้วจะไปบวชทำไม คงไม่มีใครมาเถียงว่า สิทธิของเขานะครับ แยกแยะหน่อยก็ดีกว่า บุคคลดังกล่าวอยู่ในสถานะอะไร แปลว่า บุคคลดังกล่าวโกหกตั้งแต่ตอนบวชแล้วครับ ถ้าผมจำไม่ผิดนะตอนที่ทำพิธีอุปสมบทจะมีการถามจากพระอุปัชฌาย์ด้วยว่า เป็นบัณฑิตหรือไม่ หากเป็นจะไม่ได้รับอนุญาตให้ทำการบวชครับ”

ผู้ให้ข้อมูล จ ให้ทัศนะเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ว่า “...ล้างศาสนากันสักที เริ่มจากกวาดล้าง ตืดแล้ว ให้หมด โดย ปูพรมพร้อมกันทีเดียว ทุกจังหวัด จับสึกให้หมด (เพราะพวกบัณฑิตเขาก็ถือว่าห้ามบวช อยู่แล้ว) และขอให้เสริมกฎหมายข้อนี้ ตืดแล้วมาบวช เจ้าอาวาส อุปัชฌาย์ ยินยอมให้บวช ต้องรับผิดชอบความผิดจะระดับไหนก็ว่ากันไป...”

ผู้ให้ข้อมูล ฉ ให้ทัศนะเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ว่า “...ปราชิก ขิฑู อาโนเนะ พຼຸ່ງຟຼິ່ງ ກຸ້ງກິ່ງ ໄສ ໆ ຈະຕາຍ.....ພອນຮຸຣຸມຕາເອາຣະເຣມາວ່າອາ ໆ ກິ່ວ່າໄມ່ນັ້ນຄື ດູ ໆ ໆ ມິ່ງດູສາພ ທອນນີ້ ມັນນາຍກມືໄວ້ ຫຼືວ່າວິະ....ຈະເລີກທຳບູຣະກະນາພວກນີ້ແລ້ວຫັນໄປ ບຣິຈາກະເດັກ ກະຫມາ ກະຕາຍ ດີກວ່າວິະ ເປຣື່ອງຂ້າງທີຸ່່ງ ທອນເຂົ້າ ໃຫ້ແດກຈິງ ໆ....”

ผู้ให้ข้อมูล ข ให้ทัศนะเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ว่า “...สำรวมไอ้สัส เป็นตุ๊ดเป็นเกย์ไม่ผิด อยากรบขไม่ว่า แต่พวกมันช่วยสำรวมด้วย ไม่ใช่แบบกูเป็นตุ๊ดกูต้องโชว์ความสาวกด้วยการแต่งหน้าจิ้งรีว ะ รัตรูปเป็นชุดเครส ไม่ใช่ให้ปกปิดแต่มันต้องสำรวม รักกันจริงก็ไปสักซะ แต่สุดท้ายถ้าพระที่ละเมิดพระวินัยไม่ได้ รับโทษอย่างจริงจัง ใครมันก็คิดว่าละเมิดได้ ไม่เห็นมีใครมาลงโทษเลย อีพวกในกระทรวงอีกงานไม่ทำ แต่เลือก แดกเงินภาษี...”

เมื่อกลุ่มพระเณร สื่อสารภาพซ้อนทับในความเป็นเพศสภาพ (บรรพชิต) กับเพศรส (ตุ๊ด-แต่ว) ออกไป การปะทะทางความคิดและความเชื่อจึงเกิดขึ้น มุมหนึ่งเห็นด้วยมีการเขียนกันในลักษณะชื่นชม สนุกสนาน มุมหนึ่งโต้แย้งโดยยกหลักคิดในเรื่องเจตนารมณ์การบวช การขัดเกลา การควบคุมปกครอง หลังการบวช ประหนึ่งส่งสารไปถึงเจ้าคณะผู้ปกครองที่ดูแล โดยหลักใหญ่ใจความเป็นที่ชนะเชิงแย้งไม่เห็นด้วยและตีได้ ต่อที่ชนะที่แตกต่างต่อภาพลักษณ์หรือประเด็นดังกล่าว ภาพลักษณ์ที่ปรากฏเป็นการย้อนแย้งต่อหลักคิด แนวปฏิบัติเสียเป็นส่วนใหญ่ ในลักษณะของการไม่เห็นด้วย หรือโต้แย้งต่อประเด็นของการบวช หลักพระธรรม วินัยที่อำนวยให้เกิดการบวช การขัดเกลาของอุปัชฌาย์อาจารย์ รวมไปถึงการปกครองของเจ้าคณะผู้ปกครอง ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมนี้หรือสังคมแห่งนี้

เกณฑ์วินิจฉัยร่วมต่อประเด็นสิทธิทางเพศกับสิทธิทางศาสนา

การนิยามสิทธิในแบบตะวันตกเพื่อทวงถามต่อสิทธิทางศาสนาในแบบตะวันออก สิทธิทางเพศกับสิทธิทางศาสนาที่เรียกสนับสนุนสิทธิกลุ่ม (Group Rights) อาจเกิดขึ้นในสังคมตะวันตก (ปณิธิ บรรวณ, 2557: 27) รวมทั้งการหยิบยืมแนวคิดแบบเสรีทางเพศมาให้คำอธิบาย เช่น จูดีธ บัตเลอร์ เคยชี้ให้เห็นว่า สรีระทางเพศ ไม่ใช่ตัวแทนของความจริงเกี่ยวกับเพศ เพราะร่างกายเป็นเพียงพื้นที่ที่ใช้อ้างความหมายเกี่ยวกับความเป็นชาย และหญิง ความหมายเกี่ยวกับเพศเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นและนำไปวางบนร่างกายตามธรรมชาติ หรือแนวคิดของมิเชล ฟูโกต์ ที่นิยามร่วมไว้ว่า “การสร้างความรู้เกี่ยวกับเพศจึง มาพร้อมกับอำนาจและการควบคุม” (นฤพนธ์ ด้วงวิเศษ, 2555: 143-144) แนวคิดเหล่านี้มุ่งไปที่เรื่องสิทธิเสรีภาพกับการแสดงออกทางเพศ แต่กลายเป็นประเด็นขัดกันในประเทศไทย เมื่อความเป็นเพศรสที่พึงประสงค์กับเพศสถานะ (บรรพชิต-นักบวช) ถูกก้ำกั้วและซ้อนทับกันอยู่ แม้พระ-เณรเหล่านั้นเลือกที่จะนิ่งและไม่โต้ตอบกับประเด็นโต้แย้ง เมื่อถูกทวงถามกฎเกณฑ์ทางศาสนา โดยเลือกที่จะเฉย รอเวลาและข้าพเจ้าจะยังทำตามสถานการณ์และโอกาสที่จะอำนวย

การใช้สิทธิตามหลักเสรีตะวันตกกับการกักการแสดงออกทางศาสนา ควรยึดหลักใดเมื่อจะใช้เพศต่อความเป็นเพศ หมายถึง เมื่อเกิดเหตุการณ์นี้ชาวพุทธจะใช้เกณฑ์หลักยึดใดในการพิจารณาหรือเมื่อต้องมองแบบชาวพุทธ ในประเด็นนักบวชในพระพุทธศาสนากับเพศที่ซ้อนทับกันอยู่

การยึดหลักการ (พระธรรมวินัย) หมายถึง พระพุทธศาสนายึดด้วยหลักการ (ธรรม-วินัย) นับตั้งแต่ครั้งพุทธกาล ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน พระอานนท์ทูลถามว่า จะตั้งใครเป็นศาสดาแทนพระองค์เมื่อปรินิพพานแล้ว พระพุทธเจ้ายกพระธรรมวินัยที่ว่า โย โว อานนท มยา ธมโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺณตฺโต โส โว มมจฺเจเนน สตถา” แปลว่า อานนท์ ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้วบัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย หลังจากเราล่วงลับไป ก็จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย..” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 10 ข้อ 216: 164) เป็นศาสดาแทน ดังนั้นการให้ความสำคัญกับหลักธรรมและวินัย จึงมีความหมายเป็นการรักษาเจตนารมณ์และเป้าหมายไว้เป็นหลัก

การยึดหลักสังคม (กฎสังคม/สิทธิทางเพศ) หมายถึง เมื่อหลักวินัยอาจไม่ใช่บทสรุป ก็ให้พิจารณาด้วยเกณฑ์อื่น ๆ อาทิ หลักมหาปเทศ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 5 ข้อ 305: 139) ที่ถือว่า เป็นเกณฑ์วินิจฉัยเชิงสังคม คือ สิ่งใดที่ไม่ได้บัญญัติไว้ เมื่อสังคมยอมรับว่า เป็นสิ่งที่ดี ถูกต้อง ก็ให้ใช้เกณฑ์ทางสังคม แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมอาจมีหลักคิดในเรื่องสิทธิ หรือการพยายามเรียกร้องให้มีสิทธิในเชิงศาสนาเท่า ๆ กัน แต่ในทางปฏิบัติหรือเกณฑ์ทางสังคมยังให้น้ำหนักไปที่หลักการดั้งเดิม เกณฑ์ทางสังคมก็จะเป็นคำตอบต่อกรณีนี้ได้ด้วยเช่นกัน

การยึดบริบทระหว่างหลักการและสังคม ความหมายคือ พระพุทธศาสนามีหลักคิด แนวปฏิบัติที่เปิดโอกาสให้ใช้หลักอนุวัติตามบ้านเมือง (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 5 ข้อ 305: 139) หรือกฎหมายบ้านเมืองได้ อันรวมไปถึงกฎ เกณฑ์ กติกาทางสังคมที่คนส่วนใหญ่ยอมรับและเห็นตาม ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีเกณฑ์หรือการอนุวัตหลักคิดนี้ต่อสิทธิของความเพศที่หลากหลายต่อการบวชในพระพุทธศาสนา เทียบกรณีกฎหมายบางรัฐของสหรัฐอเมริกาที่กำหนดให้บาทหลวงเป็นเกย์ได้ โดยอิงอยู่กับกฎหมายรัฐธรรมนูญของอเมริกาที่รับรองสิทธิในการแต่งงานระหว่างคู่รักเพศเดียวกัน หมายถึง ศาสนาถูกเปิดพื้นที่ให้ยอมรับความหลากหลายทางเพศได้ แม้ในพระคริสตธรรมจะมีหลักฐานไว้อย่างชัดเจนว่า “การรักร่วมเพศเป็นความบาป” ก็ตาม หรือการการมีกฎหมายให้แต่งงานกันได้โดยเสรีทางเพศ ใน 19 ประเทศในยุโรปซึ่งทั้งหมดแม้จะเป็นการอนุวัตตามบ้านเมือง แต่ก็เป็นคนละประเทศหรือพื้นที่ รวมถึงเป็นความต่างในศาสนาด้วยย่อมไม่เหมือนกัน

เมื่อพิจารณาหลักการทางพระธรรมวินัย ระบุไว้ชัดเจนเรื่อง “เกณฑ์ห้ามบวช” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 3 ข้อ 109 หน้า 81-82) ว่า เหตุผลอะไร หรือเพราะอะไรจึงมีการห้ามบวชแก่คนที่มีเพศบกพร่อง หรือไม่ใช้ผู้ชาย ทั้งสัมพันธ์ไปถึงวินัยอันเป็นระเบียบการปฏิบัติ จนถึง “สมณสัญญา-วิถีแห่งนักบวช” ที่จะพึงปฏิบัติกรณีการอ้างอิงหลักกฎหมาย สิทธิ เสรีภาพ เช่น ในประเทศอื่นหรือหลักประชาสังคมหรือการยอมรับทางสังคม เมื่อเข้าไปดูในสื่อทุกแขนง เพศที่พึงใจ เกเทย เกย์กับเพศทางศาสนายังเป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ที่มีพื้นที่ต้องสงวนไว้ชัดเจนกับความเป็นเพศทางศาสนา “นักบวช-บรรพชิต” เพื่อประโยชน์ของการเข้าถึงอุดมธรรมอย่างตามเจตนารมณ์ดั้งเดิมเป็นหลัก

อาจมีกรณีเทียบเคียงว่า คนที่เคยเป็นกะเทย อย่างกรณีหลวงพี่แจ๊ส (สรวีย์ นัดดี/อดีต Miss Tiffani Show 2009) ที่ประกาศบวชเป็นพระไม่สึก ช่วงเมษายน พ.ศ. 2556 ที่ผ่านมาที่วัดแห่งหนึ่งในจังหวัดสงขลา แม้นัยหนึ่งจะเป็นที่ยอมรับให้บวชได้จากอุปชฌาย์และสังคม นัยนี้เท่ากับผู้มีเพศสภาวะได้รับการยอมรับ

ในเชิงปัจเจกที่มีใช้หลักการต่อการบวชในสังคมได้ หรือว่าเขากลับตัวเป็นชายได้ก็ควรได้รับการยอมรับให้บวชหรือเป็นพระภิกษุสามเณรได้

ประเด็นนี้เกิดแนวคิดเป็น 2 ทิศนะ 2 กรณี ประการที่หนึ่งเห็นด้วย เพราะมองว่า ในเมื่อคนเลือกที่จะทำดี ก็เป็นเรื่องที่ต้องสนับสนุนและควรให้ความสำคัญ トラบที่เขายังไม่ได้ทำผิดต่อหลักพระธรรมวินัย ภายหลังบวชเข้ามา ทั้งควรจะข้ามเว้นหลักการบางอย่างไว้ (เว้นการบังคับใช้กฎเกณฑ์ตามพระธรรมวินัย) ถ้าเขาจะทำความดี รวมทั้งจะยังเปิดพื้นที่และบริการให้แก่ผู้ปฏิบัติธรรมเป็นสำคัญ อีกประการหนึ่งมองไปที่ตัวบุคคล ต้องสงวนไว้ นั่นคือ อย่าให้เกณฑ์ในเชิงบุคคล อันหมายถึง ความประสงค์เชิงปัจเจกหรือการสมยอมของอุปัชฌาย์เชิงบุคคลจนละเลยหลักการหรือข้ามเว้นหลักการที่แท้จริงให้บริสุทธิ์เข้มข้นเพื่อประโยชน์ที่จะต้องรักษาหลักการไว้

ชุดความจริงที่แตกต่างกับท่าทีที่ควรเป็นทางออกและการแก้ปัญหา

ผู้บริหารคณะสงฆ์ไทยซึ่งยึดหลักพระธรรมวินัยเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติ แต่มีปัญหาในระบบคัดกรองที่อ่อนแอ (อุปัชฌาย์) ไม่สามารถคัดกรอง ตรวจสอบ รวมทั้งป้องกัน ชัดเจน พัฒนาได้อย่างเป็นระบบผ่านอุปัชฌาย์-อาจารย์-เจ้าอาวาส-การปกครองคณะสงฆ์ การปะทะทางความเชื่อ กรณีเพศสถานะและเพศรส จึงเกิดขึ้นซ้ำ ๆ ในประเด็นดังกล่าว ทั้งที่กรอบการปฏิบัติ เกณฑ์คัดเลือก ระบบคัดกรองชัด วิธีการปฏิบัติมีอยู่ แต่เราละเลย ที่จะดูแล ตรวจสอบ และปล่อยให้ปัญหามาของตัวบุคคลนั้น ๆ ไปเมื่อเกิดประเด็นข้อขัดแย้งในแต่ละครั้ง ทั้งที่ระบบในการคัดกรองเป็นหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาส (อบรมชัดเจน คัดกรอง และคัดเลือกอีกชั้นหนึ่ง) ซึ่งมีเกณฑ์ที่ใช้อ้างอิง ดังนี้

1. บัญญัติต้องเป็นบัญญัติ หมายความว่า หลักการทางพระพุทธศาสนาบัญญัติไว้แล้วเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก ผู้ที่จะเข้ามาบวช ใช้ชีวิตนักบวชในพระพุทธศาสนา ต้องไม่เป็นบัณฑิตเกะกัก นั่นหมายความว่า ต้องเป็นบุคคลที่เป็นเพศไม่บกพร่อง (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 4 ข้อ 109: 173-174) บางคนอาจจะตั้งคำถามว่า เพศบกพร่องเป็นอย่างไร ซึ่งเป็นคำถามที่ไม่รู้จบ และเป็นคำถามที่ย้อนแย้ง จึงต้องย้อนกลับไปตีตัวต้นบัญญัติว่าอย่างไร “ภิกษุทั้งหลาย อนุสสัมบันผู้เป็นบัณฑิตเกะกัก ไม่พึงให้อุปสมบท ที่อุปสมบทแล้วพึงให้สึกเสีย” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 4 ข้อ 109: 173-174) แปลว่า หลักการที่เป็นตัวบัญญัติ เป็นการให้คุณสมบัติว่า ต้องไม่เป็นบัณฑิตเกะกัก ซึ่งเป็นข้อถกเถียงเมื่อจะต้องเอาานิยาม เกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ นิรุกติศาสตร์ ซึ่งฝ่ายใดฝ่ายก็ไม่ยอมรับมัน จนเป็นที่มาของคำว่า บัณฑิตเกะกักคืออะไรไม่ใช่เกะ (เทอดศักดิ์ ร่มจำปา, 2545) เป็นอีกแนวคิดหนึ่งที่ปรากฏในสังคมไทย ในความหมายเพื่อหาคำอธิบายร่วมกับคำในเชิงภาษาศาสตร์ แปลว่า เหมือนกำลังจะบอกว่า ลา ไม่ใช่ม้าและฟ่อ ไม่ใช่ทั้งม้าและลา เมื่ออธิบายในเชิงภาษาศาสตร์ การให้คำอธิบายแนวคิดบัณฑิตเกะกักยังไม่มียุทธวิธี เพราะความต่างในทางภาษาศาสตร์ คือ ความต่างในเชิงอักขรวิธีและการตีความ ดังนั้น การตีความตามหลักภาษาศาสตร์ จึงจะไม่สามารถที่จะมายืนยันความจริงตามเจตนารมณ์ทางสังคมศาสนาได้ เมื่อเกณฑ์เรื่องการตีความยังเป็นข้อถกเถียงให้ไปพิจารณาที่เจตนารมณ์การบวชในศาสนา นั่นหมายความว่า พุทธศาสนาโดยเฉพาะมุ่งส่งเสริมป้องกันพฤติกรรมทางเพศหรือเหตุที่จะนำไปสู่พฤติกรรม การกระทำผิดเพศหรือผิดทางเพศ ซึ่งน่าจะเป็นเจตนารมณ์สูงสุดของบัญญัติข้อนี้ กฎจึงออกมาเพื่อป้องกันด้วย

การตัดวงจรนั้นเพื่อไม่ให้เกิดขึ้นด้วยการห้ามบวช บวชแล้วให้สึก ถ้าในทางกลับกัน เรายอมรับให้มีหรือกระทำ ได้ จะเท่ากับว่า เราละเมิดหลักพร้อมสนับสนุนให้สนับสนุนที่จะคอยกักร่อนหลักการ นับตั้งแต่การยอมรับให้มีแม้ จะเป็นรายบุคคลก็ตาม ก็เท่ากับสนับสนุนและให้เกิดพฤติกรรมเพศไม่พึงประสงค์ทางศาสนาอย่างนั้นหรือไม่

2. เจตนารมณ์ในองค์ประกอบร่วมต่อบัญญัติ หมายถึง เจตนารมณ์ของพระธรรมวินัยเป็นเป้าหมายหลัก คุณสมบัติเป็นวิธีปฏิบัติตามเป้าหมายหรือเจตนารมณ์ ดังมีพุทธพจน์ที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย อนุปสัมบันผู้เป็น บัณเฑาะก์ ไม่พึงให้อุปสมบท ที่อุปสมบทแล้วพึงให้สึกเสีย” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 4 ข้อ 109: 173-174) แปลความว่า ต้องย้อนกลับไปที่เจตนารมณ์การห้าม กล่าวคือ เพื่อรักษาหมู่คณะส่วนใหญ่เป็นการป้องกัน เหตุอันไม่พึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยการสร้างมาตรการป้องกัน คือ ห้ามบวชหรือบวชก็ให้สึกไป เสีย ซึ่งย่อมจะเป็นเจตนารมณ์ของการบัญญัติพระธรรมวินัย จะอ้างเหตุว่า บัญญัติไม่ตรง จึงไม่ใช่ เมื่อถึงที่สุด ต้องย้อนกลับไปที่ว่า องค์การสงฆ์เป็นองค์กรที่มีเจตนารมณ์ เป้าหมายเพื่อสิ่งใด ดังนั้น กะเทยเป็นคุณสมบัติ ของการบวช เมื่อคุณสมบัติไม่ครบ บวชก็ไม่ใช่พระ บวชแล้วต้องให้สึก ดังที่เป็นหลักฐาน คือ “ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้ เราจะบัญญัติสิกขาบทแก่ภิกษุทั้งหลาย โดยอาศัยอำนาจประโยชน์ 10 ประการ คือ (1) เพื่อ ความรับว่าดีแห่งสงฆ์ (2) เพื่อความผาสุกแห่งสงฆ์ (3) เพื่อข่มบุคคลผู้เก้อยาก (4) เพื่อความอยู่ผาสุกแห่งเหล่า ภิกษุผู้มีศีลดีงาม (5) เพื่อปิดกั้นอาสวะทั้งหลายอันจะบังเกิดในปัจจุบัน (6) เพื่อกำจัดอาสวะทั้งหลายอันจะ บังเกิดในอนาคต (7) เพื่อความเลื่อมใสของคนที่ยังไม่เลื่อมใส (8) เพื่อความเลื่อมใสยิ่งขึ้นไป ของคนที่เลื่อมใสแล้ว (9) เพื่อความตั้งมั่นแห่งสัตถธรรม (10) เพื่อเอื้อเพื่อวินัย” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 1 ข้อ 39: 28-29) เจตนารมณ์ในการบัญญัติในข้อที่ 1, 2 ทรงบัญญัติเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม คือ สงฆ์ ข้อ 3,4 ทรงบัญญัติเพื่อประโยชน์แก่บุคคล ข้อ 5,6 ทรงบัญญัติเพื่อประโยชน์แก่ความบริสุทธิ์หรือแก่ชีวิต ข้อ 7,8 ทรงบัญญัติเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน ข้อ 9, 10 ทรงบัญญัติเพื่อประโยชน์แก่พระศาสนา

3. คุณสมบัติ ถูกกำหนดออกมาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก หมายถึง บัณเฑาะก์ หากเอาตามพจนานุกรม ก็ให้หมายเอากะเทย เป็นบุคคลห้ามบวช (ตาราง :1) แปลว่า เป็นบุคคลที่คุณสมบัติไม่ครบหรือขาดคุณสมบัติ ในการเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนา ส่วนนักสถิติด้านความหลากหลายทางเพศ อาจจะใช้อ้างอิง ดีความ ซึ่งมองเป็นเพียงทัศนคติหนึ่งหรือมิติหนึ่งเท่านั้น เพราะการตีความเกิดขึ้นภายใต้เกณฑ์ทางด้านนิรุกติศาสตร์หรือ ภาษาที่ผ่านการให้ความหมายเท่านั้น เพราะเจตนาจริง ๆ คือ พระธรรมวินัยบัญญัติไว้เพื่อป้องกัน ความเลื่อม อันจะเกิดจากความหลากหลายทางเพศ อันเป็นสาเหตุที่เกินกว่าจะป้องกันหรือควบคุมได้ในระยะยาว เมื่อบุคคลเหล่านั้นเข้ามาอยู่กลางวงแห่งเงื่อนไขของความเป็นเพศ ดังนั้น กะเทยจึงห้ามบวช บวชก็ไม่ใช่พระ แปลว่า คุณสมบัติขาดไม่ครบ บวชอย่างไรก็ไม่สมบูรณ์ หรือแปลให้ง่าย กฎแห่งคุณสมบัตินี้สร้างเพื่อเกณฑ์ เฉพาะในการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่หมู่คณะ เช่น กฎแห่งคุณสมบัติบอกต้องเป็นทอง แต่ไปเอาเงินมาผสม ก็ไม่ได้แค่ทองสำริดไม่ใช่ทอง เป็นต้น ดังนั้น กฎแห่งเงื่อนไข มีเจตนารมณ์และเป้าหมายเพื่อการป้องกันระยะ ยาว จะมาอ้างเพียงความตั้งใจเฉพาะตอนตั้งใจ หรือจะมาอ้างความดีในเชิงปัจเจกเพื่อลดทอนคุณค่าแห่ง หลักการกลาง หมายถึง อาจมีกะเทยสักคนในหนึ่งพันคน อยากบวช ด้วยเจตนาดี แต่ไปลดทอนหลักการว่า กะเทยไม่ใช่บัณเฑาะก์ที่บัญญัติไว้ หรือแปลง่าย ๆ บัณเฑาะก์ คือ อะไรไม่รู้ แต่ที่รู้ คือ กะเทยไม่ใช่บัณเฑาะก์ ซึ่งเป็นการลดทอนคุณค่าแห่งบัญญัติให้ไปสนองความพึงใจเฉพาะ โดยใช้หลักนิรุกติศาสตร์มาให้คำอธิบาย

ก็แปลว่า เรากำลังทำลายเจตนารมณ์แห่งหลักการที่มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของคนส่วนใหญ่หรือคณะสงฆ์ในภาพรวม เพียงเพราะความเป็นปัจเจกเฉพาะต่อเพศที่เขาเป็น ดำรงอยู่ ชื่นชอบ และต้องการซึ่งเกณฑ์พิจารณาไว้ในประเด็นนี้ คือ เรา (ผู้ปฏิบัติตามหลักธรรม-วินัย) เชื่อหลักการ ความดี นิพพานเป็นอุทิศสุขทางพระพุทธศาสนา กลับกันเรากลับเลือกที่จะไม่เชื่อเจตจำนงแห่งการคัดเลือก หรือการคัดเลือกตามเกณฑ์แห่งคุณสมบัติอันเป็นบัญญัติที่พระพุทธเจ้าบัญญัติไว้

ประเภทบัณฑิต	ลักษณะตามวินัย	เกณฑ์ดีความ	เกณฑ์โต้แย้ง	บทสรุป
1. อาสิตตบัณฑิต	คนที่ ดับความใคร่เร่าร้อน (เพราะกาม) ของตนโดยการ	เป็นพฤติกรรม	กะเทยไม่ได้ใช้	โต้แย้ง
เกณฑ์: บวชได้ (อรรถกถา: กุรุนที)	ใช้ปากอมองคชาตของผู้อื่น แล้วให้น้ำอสุจिरาดตัวเอง	รสนิยมทางเพศชนิดหนึ่งที่มีในอดีต	วิธีการนี้ในการแสดงออกต่อพฤติกรรมทางเพศ	
2. อสุยบัณฑิต	คนที่ เมื่อเห็นผู้อื่นประพฤติก	เป็นพฤติกรรม	ดูหนังโป๊ ของ	โต้แย้ง
เกณฑ์: บวชได้ (อรรถกถา: กุรุนที)	ล่วงเพศกัน เกิดความริษยาขึ้น ความเร่าร้อนจึงระงับไป	รสนิยมทางเพศชนิดหนึ่ง	ผู้ชายก็จัดเป็นบัณฑิตก็ตาม เกณฑ์นี้ผู้ชายทั้งประเทศจะไม่สามารถบวชได้	
3. ปักขบัณฑิต	คนที่ เป็นบัณฑิตในเวลา	เกณฑ์ การพิจารณา	บัณฑิตคืออะไร ?	โต้แย้ง
เกณฑ์: บวชได้/ไม่ได้ (คราวปกติ)	ข้างแรมด้วยอานาปาพอกุศลวิบาก แต่ในเวลาข้างขึ้นความเร่าร้อนย่อมระงับไป			
4. โอปักกมิกบัณฑิต	คนที่ ถูกตัดองคชาต	ชั้นที่/ถูกตอน/	บัณฑิตคืออะไร ?	โต้แย้ง
เกณฑ์: บวชไม่ได้				
5. นปฺงสกบัณฑิต	คนที่ เป็นบัณฑิตโดยกำเนิด /กะเทยแท้ /คนสองเพศ		บัณฑิตคืออะไร ?	โต้แย้ง
เกณฑ์: บวชไม่ได้				

ที่มา: วิ.อ. (ไทย) 3/109/81-82 /บัณฑิตว่า 5 ประเภท ในอรรถกถาวินัยปิฎก มหาวรรค

ตาราง 1: เปรียบเทียบเกณฑ์การพิจารณาการบวชตามพระธรรมวินัย

4. เมื่อรู้ว่า “พลาด” ต้องแก้ไข หมายถึง เมื่อคุณสมบัติไม่ถึง บวชเป็นพระแล้ว พิจารณาดูตรวจสอบแล้วบกพร่อง ก็ต้องปฏิบัติตามเกณฑ์ ให้สึก หรือจัดการ หรือแก้ไขข้อผิดพลาดนั้น หรือเอาออกไปจากวงการ

พระพุทธศาสนาเราไม่ใช่ตั้งต้นเอาไว้หรือตั้งนั้นให้อยู่เพื่อเห็นแก่หน้า โดยไม่จัดการอะไร หรือบุคคลนั้นบวชมานาน อวยกันไป จนกลายเป็นว่า สังคมรับได้ สังคมยอมรับ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ต้องยอมรับความจริงว่าหลักการมีไว้อย่างนี้ การรักษาหลักการเป็นเรื่องสำคัญ และในเวลาเดียวกันหลักการต้องสำคัญกว่าตัวบุคคล การบวชโดยผิดหลักการเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง การแก้ไข ป้องกัน จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญ การให้สิทธิเป็นวิธีการตามพระธรรมวินัย ดังนั้น เจ้าคณะผู้ปกครองจึงต้องทำหน้าที่กวดขันและยึดเกณฑ์ตามพระธรรมวินัยเป็นสำคัญ ไม่ใช่เป็นลูกศิษย์ คนใกล้ชิด และเป็นผู้สมประโยชน์ในเชิงยศศักดิ์ และผลประโยชน์ทางเพศของการเป็นของคนกลุ่มนี้ด้วย

5. บุคคลที่เกี่ยวข้องควรเป็นผู้รับผิดชอบร่วม หมายถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นของคณะสงฆ์ไทยปัจจุบัน เมื่อพระภิกษุ สามเณร กะเทย ถูกตรวจสอบ ถูกแก้ไขด้วยสื่อ ทำให้กลายเป็นว่า ผู้เป็นพระกะเทยต้องรับผิดชอบตัวเอง กลายเป็นความผิดเชิงปัจเจกไป ด้วยการออกมาบอกว่าตัวเองสึกไปแล้ว หรือไม่ก็ถูกล่าตรวจสอบ ดุจการล่าแม่มด แต่บุคคลที่คัดเลือก เช่น อุปัชฌาย์ อาจารย์ เจ้าอาวาส (ไพฑูรย์ นาควิชัย, 2547; พระมหาเกรียงไกร เกริกชัยวัน, 2554) ที่นำเข้าหมู่คณะ ไม่ต้องรับผิดชอบแต่ประการใด ทำนองเฉย เหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ไม่มีการตรวจสอบ คัดกรองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง แล้วนำไปสู่การแก้ไข หรือป้องกันอย่างเป็นระบบ พร้อมชี้แจงว่าเกิดอะไรขึ้นในนามอุปัชฌาย์ ในนามเจ้าอาวาส ในนามผู้ปกครองระดับตำบลจนกระทั่งถึงสูงเพื่อนำไปสู่การแก้ไข ในฐานะที่เป็นมาตรการป้องกัน องค์กรและพระธรรมวินัย แปลว่าอุปัชฌาย์บวชผิด กระทำผิดต้องลงโทษ คาตโทษ ทณฑ์บน เป็นต้น ต้องมิใช่สมยอม หรือข้ามผ่านโดยไม่มีการดำเนินการใด จนกลายเป็นความล้มเหลวเชิงระบบ ควรออกกฎ สร้างเกณฑ์ให้มีความรัดกุมสอดคล้องกับกระบวนการทางพระธรรมวินัยมากขึ้น อันอาจรวมไปถึงการการแยกเป็นหมู่คณะใหม่ เป็นต้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2554: 408-409)

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาเรื่องพื้นที่ทางความเชื่อกับเพศสภาพ: การแสดงอัตลักษณ์ทางเพศของนักบวชไทย สรุปลำดับองค์ความรู้ ดังนี้

ภาพ 1 เพศสภาพกับการแสดงอัตลักษณ์ของนักบวชไทย

สรุป

พระพุทธศาสนามีได้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กลับกันพุทธศาสนามีหลักการเรื่องเสรีภาพผ่านแนวคิด “เจตจำนง-สภาวะธรรม-การเข้าถึง” ทางจิตวิญญาณ การพัฒนาตนเอง “ปัญญา” และการใช้ศักยภาพตนเองในการพัฒนา (อนาคต) อันเป็นฐานสนับสนุนให้ชาวพุทธได้เข้าถึงอิสรภาพทางจิตวิญญาณ แต่เงื่อนไขสำคัญในเชิงสังคม คือ การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะของผู้ที่จะเป็นนักบวช หรือเพศบรรพชิตด้วยเพศเฉพาะที่ไม่ใช่เพศทางเลือก ด้วยหลักคิด ชุดคำอธิบาย ในความเป็นเพศไว้ 2 เพศ “ชาย-หญิง” พร้อมกำหนดเพศทางเลือกไว้ด้วยเงื่อนไขสถานะอื่นที่ไม่ใช่เพศนักบวช ดังนั้น เมื่อเกิดการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ด้วยภาพลักษณ์เพศทางเลือกเพศรสที่ทับซ้อนอยู่กับเพศบรรพชิตหรือนักบวช ซึ่งมีหลักการห้ามไว้ชัดเจน จึงเกิดคำถามถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้รวมถึงกฎเกณฑ์ทางสังคมด้วยเช่นกัน เมื่อตามสังเกตการณ์ของแต่ละคนในเฟซบุ๊ก ซึ่งจะเป็นคนกลุ่มเดียวกัน ส่วนใหญ่เป็นเพื่อนที่รู้จักกันและมีสนิยมในเรื่องเพศสคล้ายกันก็สนับสนุนอวยและเห็นดีงาม ส่วนกลุ่มที่พยายามยึดเกณฑ์ตามหลัก ก็ยังคงตั้งคำถามถึงความเหมาะสมถูกต้อง ด้วยเหตุผล โดยยึดประโยชน์หลักพระธรรมวินัยและส่วนรวมเป็นสำคัญ

เกณฑ์การพิจารณาเกี่ยวกับเพศสภาพของนักบวชกับเพศรสที่ชื่นชอบ ยังไม่มีบทสรุปในเชิงประจักษ์ ด้วยเหตุผลเป็นการสำรวจทัศนะและท่าทีผ่านเฟซบุ๊กเท่านั้น หากนำแนวคิดทางพระพุทธศาสนากับทัศนะหลวงปู่ดูลย์ อตุโล (พระราชอุฎาจารย์) ที่กล่าวไว้ว่า “...ภิกษุเรา ถ้าปลุกความยินดีในเพศภาวะของตนได้แล้ว ก็จะมีแต่ความสุข เยือกเย็น ถ้าตัวเองอยู่ในเพศภิกษุแต่กลับไปยินดีในเพศอื่น ภาวะอื่น ความทุกข์จะทับถมอยู่ร่ำไป หยุดกระหาย หยุดแสวงหาได้ นั่นคือ ภิกษุภาวะโดยแท้ ความเป็นพระนั้น ยิ่งจน ยิ่งมีความสุข...” มาเป็นบทสรุปยืนยันหลักการ จะพอเห็นเค้าร่างว่าควรมีท่าทีอย่างไร เพื่อยืนยันว่า การสมานทานที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร อย่าเชื่อบางเรื่องและเลือกที่จะไม่เชื่อบางเรื่อง สิ่งใดตัวเองได้ประโยชน์เลือกที่จะเชื่อสิ่งใดที่

ตัวเองเสียประโยชน์เลือกที่จะไม่เชื่อ เท่ากับว่า เชื่อพระพุทธเจ้าและสมาทานหลักการแนวปฏิบัติบวชตาม หลักการพระพุทธศาสนา แต่เลือกที่จะสมาทานเพศที่ไม่ได้เป็นไปเพื่อเกื้อหนุนต่อการปฏิบัติไปสู่เจตนารมณ์ ทางศาสนา ก็เท่ากับโต้แย้งขัดแย้งกับพระพุทธเจ้าอย่างนั้นหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2557). สาธารณะ รัฐ เช็กส์: คุณเครือ/ย้อนแย้ง/ไม่นิ่ง. *วารสารเพศวิถีศึกษา*. 3 (1), 3-12.
- เทอดศักดิ์ ร่มจำปา. (2545). *วาทกรรมเกี่ยวกับเกย์ในสังคมไทย พ.ศ. 2508-2542*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤพนธ์ ตัววิเศษ. (2555). การศึกษาเกย์ในสังคมไทย: 5 ทศวรรษของการสร้างความรู้. *วารสารเพศวิถีศึกษา*. 2 (1), 141-180.
- ปณิธิ บรรวณ. (2557). เพศภาวะ เพศวิถีพหุวัฒนธรรม: Gender, Sexuality and Multiculturalism. *วารสารเพศวิถีศึกษา*. 3 (1), 23-49.
- ผู้ให้ข้อมูล ก. (2556). ผู้ใช้บัญชีเฟซบุ๊ก. *ผู้โพสต์เฟซบุ๊ก*. 19 กรกฎาคม.
- ผู้ให้ข้อมูล ข. (2556). ผู้ใช้บัญชีเฟซบุ๊ก. *ผู้โพสต์เฟซบุ๊ก*. 18 กรกฎาคม.
- ผู้ให้ข้อมูล ค. (2556). ผู้ใช้บัญชีเฟซบุ๊ก. *ผู้โพสต์เฟซบุ๊ก*. 18 กรกฎาคม.
- ผู้ให้ข้อมูล ง. (2556). ผู้ใช้บัญชีเฟซบุ๊ก. *ผู้โพสต์เฟซบุ๊ก*. 17 กันยายน.
- ผู้ให้ข้อมูล จ. (2558). ผู้ใช้บัญชีเฟซบุ๊ก. *ผู้โพสต์เฟซบุ๊ก*. 27 ตุลาคม.
- ผู้ให้ข้อมูล ฉ. (2558). ผู้ใช้บัญชีเฟซบุ๊ก. *ผู้โพสต์เฟซบุ๊ก*. 27 ตุลาคม.
- ผู้ให้ข้อมูล ช. (2558). ผู้ใช้บัญชีเฟซบุ๊ก. *ผู้โพสต์เฟซบุ๊ก*. 27 ตุลาคม.
- ไผท นาควัชร. (2547). *บทบาทและหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ในคณะสงฆ์ไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2554). *ตอบ ดร.มาร์ติน : พุทธวินัย ถึงภิกษุณี*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม.
- พระมหาเกรียงไกร เกริกชัยวัน. (2554). *กระบวนการคัดเลือกและวิธีการฝึกอบรมพระอุปัชฌาย์ของคณะสงฆ์ไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระระพิน พุทธิสารโร (ตัวลอย). (2554). *บัณฑิตในคัมภีร์เถรวาท: กรณีศึกษาปัญหาการบวชในสังคมไทย*. สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2555). บทความเสรีภาพเพศวิถีในสังคมไทยเพศกับการเมืองที่เปลี่ยนไป. *วารสารเพศวิถีศึกษา*. 2 (1), 13-24.
- พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558. (13 มีนาคม 2558). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 132 ตอนที่ 18 ก*. หน้า 17-23.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 1, 3, 4, 5, 10, 24. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Academic Article:

Received: 2024-07-10;

Revised: 2024-08-01;

Accepted: 2024-08-10.

วาทกรรมสร้างสังคม: เหล้ากับหมูในฐานะศัตรูศาสนา

Constructive Discourse and Social Formation:

Alcohol and Pork as Enemies of Religion

ชนันท์ธิพัฒน์ เสนามาตย์¹, ชัยบัญชา กองทอง², วรเชษฐ์ โทอิน^{*3}

Chanunthipat Senamat¹, Chaibancha Kongtong², Worachet Tho-un³

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร

Mahamakut Buddhist University, Yasothon Buddhist College

First/Corresponding Author, E-mail: worachet.th@mbu.ac.th*

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้มีเจตจำนงเพื่อใช้ในการศึกษาบทบาทของวาทกรรมทางศาสนาในการสถาปนาอำนาจทางคุณธรรมและการกำหนดขอบเขตพฤติกรรมในสังคมผ่านกระบวนการใช้ภาษาเชิงอุดมการณ์ โดยเฉพาะในบริบทของพระพุทธศาสนาและศาสนาอิสลามซึ่งมีข้อห้ามเกี่ยวกับการดื่มสุราและการบริโภคเนื้อหมูอย่างชัดเจน วาทกรรมดังกล่าวมิใช่เพียงการบอกเล่าข้อห้ามทางศาสนาในเชิงพิธีกรรมหรือวินัยส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในการสร้างความหมายร่วมของสิ่งที่ถูกและผิด ดีและชั่ว ผ่านกระบวนการสร้างภาพศัตรูของศาสนาเพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมทางศีลธรรมและบ่มเพาะจริยธรรมในระดับโครงสร้างของสังคม การวิเคราะห์ในบทความนี้ใช้กรอบแนวคิดวาทกรรมเชิงอำนาจของมิเชล ฟูโกต์ และแนววิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของนอร์แมน แฟร์คลัฟ เพื่อชี้ให้เห็นว่า วาทกรรมเหล้ากับหมูในฐานะศัตรูศาสนา มิได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ หากแต่เป็นผลของกระบวนการผลิตซ้ำทางสังคมที่ฝังรากลึกในคัมภีร์ ขนบธรรมเนียมและอำนาจของผู้นำศาสนา ซึ่งส่งผลให้สังคมเกิดการรับรู้และเชื่อมโยงคุณค่าทางศีลธรรมกับพฤติกรรมที่กำหนดอย่างแนบเนียน สาระสำคัญของบทความเสนอว่า การใช้วาทกรรมดังกล่าวสามารถเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคตินิยมเพื่อยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน หากมีการนำเสนออย่างมีวิจารณญาณและคำนึงถึงพลวัตของสังคมพหุวัฒนธรรม การตีความวาทกรรมทางศาสนาอย่างรอบด้านจึงมีศักยภาพในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีศีลธรรม สันติและความเข้าใจระหว่างศรัทธาที่หลากหลายในสังคมร่วมสมัย องค์ความรู้จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า 1) วาทกรรมนี้มีได้ดำรงอยู่เพียงในรูปถ้อยคำทางศีลธรรม แต่เป็นผลผลิตของกระบวนการผลิตซ้ำทางวาทกรรมที่สถาปนาอำนาจทางศาสนาอย่างเป็นระบบในโครงสร้างสังคมไทยร่วมสมัย 2) วาทกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับคุณค่าทางศีลธรรม ผ่านการสร้างคู่ตรงข้าม เช่น ศาสนากับความชั่ว ความบริสุทธิ์กับความมัวหมอง 3) แม้ว่าวาทกรรมนี้จะมีบทบาทในการค้ำจุนระบบศีลธรรม แต่ก็มีความเสี่ยงในการสร้างการแบ่งแยกทางสังคมหากไม่มีการตีความอย่างยืดหยุ่นและคำนึงถึงพลวัตของสังคมพหุวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วาทกรรม, ศรัทธา, สังคมคุณธรรม, พหุวัฒนธรรมทางศาสนา

Abstract

This academic article aims to explore the role of religious discourse in constructing moral authority and delineating behavioral boundaries within society through ideologically driven language. The phrase “alcohol and pork as enemies of religion,” commonly found in both Buddhist and Islamic preaching, is not merely a doctrinal or ritual prohibition, but rather a discursive mechanism that produces shared moral meanings. It frames certain behaviors as religious transgressions and identifies these acts with symbolic enemies of the faith. This discursive process functions as a tool of moral governance, shaping ethical consciousness at both individual and structural levels of society. Employing Michel Foucault’s theory of discourse and power alongside Norman Fairclough’s critical discourse analysis, this study argues that such discourse is not incidental, but the result of deeply rooted socio-religious reproduction, embedded in scriptures, customs, and the authority of religious leadership. These elements collectively reinforce moral perceptions that associate religious virtue with specific, culturally constructed behaviors. The article contends that, when applied with critical awareness, such discourse can serve as a strategic mechanism for fostering moral consciousness and ethical values within communities. In the context of a pluralistic society, however, an uncritical use of religious discourse risks marginalization and moral absolutism. Therefore, a reflexive interpretation of religious language - one that embraces the complexity of diverse belief systems - is crucial for promoting moral coexistence, peace, and interfaith understanding in contemporary multicultural societies. The findings of this study reveal that 1) this discourse does not exist solely in the form of moral rhetoric, but is the product of a discursive reproduction process that systematically establishes religious authority in the contemporary Thai social structure, 2) it demonstrates the moral hierarchy through the creation of binary oppositions such as religion and evil, purity and impurity, and 3) although this discourse plays a role in sustaining the moral system, it risks creating social divisions if not interpreted flexibly and taking into account the dynamics of a multicultural society.

Keywords: Discourse, Enemy of Religion, Moral Society, Religious Multiculturalism

บทนำ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนมาก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยี สภาพการณ์เหล่านี้ส่งผลให้สังคมโลกต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพ ท่ามกลางความท้าทายดังกล่าว มนุษย์ได้พัฒนาความสามารถในการสืบค้นข้อมูล ทดลองและใช้เหตุผลเพื่อตอบสนองความต้องการของตน ส่งผลให้อารยธรรมมนุษย์ก้าวหน้าทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งยังมีความสามารถในการตั้งคำถามต่อความเชื่อดั้งเดิมที่ไม่สอดคล้องกับเหตุผลหรือไม่สามารถปรับใช้กับสังคมสมัยใหม่ได้ แนวความคิดที่ไม่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลง หรือไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับได้ อาจถูกลดทอนความสำคัญหรือค่อย ๆ เลือนหายไปจากความทรงจำร่วมของสังคม เช่นเดียวกับศาสนาหรือลัทธิความเชื่อบางอย่างในอดีตที่ไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสแห่งเหตุผลและวิทยาการใหม่ ก็อาจถูกลดทอนบทบาทลงเหลือเพียงเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ความเปลี่ยนแปลงมิได้มีเพียงด้านบวกเท่านั้น หากยังนำมาซึ่งความเสื่อมถอยในบางมิติ โดยเฉพาะเมื่อสังคมยึดถือเหตุผลอย่างสุดโต่ง จนละเลยศรัทธาและคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของความสงบสุขร่วมกัน ด้วยเหตุนี้ การเปลี่ยนแปลงจึงไม่อาจมองได้เพียงในมิติของความเจริญเท่านั้น หากแต่ควรพิจารณาควบคู่กับการดำรงไว้ซึ่งความเชื่อทางศาสนา ความศรัทธาและคุณธรรม เพื่อให้มนุษย์สามารถพัฒนาได้อย่างสมดุล ทั้งทางวัตถุและจิตใจ และเพื่อป้องกันไม่ใหสังคมหลงทิศทางไปสู่ภาวะวิกฤตทางจริยธรรม (สุทินันท์ หล่อวิไลกุล, 2564)

ในยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกมิติ แม้การพัฒนาดังกล่าวจะนำมาซึ่งความสะดวกสบายและความเจริญในด้านวัตถุ หากแต่กลับแฝงไว้ด้วยผลกระทบทางสังคมอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะการสั่นคลอนรากฐานของศีลธรรมจริยธรรมในสังคมไทย สภาพการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นผ่านปัญหาสังคมที่หลากหลาย เช่น การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรม การแพร่ระบาดของยาเสพติด ความรุนแรงในสังคม ความเสื่อมโทรมทางพฤติกรรมของเยาวชน ตลอดจนการถดถอยของค่านิยมอันดีงามที่เคยเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมไทย กระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยมที่รุกคืบเข้ามาในทุกระดับของสังคมได้กลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการบ่มเพาะคุณธรรม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ขาดภูมิคุ้มกันทางจิตใจ อันเนื่องมาจากความห่างเหินจากหลักธรรมคำสอนของศาสนา สังคมไทยในปัจจุบันจึงเผชิญกับความท้าทายในการฟื้นฟูจิตสำนึกทางศีลธรรมให้กลับคืนมา และต้องการแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของตน ด้วยเหตุนี้ การศึกษาบทบาทของศาสนาในการผลิตวาทกรรมเพื่อปลูกฝังคตินิยม และการวิเคราะห์คำสอนทางศาสนาสามารถเป็นพลังขับเคลื่อนในการสร้างสังคมคุณธรรมได้อย่างไร จึงเป็นประเด็นที่ควรพิจารณาอย่างลึกซึ้ง บทความนี้จึงมุ่งศึกษาปรากฏการณ์ทางวาทกรรมภายใต้กรอบแนวคิดทางศาสนาและจริยธรรม เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมศีลธรรมในสังคมไทยให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว

ในยุคแห่งความเจริญทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว สังคมไทยเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างในหลากหลายมิติ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการเสื่อมถอยทางศีลธรรมจริยธรรมที่ปรากฏชัดเจนในหลายรูปแบบ เช่น ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาเยาวชน ค่านิยมบริโภคนิยมและวัตถุนิยมที่แพร่กระจาย ตลอดจนความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ปัญหาเหล่านี้ล้วนสะท้อนให้เห็นถึงภาวะความบกพร่องของคุณธรรมพื้นฐานในระดับปัจเจกและสังคม โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน ซึ่งมีแนวโน้มในการรับเอากระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยมโดยขาดภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เกิดจากการอบรมคุณธรรมในครอบครัว โรงเรียนและศาสนสถาน ขณะเดียวกันประชาชนในหลายภาคส่วนของสังคมไทยมีแนวโน้มที่จะห่างไกลจากหลักคำสอนของศาสนา ไม่ได้นำหลักธรรมไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้ศีลธรรมกลายเป็นสิ่งที่ถูกละเลยและส่งผลกระทบในเชิงลึกต่อโครงสร้างสังคมโดยรวม (The Overall Social Structure Plays a Crucial Role in Shaping Human Behavior) แม้ทุกภาคส่วนจะตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมศีลธรรมในระดับชาติ หากแต่การดำเนินงานยังขาดทิศทางที่ชัดเจนและการบูรณาการเชิงระบบ อย่างไรก็ตาม ยังคงมีองค์กรทางศาสนาและกลุ่มบุคคลผู้เสียสละที่เห็นคุณค่าของพระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาและมุ่งมั่นในการถ่ายทอดหลักธรรมเพื่อสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ โดยเชื่อว่า การน้อมนำหลักธรรมไปปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้บุคคลมีความสุข ความเจริญและเป็นผู้มีคุณธรรมประพฤติดีทั้งในระดับครอบครัว สังคมและประเทศชาติ (สุทธินันท์ หล่อวิไลกุล, 2564)

เดชทัต ปักสังขานย์ และชัช จุลราช (2563) ได้นำเสนอข้อวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาวะความเสื่อมแห่งศีลธรรม ทั้งในอดีตและอนาคต โดยมีประเด็นสำคัญว่า ความเสื่อมทางจริยธรรมของมนุษย์ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างไร้ที่มา หากแต่มีปัจจัยสำคัญจากการขาดศีลธรรมภายในจิตใจมนุษย์เอง แม้สังคมจะมีความเจริญก้าวหน้าในหลากหลายด้านอันเป็นผลพวงจากการพัฒนาเชิงวัตถุและวิทยาการ แต่ความสมดุลระหว่างความเจริญทางวัตถุกับความงอกงามทางจริยธรรมกลับไม่ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน การศึกษาถึงที่มาและปัจจัยแห่งความเสื่อมจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับความสนใจเพื่อสืบค้นหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว มนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้จากความผิดพลาดและพัฒนาตนเอง ดังนั้น แนวทางที่มีเป้าหมายเพื่อป้องกันความเสื่อมจึงได้ถือกำเนิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ความพยายามเหล่านี้ยังมีอาจบรรลุผลอย่างสมบูรณ์เนื่องจากในทุกห้วงเวลาทางประวัติศาสตร์มักปรากฏปัญหา ความไม่สมดุลและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของคุณธรรมในสังคม จากมุมมองของพระพุทธศาสนาความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้ล้วนแล้วแต่มีทั้งเหตุปัจจัยประกอบเข้ากันตามหลักอิทัปปัจจยตา (ปฏิจจสมุปบาท) คือ เมื่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดขึ้น สิ่งอื่นย่อมเกิดขึ้นตาม และเมื่อมีการเกิด ย่อมมีการตั้งอยู่เสื่อมไปและสลายไปเป็นธรรมดา การรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงและไม่ประมาทต่อความเสื่อมเป็นพื้นฐานสำคัญของการดำรงชีวิตอย่างมีปัญญา ดังนั้น การทำความเข้าใจธรรมชาติของความเปลี่ยนแปลงย่อมสามารถเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาแนวทางทางสังคมที่ส่งเสริมความมั่นคงภายใน สันติสุขและคุณธรรมร่วมในระดับบุคคล ครอบครัวและสังคมโดยรวม

สรุปได้ว่า ความเสื่อมทางศีลธรรมของมนุษย์ซึ่งมีรากเหง้ามาจากการขาดคุณธรรมภายใน แม้สังคมจะพัฒนาเชิงวัตถุอย่างก้าวหน้า แต่จริยธรรมกลับถดถอย ดังนั้น หากมีการเข้าใจเหตุปัจจัยแห่งความเสื่อมตามหลักอิทัปปัจจยตาในพระพุทธศาสนา จะช่วยให้มนุษย์รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ไม่ประมาทและพัฒนาตนเอง

อย่างมีปัญญา แนวทางนี้สามารถเสริมสร้างคุณธรรม ความมั่นคงภายในและสันติสุขในระดับบุคคล ครอบครัว และสังคมโดยรวมได้อย่างยั่งยืน

มุมมองพระพุทธศาสนากับข้อห้ามด้านการดื่มสุราของมีนเมา

พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในปฐมเจตสูตร นวกนิบาต อังคุตตรนิกาย พระสูตรตันตปิฎก สรุปความได้ว่า “คฤหบดี บุคคลผู้มักดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ย่อมประสบภัยเวร...อริยสาวก ผู้งดเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ย่อมไม่ประสบภัยเวร...” (พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 37: 667) ศีลข้อที่ 5 คือ สุราเมระยะมัชชปะมาทัญฐานา เวระมะณี มีเจตนางดเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เนื่องจากผู้ดื่มน้ำเมา เมาแล้วครองสติไม่อยู่ อารมณ์แปรปรวนขาดความเป็นตัวของตัวเอง จากเดิมเป็นคนดีก็กลายเป็นคนชั่ว สิ่งที่ไม่เคยทำก็กล้าทำที่มักจะทำ ความเดือดร้อนมาสู่คนอื่น พุดในสิ่งที่ไม่ควรพูด ล้วนแล้วแต่ทำลายโอกาสของผู้อื่น คนที่มีสติสัมปชัญญะครบบริบูรณ์ ตามปกติจะไม่กล้าประพฤติดุสิต ครั้นควบคุมสติไม่อยู่จึงกล้าฆ่าสัตว์ กล้าลักขโมย กล้าประพฤติดุสิตดุสิตของผู้อื่น การพุดโกหกของคนที่เมา ถือเป็นเรื่องปกติ และคนที่เมาก็ปกปิดความลับไม่อยู่ จะพูดอะไรก็พูดไม่คิดว่า พุดไปแล้วจะทำตัวเองหรือใครเดือดร้อนหรือไม่ นี่คือ เหตุผลว่าทำไมศีลข้อนี้จึงบังเกิดขึ้นในโลก องค์ประกอบของการผิดศีลที่เกิดจากการดื่มน้ำเมา คือ (1) มีเครื่องดื่มที่ทำให้เมา (มชฺชาวา) (2) มีจิตให้จะดื่ม (ปาตุกมยตาจิตต) (3) มีความยอมใคร่จะดื่ม (ตฺชโซ วายาโม) และ (4) น้ำเมานั้นได้ไหลลงลำคอเข้าไป (อฺชโณหรณ) (พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 45: 437)

น้ำเมาโดยทั่วไปหมายถึง เหล้า แต่ในที่นี้หมายถึง เครื่องดื่มของมีนเมาให้โทษทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นชนิดน้ำหรือชนิดผง รวมทั้งสิ่งเสพติดทุกชนิด ดื่มก็หมายถึง การทำให้ซึมซาบเข้าไปในร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นวิธีใดก็ตาม ที่ตรัสว่า สํารวม หมายถึง การให้ระมัดระวัง อย่าไปดื่มสุราและสิ่งเสพติดอย่างเด็ดขาด ถ้าไม่สำรวมหรือหลงไปทดลองจะเป็นเพราะเพื่อนชักชวน หรืออยากลองเองก็ตาม พอดื่มแล้วจะติด พอติดแล้วเลิกยาก ทางที่ดีจึงควรละเว้นให้ห่างไกล อย่างไรก็ตาม เหล้าหรือสิ่งเสพติดแม้จะมีโทษมหันต์ แต่ในบางกรณีก็อาจนำมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ได้ เช่น มอร์ฟีน (Morphine) ใช้ฉีดระงับความเจ็บปวด กาวปะยางรถจักรยาน รถมอเตอร์ไซด์ แต่บางคนนำมาดื่มจนมีนเมา ถึงขั้นจิตประสาทหลอนก็มี ยาบางอย่างก็ต้องอาศัยเหล้าสกัดตัวยาออกเพื่อใช้รักษาโรค คือ การนำเหล้าเพียงเล็กน้อยมาใช้เป็นกระษัยยา ไม่มีรส ไม่มีกลิ่นเหล้าทำอย่างนี้ในทางพระพุทธศาสนาไม่ได้ห้าม แต่บางคนที่ยากจะดื่มเหล้าแล้วหาข้ออ้าง จึงนำเหล้ามาทั้งขวดแล้วใส่ยาลงไปนิดหน่อย อย่างนี้ถือเป็นการเอายามาใส่เหล้า ซึ่งใช้ไม่ได้ เพราะฉะนั้น การสำรวมจากการดื่มน้ำเมา จึงหมายถึง การระมัดระวังไปใช้สิ่งเสพติดทั้งหลายในการรักษาโรค ระเว้นขาดจากสิ่งเสพติดทุกชนิด ไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตาม (กัลยาณมิตร, ม.ป.ป.)

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า น้ำเมา คือ สุราเมรัยที่บุคคลเสพแล้ว ดื่มให้มากแล้ว ย่อมทำให้เกิดในรอกในเปตวิสัยและสัตว์เดรัจฉาน ผลกรรมของการดื่มสุราและเมรัย อย่างเบาที่สุดเมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์จะทำให้เป็นบ้า สติสัมปชัญญะไม่สมบูรณ์ หากกล่าวเฉพาะวิบากกรรมของคนชู้เมา หลังจากต้องไปเสวยวิบากกรรมอันเผ็ดร้อนในอบายภูมิแล้ว พอมาเกิดเป็นมนุษย์อีกครั้ง จะต้องรับใช้วิบากกรรม ดังนี้ (1) ทำให้เกิดเป็นคนใบ้

พูดจาไม่รู้เรื่อง ได้แต่ส่งเสียงอ้อแอ เพราะตอนเมานักมักจะคุยกับใครไม่รู้เรื่อง หรือชอบด่าทอผู้มีพระคุณจึงต้องมาเป็นคนไข้ (2) ทำให้เกิดเป็นคนบ้า เนื่องจากภพในอดีตดื่มเหล้ามามาก เมื่อเมาก็มักทุบตีคนอื่น ทุบตีบุตรภรรยา บางคนถึงขั้นฆ่าบิดามารดาผู้บังเกิดเกล้า พอตายแล้วก็ไปตกลงนรก จากนั้น เมื่อกลับมาเกิดใหม่ เวรนั้นติดตัวมาในภพชาตินี้จึงกลายเป็นบ้า อยู่ดี ๆ ก็ได้ยินเสียงคนมากระซิบข้างหูบ้าง เห็นภาพหลอนว่า คนอื่นกำลังตามมาฆ่าตน (3) ทำให้เกิดเป็นคนปัญญาอ่อน มีสติปัญญาไม่สมบูรณ์ แม้พอจะเรียนหนังสือได้บ้าง ฟังครูอธิบายหลายครั้งก็ยังไม่เข้าใจ หรืออ่านหนังสือหลายรอบก็จำไม่ได้ แตกต่างกับคนที่ไม่มีความพิการจากการดื่มน้ำเมา ซึ่งจะเล่าเรียนเขียนได้แตกฉาน เข้าใจง่ายและนำไปใช้ได้ทันที และ (4) ทำให้เกิดเป็นสัตว์เลื้อยคลาน ไม่ว่าจะเป็นตะกวด งู ไส้เดือน หรือนาคชั้นล่างทั้งหลาย มักเคยเป็นอดีตคนซี้เมาทั้งนั้น เพราะข้อมคลานตอนเมาย่อย ๆ เมื่อตายลงไปได้ไปคลานสนใจ สรรพสัตว์ทั้งหลายไม่รู้ว่าการที่เขาประสบวิบากกรรมเช่นนี้เพราะทำกรรมอะไรเอาไว้ แม้มากเกิดเป็นคนใบ้ บ้า ปัญญาอ่อน พ่อแม่หรือหมู่ญาติก็ไม่รู้ แต่ผู้รู้เมื่อเห็นแล้วจึงเอามาบอกได้ว่า นี่เป็นผลของการดื่มน้ำเมาและเสพสารเสพติดมาข้ามชาติ ปัจจุบันคนส่วนใหญ่รู้โทษของการดื่มน้ำเมา แต่สร้างทำเป็นเหมือนไม่รู้ ถึงแม้จะรู้โทษของน้ำเมา ก็รู้เฉพาะโทษที่เห็นด้วยตาในปัจจุบัน ยังไม่ได้ตระหนักถึงมหันตภัยในโลก จินตนิมิตที่จะดื่มน้ำเมาต่อไป เพราะฉะนั้น เมื่อทุกคนเข้าใจกันแล้วจึงควรเลิก จะได้เกิดใหม่ในเส้นทางแห่งความดี สรรพสิ่งมงคลก็จะเกิดในชีวิต ส่วนคนที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับสุราเมรัยและอบายมุขทุกชนิด ก็จะพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้นด้วยการสร้างคุณงามความดีด้วยการให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนากันอยู่เป็นประจำ (กัลยาณมิตร, ม.ป.ป.)

พระพุทธศาสนากับข้อห้ามการดื่มสุราและของมึนเมาในมุมมองจริยศาสตร์เชิงพุทธ ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตด้วยความไม่ประมาทและมีสติสัมปชัญญะในทุกขณะจิต ด้วยเหตุนี้ การเว้นจากการดื่มสุราและของมึนเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทจึงถูกบัญญัติไว้เป็นข้อที่ 5 ซึ่งเป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับฆราวาสผู้ครองเรือนดังที่ปรากฏในวิสาลยสูตร (พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 36: 364) ข้อห้ามดังกล่าวมิใช่เพียงเพื่อควบคุมพฤติกรรมทางกายเท่านั้น แต่ยังมีนัยทางจริยศาสตร์ลึกซึ้งที่สัมพันธ์กับหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิและปัญญา โดยการดื่มของมึนเมาเป็นเหตุแห่งประมาท (ความประมาท) เป็นอุปสรรคต่อการเจริญสมาธิและการเข้าถึงปัญญาอันเป็นเป้าหมายของการพัฒนาทางจิตวิญญาณ (พุทธทาสภิกขุ, 2541) ทั้งยังเปิดช่องให้เกิดพฤติกรรมละเมิดศีลข้ออื่น เช่น การพูดเท็จ ลักทรัพย์ การประพฤติดังทางเพศ (Keown, 1992) จากมุมมองของจริยศาสตร์เชิงพุทธ การกระทำที่ดีหรือชั่วขึ้นอยู่กับเจตนาเป็นหลัก (เจตนา หัง ภิกขเว กัมมัง วะหามิ แปลว่า เรากล่าวว่า เจตนาเป็นกรรม) ดังนั้น การดื่มสุราซึ่งบดบังเจตนาบริสุทธิ์ ทำให้ขาดการยับยั้งชั่งใจ จึงเป็นพฤติกรรมที่ขัดต่อหลักศีลธรรมและส่งผลเสียทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัวและสังคมโดยรวม (Harvey, 2000) กล่าวโดยสรุป ข้อห้ามการดื่มสุราในพระพุทธศาสนาจึงไม่ใช่เพียงกฎเกณฑ์เชิงวินัย แต่เป็นแนวทางจริยศาสตร์เพื่อการฝึกฝนตน พัฒนาจิตใจและสร้างสังคมอันสงบสุขภายใต้กรอบแห่งสติความไม่ประมาทและความรับผิดชอบร่วมกัน

จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่า ในมุมมองของพระพุทธศาสนา การดื่มสุราและของมึนเมาถือเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความประมาท ขาดสติและเป็นเหตุให้ละเมิดศีลข้ออื่น ๆ ได้ง่าย จึงกำหนดไว้ในศีลข้อที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางป้องกันความเสื่อมทางร่างกาย จิตใจและสังคม การงดเว้นจากของมึนเมาจึงเป็นการ

ส่งเสริมสติ สมาธิและปัญญา ซึ่งเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมและนำไปสู่สันติสุขในระดับตนเองและสังคมโดยรวม

มุมมองศาสนาอิสลามเกี่ยวกับหมู

ในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม การบริโภคหมู (อัลคินซีร์ – الخنزير) เป็นสิ่งต้องห้าม (หะรอม) อย่างเด็ดขาด โดยได้รับการบัญญัติอย่างชัดเจนในพระคัมภีร์อัลกุรอานหลายโองการ เช่น อัลบะเกาะเราะฮ์ 2: 173, อัลมาอิดะฮ์ 5: 3, อัลอันอาม 6: 145 และอันนะห์ล 16: 115 ซึ่งมีเนื้อหาสอดคล้องกันว่า “ห้ามแก่พวกเจ้า... เนื้อหมู ซึ่งเป็นสิ่งโสมนม” (อัลกุรอาน 6: 145) นักวิชาการอิสลามอธิบายว่า คำว่า “โสมนม” (رجس – رجس) ในที่นี้ หมายถึง สิ่งที่ไม่เหมาะสมทางจริยธรรมและเป็นอุปสรรคต่อความบริสุทธิ์ของจิตใจตามหลักอิสลาม (Al-Qaradawi, 2003) นอกจากนี้เหตุผลด้านศรัทธา (อิมาน) การห้ามบริโภคหมูยังสะท้อนถึงแนวคิดด้านการดูแลสุขภาพ ความสะอาดและการควบคุมตนเอง อันเป็นรากฐานของจริยศาสตร์อิสลาม ทั้งนี้ หลักการดังกล่าวมิได้มุ่งหมายให้ใช้เป็นเครื่องตัดสินผู้อื่น หากแต่เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตส่วนบุคคลของผู้ศรัทธา นักวิชาการมุสลิมร่วมสมัย เช่น ยูซุฟ อัล-เกาะเราะฮ์ฎอวี (Yusuf Al-Qaradawi) ได้ชี้ให้เห็นว่าการปฏิบัติตามหลักหะลาล-หะรอม ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ มิใช่เพื่อการกีดกันหรือสร้างความขัดแย้งกับผู้ต่างศาสนา (Al-Qaradawi, 2003) เช่นเดียวกับตอริก รอมาดาน (Tariq Ramadan) ที่เสนอว่า ความเป็นมุสลิมในสังคมพหุวัฒนธรรมควรตั้งอยู่บนหลักการของการมีศีลธรรมแบบเปิด (Open Ethics) ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างเคารพ ไม่ล่วงละเมิดความเชื่อของกันและกัน (Ramadan, 2009) ด้วยเหตุนี้ แม้หมูจะเป็นสิ่งต้องห้ามในอิสลาม แต่หลักการดังกล่าวควรเข้าใจในกรอบของศรัทธาส่วนบุคคล มิใช่เป็นเครื่องมือในการตัดสินหรือสร้างอคติระหว่างกลุ่มวัฒนธรรมหรือศาสนาที่แตกต่างกัน การส่งเสริมความเข้าใจและเคารพซึ่งกันและกันจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมร่วมสมัย

ประเสริฐ นาโมตรี (2556) สะท้อนการละเว้นเนื้อหมูในศาสนาอิสลามว่า เมื่อบุคคลใดเรียกตัวเองว่ามุสลิม ก็ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติ คำสั่งห้าม/ใช้ ตามคัมภีร์อัล-กุรอาน ซึ่งเป็นวะยูห์จากพระเป็นเจ้าและคำสอนของนบีมุฮัมมัด ศ็อลลอลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ผู้เป็นศาสนทูตคนสุดท้ายของอิสลาม คำถามที่หลายครั้งถูกถามเกี่ยวกับมุสลิมกับการไม่ทานหมู ความเชื่อของคนต่างศาสนาที่เข้าใจว่า มุสลิมกลัวหมู มุสลิมเกลียดหมู มุสลิมไม่กินหมู สิ่งเหล่านี้ต้องทำความเข้าใจกับคำตอบที่ถูกต้องว่า ทำไมมุสลิมถึงไม่ทานหมู คำตอบที่ว่า ทำไมมุสลิมถึงไม่ทานหมูมีอยู่หลายคำตอบ หากแบ่งหัวข้อการตอบให้เข้าใจมากยิ่งขึ้นสามารถแบ่งได้ 2 แบบ ดังนี้

1) คำตอบตามหลักศาสนา สาเหตุที่ไม่ทานหมู เนื่องจากเป็นคำสั่งใช้/ห้ามจากพระเป็นเจ้า โดยมีผู้นำคำสั่งมาถ่ายทอดนั้น คือ นบีมุฮัมมัด ศ็อลลอลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัม ผู้เป็นศาสนทูตคนสุดท้ายแห่งอิสลาม

2) คำตอบตามหลักวิทยาศาสตร์ ในยุคปัจจุบันมีการใช้กล้องจุลทรรศน์ส่องดูเนื้อสัตว์ พบว่า เนื้อสัตว์ทุกชนิดมีพยาธิตัวเล็ก ๆ ที่ตามนุษย์มองไม่เห็นอยู่มากน้อยต่างกันไป แต่ในเนื้อหมูมีพยาธิบางชนิดซึ่งมีเกราะที่เกิดจากไขมันในเนื้อหมูห่อหุ้มมันอยู่ ซึ่งความร้อนต่ำไม่สามารถทำลายมันได้ พยาธิเหล่านี้จะเข้าไปฝังอยู่ในร่างกายมนุษย์หลังจากที่กินเนื้อหมูเข้าไป และรอพักตัวออกมาทำอันตรายร่างกายมนุษย์ เช่น ประสาทตา ประสาทสมอง

มุสลิมในยุคก่อนไม่ทราบถึงเหตุผลเหล่านี้ แต่ได้น้อมรับและปฏิบัติตามข้อบัญญัติที่มาจากพระเป็นเจ้า และหมูเป็นสัตว์ที่น่ารังเกียจ (กินขี้และนอนคลุกอยู่กับขี้ของมัน) ซึ่งพระเป็นเจ้าระบุไว้ว่า เป็นสัตว์สกปรก (นะญิส) ฉะนั้น ไม่ว่าจะว่า มุสลิมไม่ทานหมูเพราะเหตุผลที่ว่า หมูมีพยาธิ ถึงแม้ในอนาคตจะสามารถทำให้เนื้อหมูปลอดจากพยาธิชนิดนี้ได้ หรือจะเลี้ยงหมูอย่างดี ไม่ต้องให้กินขี้และนอนคลุกอยู่กับขี้ แต่มุสลิมก็จะยังคงไม่กินหมูอยู่ดี เนื่องจากเป็นสิ่งที่พระเป็นเจ้าบัญญัติห้ามไว้ นอกจากนี้ สิ่งที่ศาสนาอิสลามห้ามทาน คือ (1) เนื้อหมู และผลิตภัณฑ์ทุกอย่างที่ทำมาจากตัวหมู เช่น เจลาติน (Gelatin) หากทำมาจากหมู มุสลิมก็ถือเป็นฮะรอม (ต้องห้าม) แต่ชาวยิว (Jews) จะถือเป็นโคเชอร์ (Kosher/สิ่งที่กินได้) (2) เลือด ไม่ว่าจะนำไปต้มหรือไปทำพาสเจอร์ไรส์ (Pasteurized) หรือทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ถือเป็นสิ่งที่ต้องห้ามตามหลักการอิสลาม (3) เนื้อของสัตว์ที่ตายเองโดยธรรมชาติหรือตายโดยไม่รู้สาเหตุ (4) เนื้อของสัตว์ที่ตกจากที่สูงตาย ถูกทุบและถูกรัดคอ (5) เนื้อของสัตว์ที่เชือดโดยไม่กล่าวนามของพระเป็นเจ้า เหตุผลก็เพราะสัตว์มีชีวิตและชีวิตของสัตว์ก็เป็นของพระเป็นเจ้า ถ้าจะกินเนื้อของมันก็ต้องขออนุญาตจากพระเป็นเจ้าเพื่อเอาชีวิตของมันเสียก่อน (6) ของเช่นไข่ทุกชนิด (7) สัตว์ที่ใช้กรงเล็บและเขี้ยวจับหรือฉีกเหยื่อกินเป็นอาหาร เช่น นกอินทรี ภู เสือ หมี ฯลฯ และ (8) สิ่งมีนเมาทุกประเภท โดยเฉพาะสุรา

ข้อบัญญัติในพระวินัยปิฎก มหาวรรค เกสัชชขันธกะ พระพุทธเจ้าทรงห้ามภิกษุฉันเนื้อสัตว์ 10 ชนิด ได้แก่ เนื้อมนุษย์ เนื้อช้าง เนื้อม้า เนื้อสุนัข เนื้องู เนื้อราชสีห์ เนื้อเสือโคร่ง เนื้อเสือเหลือง เนื้อหมี เนื้อเสือดาว (พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 7: 89-96) การฉันเนื้อสัตว์เหล่านี้ถือเป็นอกัปปิยะหรือของที่ไม่ควรบริโภค เหตุผลที่ห้ามฉันเนื้อสัตว์เหล่านี้แตกต่างกันไปตามแต่ละประเภท แต่โดยรวมแล้วเป็นการป้องกันความเสื่อมเสียของพระพุทธศาสนาและป้องกันความเข้าใจผิดของประชาชน เช่น การฉันเนื้อช้างและเนื้อม้าถูกห้ามเพราะช้างและม้าเป็นสัตว์คู่บารมีของพระราชา ซึ่งหากภิกษุฉันแล้วประชาชนอาจมองว่า ไม่เหมาะสม การฉันเนื้อมนุษย์ถูกห้ามเนื่องจากมีอุบาสิกคนหนึ่งสละเนื้อของตนเองเพื่อถวายภิกษุที่อาพาธ ทำให้ภิกษุต้องอาบัติ การฉันเนื้อสุนัขถูกห้ามเพราะสุนัขเป็นสัตว์ที่น่ารังเกียจ การฉันเนื้อราชสีห์ถูกห้ามเพราะอาจทำให้ผู้ราชสีห์ทำร้ายภิกษุได้ นอกจากเนื้อสัตว์ 10 ชนิดที่ห้ามฉันโดยตรงแล้ว ยังมีเนื้อสัตว์อื่นที่ภิกษุไม่ควรฉันหากได้เห็น ได้ยิน หรือสงสัยว่า ถูกฆ่าเพื่อตน

จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่า ในมุมมองของศาสนาอิสลาม หมูถือเป็นสัตว์ต้องห้ามตามหลักชะรีอะฮ์ (Shariah) ซึ่งบัญญัติไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานว่า เป็นสิ่งไม่บริสุทธิ์ (Najis) และห้ามบริโภคโดยเด็ดขาด ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม เนื่องจากเชื่อว่า หมูเป็นสัตว์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพทั้งทางกายและจิต ทั้งยังขัดต่อหลักอนามัยและการดำรงชีวิตที่บริสุทธิ์ตามแนวทางของอิสลาม การหลีกเลี่ยงหมูจึงสะท้อนถึงความเคร่งครัดในการปฏิบัติตามพระบัญชาของอัลลอฮ์และเป็นการฝึกความยำเกรง (Taqwa) ที่จะนำไปสู่ความสงบสุขและความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิตประจำวันของมุสลิม

ทฤษฎีวาทกรรมของมิเชล ฟูโกต์ ในมิติทางสังคมศาสตร์

มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) นักปรัชญาและนักทฤษฎีสังคมชาวฝรั่งเศสได้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรม (Discourse) ซึ่งกลายเป็นกรอบการวิเคราะห์สำคัญในสังคมศาสตร์ร่วมสมัย โดยเฉพาะในด้าน

อำนาจ ความรู้และการควบคุมทางสังคม ทฤษฎีวาทกรรมของฟูโกต์มิได้มองวาทกรรมเป็นเพียงการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย หากแต่เป็นระบบความรู้ที่ประกอบสร้างความจริง (Truth) อัตลักษณ์ (Identity) และความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Power Relations) ขึ้นมาในแต่ละบริบททางประวัติศาสตร์ (Foucault, 1972; Hall, 1997) ฟูโกต์เสนอว่า วาทกรรมมีพลังในการผลิตความรู้ และความรู้ที่ผลิตขึ้นนั้นย่อมมิได้เป็นกลาง หากแต่เป็นกลไกหนึ่งของอำนาจ วาทกรรมจึงมิใช่เพียงภาษาที่บรรยายโลก หากแต่มีบทบาทในการก่อรูป โลกตามที่อำนาจต้องการ เช่น วาทกรรมทางการแพทย์ไม่ได้เพียงแค่พรรณนาความเจ็บป่วย แต่ยังนิยามว่า ใครคือ ผู้ป่วย และอะไร คือ วามผิดปกติ อันมีผลต่อการจัดระเบียบชีวิตประจำวันของผู้คน (Foucault, 1973) หนึ่งในผลงานสำคัญของฟูโกต์ คือ The Archaeology of Knowledge ซึ่งเสนอว่า มนุษย์ควรศึกษาระบบความรู้ (Episteme) ในแต่ละยุค โดยไม่ยึดติดกับอัตชีวประวัติของผู้พูด แต่ให้พิจารณารูปแบบทางสถาบัน การปฏิบัติซ้ำและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมว่า ใครพูดได้ พูดอะไรได้และพูดอย่างไรได้ (Foucault, 1972) วาทกรรมจึงทำหน้าที่เป็นกลไกในการจำกัดความรู้บางประเภทและทำให้ถูกต้องแก่ความรู้บางประเภทภายใต้ระบบอำนาจ ฟูโกต์ยังพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจ-ความรู้ (Power/Knowledge) ซึ่งหมายถึง ความสัมพันธ์ที่แยกไม่ออกระหว่างการรู้กับการควบคุม โดยอำนาจไม่ใช่สิ่งที่กระจายมาจากจุดศูนย์กลางเพียงจุดเดียว (เช่น รัฐ) แต่แทรกซึมอยู่ในทุกระดับของความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน โรงพยาบาล เรือนจำ ฯลฯ (Foucault, 1980) นอกจากนี้ ฟูโกต์ยังเห็นว่า อำนาจในโลกสมัยใหม่ไม่ใช่เพียงการบังคับแบบตรง ๆ แต่ยังอยู่ในรูปแบบของการเฝ้าระวังตนเอง (Self-surveillance) ผ่านกระบวนการสร้างวินัย (Disciplinary Power) แนวคิดวาทกรรมของฟูโกต์มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อสังคมศาสตร์ในด้านต่าง ๆ เช่น มานุษยวิทยา เพศศึกษา การเมืองอัตลักษณ์และการศึกษาเรื่องการสร้างความจริง (Truth Regimes) นักวิจัยร่วมสมัยจำนวนมาก เช่น สจ๊วต ฮอลล์ (Hall, 1997) คริส วีดอน (Weedon, 1997) ได้นำแนวคิดวาทกรรมของฟูโกต์ไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวัฒนธรรม เพศสภาพ อุดมการณ์และอำนาจในสังคมร่วมสมัย กล่าวโดยสรุปทฤษฎีวาทกรรมของฟูโกต์มิได้เป็นเพียงแนวทางภาษาศาสตร์หรือปรัชญา หากแต่เป็นกรอบคิดที่เปิดเผยกลไกการผลิตความรู้ อำนาจและอัตลักษณ์ในเชิงสถาบันที่มีคุณูปการอย่างมากต่อการศึกษาสังคมในยุคสมัยใหม่

จากที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่า ทฤษฎีวาทกรรมของฟูโกต์ในมิติทางสังคมศาสตร์เน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจ ความรู้และภาษา โดยวาทกรรมไม่ใช่เพียงถ้อยคำ แต่เป็นกรอบความคิดที่กำหนดสิ่งที่พูดได้ คิดได้และปฏิบัติได้ในสังคม ฟูโกต์ชี้ให้เห็นว่า สถาบันต่าง ๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล เรือนจำ ล้วนใช้วาทกรรมในการควบคุมและสร้างความรู้ ความจริงจึงมิใช่สิ่งสากล แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นภายใต้อำนาจ วาทกรรมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาสังคมในเชิงวิพากษ์

บทวิเคราะห์

บทวิเคราะห์วาทกรรมเรื่องเหล่านี้กับหมูในฐานะศรัทธา ในกรอบวาทกรรมเชิงอำนาจของฟูโกต์ และการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ของแฟร์คลัฟสะท้อนได้ว่า การใช้ถ้อยคำในรูปแบบของวาทกรรมทางศาสนาดังที่กล่าวมานี้ มิได้เป็นเพียงถ้อยคำสั่งสอนศีลธรรมทั่วไป หากแต่สะท้อนกระบวนการผลิตและสร้างความจริงทางสังคมที่ฝังแน่นอยู่ในโครงสร้างอำนาจผ่านภาษาและสถาบันทางศาสนาอย่างลึกซึ้ง แนวคิดวาทกรรมเชิง

อำนาจ (Discourse and Power) ของฟูโกต์ และการวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis) ของแฟร์คลัฟ (Fairclough, 2010) จึงเป็นกรอบแนวคิดที่มีพลังในการอธิบายปรากฏการณ์เช่นนี้ได้อย่างรอบด้าน

ฟูโกต์เสนอว่า วาทกรรมไม่ใช่เพียงภาษาหรือคำพูดที่สื่อสารความหมายเท่านั้น แต่เป็นกลไกที่สถาปนาความรู้ (Knowledge) ซึ่งสัมพันธ์อย่างแยกไม่ออกกับอำนาจ (Power) ในทุกมิติของชีวิต วาทกรรมกำหนดว่า อะไร คือ ความจริง ใครมีสิทธิบัญญัติความจริงนั้น และใครต้องปฏิบัติตามข้อความ ดังนั้น วาทกรรมที่ว่า เหล่ากับหมูในฐานะศัตรูศาสนา จึงมิได้เป็นเพียงความเห็นเชิงศีลธรรม หากเป็นเครื่องมือหนึ่งของการสถาปนาระเบียบวินัยทางศีลธรรม (Moral Discipline) ผ่านการใช้ภาษาในนามของศาสนา ในกรณีนี้ ศาสนาได้ทำหน้าที่เป็นกลไกของอำนาจเชิงบวกอันมีคุณค่าที่แทรกซึมผ่านคัมภีร์ ขนบธรรมเนียมและบทบาทของผู้เฒ่าทางศาสนา การที่หมูและสุราถูกทำให้กลายเป็นศัตรูมิใช่จากคุณสมบัติทางวัตถุของมันเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลของกระบวนการนิยามและจัดประเภททางศีลธรรมที่ถูกผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่อง เช่น ผ่านบทเทศน์ คำสอนหรือการใช้วาทกรรมในที่สาธารณะ การจัดประเภทดังกล่าวส่งผลให้ผู้คนรับรู้ว่า สิ่งใดดีหรือเลวอย่างแน่นอน และสถาปนาขอบเขตของความบริสุทธิ์และความชั่วร้ายไว้อย่างเป็นระบบ

สำหรับแฟร์คลัฟแล้ว แนววิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis; CDA) ชี้ให้เห็นว่า วาทกรรมไม่ได้เป็นกลาง ๆ หากแต่มีหน้าที่ในการสร้างและทำให้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจดำรงอยู่ โดยเฉพาะเมื่อวาทกรรมนั้นถูกผลิตซ้ำในระดับโครงสร้าง เช่น โรงเรียน วัด มัสยิด สื่อมวลชน การสื่อสารสาธารณะ ฯลฯ วาทกรรมที่ว่า เหล่ากับหมูในฐานะศัตรูศาสนา เมื่อปรากฏซ้ำในพื้นที่ต่าง ๆ ก็ยิ่งเสริมสร้างโครงสร้างอำนาจทางศีลธรรมที่จำแนกว่า ใครเป็นผู้ยึดมั่นในศาสนา และใครเป็นผู้เบี่ยงเบน ซึ่งอาจนำไปสู่การตีตรา (Stigmatization) หรือการกีดกันในเชิงสังคม กล่าวคือ เป็นการใช่วาทกรรมในการสร้างประโยชน์ให้กับสังคมอย่างหนึ่ง อีกทั้งการทำให้คำสอนนี้กลายเป็นเรื่องสามัญสำนึกหรือความจริงที่ใคร่รู้ สะท้อนหลักของความจริง (Regime of Truth) ตามแนวคิดของฟูโกต์ ซึ่งหมายถึง กระบวนการที่ทำให้ความรู้ชุดหนึ่งมีสถานะเหนือกว่าความรู้อื่นและกลายเป็นมาตรฐานในการตัดสินพฤติกรรม วาทกรรมเช่นนี้จึงทำหน้าที่ไม่เพียงควบคุมพฤติกรรมส่วนบุคคล แต่ยังควบคุมโน้ตัมของสังคมทั้งชุด กล่าวโดยสรุป วาทกรรมที่ว่า เหล่ากับหมูในฐานะศัตรูศาสนา ไม่ใช่เพียงคำกล่าวทางศาสนา แต่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่สะท้อนการทำงานของอำนาจความรู้และศีลธรรมในบริบทของสังคมไทยและโลกมุสลิมร่วมสมัยในการสร้างสรรค์ความสุขให้เกิดขึ้นในสังคม การวิเคราะห์ด้วยกรอบวาทกรรมเชิงอำนาจและวาทกรรมวิพากษ์ช่วยให้เข้าใจถึงพลวัตทางวัฒนธรรม ศาสนา และการเมืองของความหมายที่ถูกผลิตขึ้นและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญ

กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า วาทกรรมทางศาสนาในฐานะกลไกสร้างคตินิยมและการอยู่ร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรม การใช่วาทกรรมทางศาสนา เช่น เหล่ากับหมูในฐานะศัตรูศาสนา แม้จะสะท้อนแนวคิดที่ตั้งอยู่บนกรอบความเชื่อเฉพาะศาสนา แต่หากได้รับการนำเสนออย่างมีวิจารณญาณก็สามารถกลายเป็นกลไกสำคัญในการสร้างคตินิยมเพื่อยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนในสังคมร่วมสมัย วาทกรรมทางศาสนาในที่นี้จึงมิใช่เพียงเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมหรือถ่ายทอดคำสอนเชิงนามธรรม แต่มีศักยภาพในการสร้างแรงจูงใจทางจริยธรรม ตลอดจนสร้างความสำนึกในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีเมตตาและเคารพความแตกต่าง

อย่างไรก็ตาม การใช้วาทกรรมทางศาสนาในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรมจำเป็นต้องตั้งอยู่บนฐานของความเข้าใจบริบทและการตีความแบบมีพลวัต (Dynamic Interpretation) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเทววิทยาเชิงบริบท (Contextual Theology) และวาทกรรมระหว่างศาสนา (Interfaith Discourse) ที่เน้นให้เห็นว่า คำสอนศาสนาใด ๆ ย่อมมีหลายชั้นความหมาย ทั้งในมิติทางนิติศาสตร์ (Literal Law) และมิติทางจริยศาสตร์ (Moral Ethos) การเสนอวาทกรรมศาสนาในเชิงตีตราหรือแบ่งแยกจึงอาจนำไปสู่การสร้างความเป็นอื่น (Othering) และเป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ (Giddens, 1991; Ramadan, 2009) หากวาทกรรมถูกนำเสนอผ่านกระบวนการสื่อสารเชิงวิพากษ์ (Critical-religious Communication) ซึ่งเปิดพื้นที่ให้มีการตีความอย่างหลากหลายและเคารพในความแตกต่างระหว่างศรัทธา วาทกรรมเหล่านั้นสามารถกลายเป็นพลังเชิงบวกในการสร้างจิตสำนึกสาธารณะ เช่น การส่งเสริมความมีวินัย ความยับยั้งชั่งใจ การใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย หรือการไม่เบียดเบียนผู้อื่น คุณค่าทางศีลธรรมเหล่านี้เป็นคตินิยมสากล (Universal Ethics) ที่สามารถเชื่อมโยงคนจากต่างศรัทธาได้โดยไม่จำเป็นต้องละทิ้งรากฐานของความเชื่อของตน ทั้งนี้ การใช้วาทกรรมศาสนาเพื่อสร้างคุณธรรมจึงควรหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง การหมิ่นประมาทหรือการแบ่งแยกเรากับเขาในลักษณะที่ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น (Said, 1978) การนำเสนอวาทกรรมศาสนาในเชิงสร้างสรรค์ควรเน้นไปที่การเสนอคุณธรรมร่วม (Shared Moralities) ที่สามารถสื่อสารได้กับผู้คนต่างพื้นฐานความเชื่อ โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ที่ความหลากหลายกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน กล่าวโดยสรุปแล้ว วาทกรรมทางศาสนาสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงวัฒนธรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของสังคม หากได้รับการวางกรอบอย่างระมัดระวังด้วยเจตนาแห่งปัญญาและเมตตาธรรม การตีความวาทกรรมทางศาสนาในลักษณะเปิดกว้างและสอดคล้องกับบริบทพหุวัฒนธรรมจึงไม่เพียงแต่ช่วยธำรงคตินิยมของศาสนาเท่านั้น หากยังเป็นสะพานเชื่อมระหว่างความเชื่อที่หลากหลายไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีศีลธรรม สันติและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในสังคมร่วมสมัย

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาวาทกรรมที่ว่า เหล่ากับหมูในฐานะศัตรูศาสนา ผ่านกรอบแนวคิดวาทกรรมเชิงอำนาจของมิเชล ฟูโกต์ได้เปิดเผยองค์ความรู้ใหม่ในเชิงสังคมวิทยาศาสนาและจริยศาสตร์ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงพลวัตของภาษาในฐานะเครื่องมือของอำนาจที่แฝงอยู่ในโครงสร้างทางศาสนาและวัฒนธรรม ข้อค้นพบใหม่ที่สำคัญ คือ

1. วาทกรรมนี้มีได้ดำรงอยู่เพียงในรูปถ้อยคำทางศีลธรรม แต่เป็นผลผลิตของกระบวนการผลิตซ้ำทางวาทกรรมที่สถาปนาอำนาจทางศาสนาอย่างเป็นระบบในโครงสร้างสังคมไทยร่วมสมัย วาทกรรมที่ว่า เหล่ากับหมูในฐานะศัตรูศาสนาได้ทำหน้าที่เป็นกลไกในการสร้างระเบียบวินัยทางศีลธรรม (Moral Discipline) โดยผูกโยงพฤติกรรมเฉพาะเข้ากับอัตลักษณ์ทางศาสนา กล่าวคือ การไม่บริโภคสุราและหมูไม่ได้เป็นเพียงข้อปฏิบัติตามหลักศาสนา หากแต่กลายเป็นตัวบ่งชี้หรือเครื่องวัดความเคร่งครัดและความจงรักภักดีต่อศรัทธาอันเป็นลักษณะที่ฟูโกต์ เรียกว่า Regime of Truth (ระบอบความจริง) ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมว่า ความรู้ใดควรได้รับการยอมรับและพฤติกรรมใดควรถูกตีตรา (Foucault, 1980)

2. วาทกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการจัดลำดับคุณค่าทางศีลธรรม (Moral Hierarchization) ผ่านการสร้างคู่ตรงข้าม เช่น ศาสนากับความชั่ว ความบริสุทธิ์กับความมัวหมอง โดยที่เหล้ากับหมูกวางให้อยู่ฝั่งตรงข้ามกับความดีและความศักดิ์สิทธิ์ของศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฟูโกต์ เรื่อง “Binary Opposition” ที่มักใช้ในการผลิตความรู้แบบกดทับ (Subjugated Knowledge) นอกจากนี้ การศึกษาค้นคว้ายังพบว่า วาทกรรมดังกล่าวนี้เป็นผลของกระบวนการสถาบันนิยมหรือการทำให้กลายเป็นระบบ (Institutionalization) โดยเฉพาะผ่านบทบาทของผู้นำศาสนา การศึกษา ตลอดจนสื่อสาธารณะที่ทำให้วาทกรรมนี้ถูกผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่องและกลายเป็นสามัญสำนึกของชุมชนศรัทธาอย่างลึกซึ้ง ซึ่งสะท้อนการทำงานของอำนาจขนาดเล็ก (Micro-power) ที่แทรกซึมเข้าสู่อุปนิสัยประจำวันของปัจเจกบุคคล เช่น การกิน การพูด การเลือกเพื่อน การกำหนดอัตลักษณ์ทางสังคม

3. การศึกษานี้ยังพบว่า แม้วาทกรรมนี้ได้มีบทบาทในการค้ำจุนระบบศีลธรรม แต่ก็มีความเสี่ยงในการสร้างการแบ่งแยกทางสังคมหากไม่มีการตีความอย่างยืดหยุ่นและคำนึงถึงพลวัตของสังคมพหุวัฒนธรรม ดังนั้นองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ การมองเห็นวาทกรรมทางศาสนาในฐานะกลไกการผลิตความจริงทางศีลธรรมที่ต้องได้รับการวิพากษ์ วิเคราะห์และตีความใหม่อย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติในสังคมที่หลากหลาย

สรุป

จากการศึกษาวาทกรรมที่ว่า เหล้ากับหมูในฐานะศัตรูศาสนา ภายใต้กรอบแนวคิดวาทกรรมเชิงอำนาจของฟูโกต์ ข้อค้นพบสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของภาษาในการผลิตความรู้และการจัดระเบียบความหมายทางศีลธรรมในสังคม อย่างไรก็ตาม เพื่อต่อยอดองค์ความรู้และสร้างความเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น งานวิจัยในอนาคตควรพิจารณาข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1) การเปรียบเทียบระหว่างศาสนา กล่าวคือ การศึกษาวาทกรรมในมิติเปรียบเทียบระหว่างศาสนา (เช่น พุทธ อิสลาม คริสต์) จะช่วยให้เข้าใจวาทกรรมที่มีลักษณะบริบทต่าง ๆ และถูกใช้เพื่อสร้างระเบียบทางศีลธรรมและอำนาจในลักษณะที่คล้ายคลึงหรือต่างกันเพียงใด กรอบเปรียบเทียบนี้จะช่วยให้การตีความมีความรอบด้านมากยิ่งขึ้น

2) การบูรณาการมุมมองจากผู้รับวาทกรรม การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์เชิงโครงสร้างและเชิงอำนาจจากผู้ผลิตวาทกรรม แต่การศึกษาค้นคว้าต่อไปอาจเน้นการรับรู้ การแปลความและการต่อต้านวาทกรรมจากฝั่งประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผล เช่น เด็ก เยาวชน ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามข้อห้ามเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความซับซ้อนและความหลากหลายในระดับประสบการณ์

3) การใช้กรอบทฤษฎีทางมานุษยวิทยาศาสนาหรือจริยศาสตร์แบบพหุวัฒนธรรม การศึกษาค้นคว้าต่อไปควรทดลองใช้กรอบแนวคิดของคลิฟฟอร์ด เกิร์ตซ์ (Clifford Geertz) ทาลัล อาซาด (Talal Asad) หรือชาร์ลส์ เทย์เลอร์ (Charles Taylor) เพื่อวิเคราะห์วาทกรรมศาสนาในฐานะระบบความหมายที่ฝังอยู่ในบริบทวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย

4) การวิเคราะห์เชิงสื่อและเทคโนโลยีควรพิจารณาว่า วาทกรรมศาสนาดังกล่าวถูกผลิตซ้ำอย่างไรในพื้นที่ของสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะในยุคของการสื่อสารดิจิทัลซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขยาย ขัดแย้งหรือทำให้วาทกรรมกลายเป็นไวรัสและส่งผลต่อการก่อตัวของอัตลักษณ์ทางศาสนาในโลกออนไลน์

5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการและข้อเสนอเชิงนโยบายสาธารณะ งานวิจัยในอนาคตอาจพัฒนาไปสู่การออกแบบแนวทางการสื่อสารวาทกรรมทางศาสนาอย่างสร้างสรรค์ที่ไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยกหรือสร้างความเกลียดชัง โดยเน้นการส่งเสริมคุณธรรมร่วมและการสร้างบทสนทาระหว่างศรัทธาที่ต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยาณมิตร. (ม.ป.ป.). *ธรรมเพื่อประชาชน: โทษของการดื่มน้ำเมา*. สืบค้นเมื่อ 05 กรกฎาคม 2567, จาก https://kalyanamitra.org/th/uniboon_detail.php?page=295
- เดชทัต ปักสังขานัย และชัช จุลราช. (2563). ความเสื่อมในอดีตรและอนาคตของศีลธรรม. *วารสารศรีล้านช้างปริทรรศน์*. 6 (1), 113-124.
- ประเสริฐ นามไตรี. (26 กันยายน 2556). *การละเว้นเนื้อหมูในศาสนาอิสลาม*. สืบค้นเมื่อ 05 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.lib.ru.ac.th/journal2/?p=3607>
- พุทธทาสภิกขุ. (2541). *ไตรสิกขา: ศีล สมาธิ ปัญญา*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2557). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 7, 36, 37, 45*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุทินันท์ หล่อวิโลกุล. (2564). ศีลธรรมที่เริ่มหายไปจากความเป็นพลเมืองของไทย. *วารสารสันติสุขปริทรรศน์*. 2 (2), 45-58.
- Al-Qaradawi, Y. (2003). *The Lawful and the Prohibited in Islam*. London: Al-Birr Foundation.
- Fairclough, N. (2010). *Critical Discourse Analysis: The Critical Study of Language*. London: Routledge.
- Foucault, M. (1972). *The Archaeology of Knowledge*. Smith, A. M. S. (trans.). London: Routledge.
- Foucault, M. (1973). *The Birth of the Clinic: An Archaeology of Medical Perception*. New York: Vintage Books.
- Foucault, M. (1980). *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings, 1972–1977*. Gordon, C (ed.). New York: Pantheon.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Cambridge: Polity Press.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London: Sage Publications.

- Harvey, P. (2000). *An Introduction to Buddhist Ethics: Foundations, Values and Issues*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Keown, D. (1992). *The Nature of Buddhist Ethics*. London: Macmillan.
- Ramadan, T. (2009). *Radical Reform: Islamic Ethics and Liberation*. Oxford: Oxford University Press.
- Said, E. W. (1978). *Orientalism*. New York: Pantheon Books.
- Weedon, C. (1997). *Feminist Practice and Poststructuralist Theory*, 2nd ed. Oxford: Blackwell.

Academic Article:

Received: 2024-09-30;

Revised: 2024-10-30;

Accepted: 2024-11-05.

ประเพณีสงกรานต์: จากปีใหม่ไทยสู่สมรภูมิน้ำและปรัชญาเชิงวัฒนธรรม
Songkran Tradition: From Thai New Year to Water Battlefield and
Cultural Philosophy

บัณฑิต ปิ่นมงคลกุล

Bundit Pinmongkolkul

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

First/Corresponding Author, E-mail: bunditpin@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษาและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ของประเพณีสงกรานต์ในสังคมไทยร่วมสมัย โดยใช้กรอบทฤษฎีสองแนวทางหลัก คือ พุทธปรัชญา เพื่อทำความเข้าใจรากฐานความหมายดั้งเดิมที่เน้นคุณค่าทางจิตวิญญาณและความสัมพันธ์ในชุมชน และปรัชญาโพสต์โมเดิร์น เพื่อสำรวจการเปลี่ยนแปลงการแตกกระจายของความหมาย และการเข้ามามีบทบาทของการเมืองเชิงวัฒนธรรม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า สงกรานต์ในปัจจุบันไม่ได้ดำรงอยู่ในความหมายเชิงพุทธศาสนาอันเป็นหนึ่งเดียวอีกต่อไป แต่ได้กลายเป็นพื้นที่ของการปะทะสังสรรค์ระหว่างเรื่องเล่ามหากาฬทางศาสนากับเรื่องเล่าเล็ก ๆ ที่หลากหลายซึ่งถูกขับเคลื่อนโดยกระแสบริโภคนิยม สื่อและวาทกรรมของรัฐ ประเพณีได้แปรสภาพสู่ภาวะจำลองที่ภาพลักษณ์ความสนุกสนานเข้ามาแทนที่แก่นแท้ทางจิตวิญญาณ และกลายเป็นสมรภูมิของการต่อรองเชิงอำนาจทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม การทำความเข้าใจสงกรานต์ผ่านสองกรอบคิดนี้จึงช่วยเผยให้เห็นความซับซ้อนของการดำรงอยู่ของประเพณีในโลกยุคหลังสมัยใหม่ได้อย่างลึกซึ้ง

คำสำคัญ: ประเพณีสงกรานต์, ปีใหม่ไทย, สมรภูมิน้ำ, ปรัชญาเชิงวัฒนธรรม

Abstract

This academic article aims to study and analyze the phenomenon of Songkran tradition in contemporary Thai society using two main theoretical frameworks: Buddhist philosophy to understand the roots of the original meaning that emphasizes spiritual values and community relationships, and post-modern philosophy to explore changes, fragmentation of meanings, and the role of cultural politics. The results of the study indicate that Songkran today no longer exists in a single Buddhist meaning, but has become a space of clashes between

religious grand narratives and various local narratives driven by consumerism, media, and state discourse. The tradition has transformed into a hyperreality where the image of fun replaces the spiritual essence and has become a battleground for cultural power negotiations between different groups in society. Understanding Songkran through these two frameworks helps reveal the complexities of the existence of traditions in the postmodern world in a profound way.

Keywords: Songkran Tradition, Thai New Year, Water Battlefield, Cultural Philosophy

บทนำ

ประเพณีสงกรานต์ เป็นประเพณีที่มีมาอย่างยาวนานและมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย รวมถึงประเทศอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ลาว กัมพูชา พม่า จีน อินเดีย ศรีลังกา (สุจิตต์ วงษ์เทศ และคณะ, 2559: 11-27) โดยคำว่า สงกรานต์ มาจากภาษาสันสกฤต หมายถึง การเคลื่อนย้ายหรือการเคลื่อนเข้าสู่ ซึ่งเป็นการอุปมาถึงการเคลื่อนย้ายของพระอาทิตย์เข้าสู่ราศีเมษ อันเป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มต้นปีใหม่ ตามคติความเชื่อทางโหราศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2533: 6-7) ได้ระบุความหมายของคำว่า สงกรานต์ แปลว่า ก้าวขึ้น ย่างขึ้น หมายถึง การที่ดวงอาทิตย์ขึ้นสู่ราศีใหม่ อันเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทุกเดือน ที่เรียกว่า สงกรานต์เดือน แต่เมื่อครบ 12 เดือนแล้วย่างขึ้นราศีเมษอีก จัดเป็นสงกรานต์ปี ถือว่า เป็นวันขึ้นปีใหม่ ทางสุริยคติในทางโหราศาสตร์ และมหาสงกรานต์ แปลว่า ก้าวขึ้นหรือย่างขึ้นครั้งใหญ่ หมายถึง สงกรานต์ปี คือ ปีใหม่อย่างเดียว กล่าวคือ สงกรานต์หมายถึงทั้งสงกรานต์เดือนและสงกรานต์ปี แต่มหาสงกรานต์ หมายถึง สงกรานต์ปีอย่างเดียว (สมบัติ พลายน้อย, 2543)

สำหรับรากฐานจากอินเดีย สันนิษฐานว่า ประเพณีสงกรานต์มีรากฐานมาจากพิธีกรรมทางศาสนา พราหมณ์-ฮินดูในประเทศอินเดีย โดยเฉพาะเทศกาลโฮลี ซึ่งเป็นการเฉลิมฉลองการสิ้นสุดฤดูหนาวและต้อนรับ ฤดูใบไม้ผลิ อย่างไรก็ตาม ประเพณีสงกรานต์ในไทยและประเทศเพื่อนบ้านได้ปรับเปลี่ยนจากการสาดสีเป็นการสาดน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพอากาศที่ร้อนจัดในช่วงเดือนเมษายนและเพื่อเป็นการบำบัดเป่าสิ่งไม่ดี ออกไป

ในสังคมไทยโบราณถือเอาวันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่ โดยตรงกับช่วงหลังฤดูการเก็บเกี่ยวพืชผล คนในสมัยก่อนจึงถือโอกาสนี้เป็นการพักผ่อนและทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการเล่นสาดน้ำเพื่อคลายความร้อน และเป็นโอกาสให้หนุ่มสาวได้พบปะกัน จากนั้น ประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนเป็นวันปีใหม่สากล คือ วันที่ 1 มกราคม โดยเริ่มใช้ครั้งแรกตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2484 เป็นต้นมา แต่ประเพณีสงกรานต์ก็ยังคงเป็น เทศกาลสำคัญที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ในไทย

ในพระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ มีการกล่าวถึงคำว่า สงกรานต์ ในรัชกาล สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พ.ศ. 2142 ส่วนในขุนช้างขุนแผน ซึ่งสันนิษฐานว่าแต่งขึ้นราว พ.ศ. 2143 (รัชกาล

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช) ก็มีการกล่าวถึงสงกรานต์ที่วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีทั้งประเพณีทำบุญเลี้ยงพระ ขนทรายเข้าวัด และก่อเจดีย์ทราย จากจากนี้ในจารึกมหาสงกรานต์ พ.ศ. 2374 (รัชกาลที่ 3) ที่วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร (วัดโพธิ์ ท่าเตียน) เป็นหลักฐานสำคัญที่กล่าวถึงตำนานนางสงกรานต์ ซึ่งเป็นธิดาของท้าวกบิลพรหม 7 องค์ ที่สลับหมุนเวียนกันมาทำหน้าที่อุยฺเหวฬพระเศียรของบิดาแห่รอบเขาพระสุเมรุในวันสงกรานต์แต่ละปี

ประเพณีสงกรานต์ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางที่สุดอย่างหนึ่งของไทย ในฐานะเทศกาลแห่งการเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่ไทย สงกรานต์ได้ฝังรากลึกอยู่ในวิถีชีวิตและจิตสำนึกของคนในสังคมมายาวนาน อย่างไรก็ตาม ภาพของสงกรานต์ในปัจจุบันได้แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ จากเดิมที่เป็นเทศกาลอันสงบงามและเปี่ยมด้วยความหมายเชิงจิตวิญญาณได้แปรสภาพไปสู่สงครามน้ำหรือสมรภูมิน้ำขนาดใหญ่ที่เน้นความสนุกสนานสุดเหวี่ยง และในขณะเดียวกันก็กลายเป็นพื้นที่ของการเมืองเชิงวัฒนธรรม ซึ่งรัฐและกลุ่มต่าง ๆ พยายามเข้ามามีอำนาจและควบคุมความหมายของสงกรานต์ที่ถูกต้อง

ภาพ 1 UNESCO มอบประกาศนียบัตรให้สงกรานต์ไทยเป็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (กรมประชาสัมพันธ์, 2567)

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้สะท้อนให้เห็นถึงความตึงเครียดระหว่างรากฐานดั้งเดิมกับพลวัตของสังคมสมัยใหม่ บทความนี้จะมุ่งวิเคราะห์ประเพณีสงกรานต์ในฐานะตัวบท (Text) ทางวัฒนธรรมที่ซับซ้อนโดยใช้กรอบแนวคิดสองแกนหลักในการตีความ ได้แก่ พุทธปรัชญา ซึ่งเป็นรากฐานของเรื่องเล่ามหากา (Grand Narrative) ที่ให้ความหมายแก่ประเพณีในยุคแรก และปรัชญาโพสต์โมเดิร์น (Post-modern Philosophy) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรื้อสร้าง (Deconstruction) และทำความเข้าใจสถานะที่ความหมายแตกกระจาย (Fragmented) กลายเป็นสินค้าและถูกใช้เป็นเครื่องมือทางอำนาจในยุคหลังสมัยใหม่ (Lyotard,

1984) เพื่อตอบคำถามว่า สงครามในปัจจุบันดำรงอยู่ในสถานะใดและสะท้อนภาพสังคมไทยร่วมสมัยได้อย่างไร

รากฐานพุทธปรัชญาในประเพณีสงคราม

ในมิติทางพุทธปรัชญา สงคราม คือ เทศกาลที่มุ่งเน้นการชำระล้างและการเริ่มต้นใหม่ ทั้งทางกายภาพและจิตวิญญาณ โดยมีแก่นแท้ คือ การลด ละ เลิก และการเสริมสร้างกุศลธรรมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งสามารถถอดรหัสความหมายได้ (สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์, 2528: 41) ดังนี้

การสรงน้ำพระพุทธรูป เป็นกุศโลบายในการแสดงออกถึงความเคารพและศรัทธาต่อพระรัตนตรัย การใช้น้ำเป็นสัญลักษณ์ของการชำระล้างสิ่งเก่าเพื่อเริ่มต้นใหม่ ไม่ใช่แค่เพียงการทำความสะอาดภายนอก แต่เป็นการเตือนสติให้พุทธศาสนิกชนมุ่งชำระล้างกิเลสภายในจิตใจตนเอง

การรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ เป็นการสะท้อนถึงหลักกตัญญูทวดเทวี ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐานในพุทธศาสนา และสังคมไทย การขอขมาและขอพรจากผู้ใหญ่เป็นการแสดงความเคารพต่อผู้มีพระคุณและในทางกลับกัน การให้พรของผู้ใหญ่ ก็คือ การแสดงออกถึงเมตตากรุณา อันเป็นการเชื่อมร้อยความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนให้แน่นแฟ้น

การทำบุญตักบาตรและขนทรายเข้าวัด เป็นรูปธรรมของหลักทานบารมี การสละออกซึ่งวัตถุเพื่อค้ำจุนพระศาสนา และการขนทรายเข้าวัดเป็นสัญลักษณ์ของการนำสิ่งของกลับคืนสู่ส่วนรวมหลังจากที่อาจเหยียบย่ำตีดเท้าออกไปตลอดทั้งปี ถือเป็นการสร้างบุญและบำรุงศาสนสถานไปพร้อมกัน

อาจกล่าวได้ว่า เรื่องเล่ามหากาของสงครามในกรอบพุทธปรัชญา คือ การสร้างพื้นที่และเวลาสำหรับการปฏิบัติธรรมในวิถีชีวิตที่มุ่งผลลัพธ์ คือ ความสงบสุขทางจิตใจและความสามัคคีของส่วนรวมเป็นสำคัญ

ประเพณีสงครามภายใต้แวนขยายของปรัชญาโพสต์โมเดิร์น

ปรัชญาโพสต์โมเดิร์นเสนอเครื่องมือในการวิพากษ์เรื่องเล่าที่ยิ่งใหญ่และเป็นหนึ่งเดียว โดยเผยให้เห็นว่า ความจริงและความหมายนั้นถูกประกอบสร้างขึ้นผ่านวาทกรรมและโครงสร้างอำนาจ (Foucault, 1980) เมื่อนำมาวิเคราะห์สงคราม จะพบปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. การล่มสลายของเรื่องเล่ามหากา (The Collapse of the Grand Narrative) ความหมายของสงครามที่เคยผูกขาดโดยพุทธปรัชญาได้ถูกท้าทายและล่มสลายลงในสังคมร่วมสมัย (Lyotard, 1984) สงครามไม่ได้เป็นเพียงเทศกาลทางศาสนาอีกต่อไป แต่กลายเป็นพื้นที่ของ “เรื่องเล่าเล็ก ๆ” ที่หลากหลาย และบางครั้งก็ขัดแย้งกันเอง สำหรับคนหนุ่มสาวในเมือง สงครามคือเทศกาลดนตรีและปาร์ตี้ (เช่น งาน S2O) สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ คือ ประสบการณ์ความสนุกสุดเหวี่ยง (Exotic Fun) และสำหรับภาคธุรกิจ คือ เทศกาลแห่งการจับจ่ายใช้สอย ความศักดิ์สิทธิ์ (The Sacred) ได้ถูกแทนที่ด้วยความสามัญทางโลก (The Profane) อย่างกว้างขวาง (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2553: 11-37)

แนวคิดปรัชญาโพสต์โมเดิร์น: ความเลื่อนไหลของความหมาย วาทกรรม อัตลักษณ์และวัฒนธรรม ไฮบริด ปรัชญาโพสต์โมเดิร์นได้เสนอกรอบคิดในการทำความเข้าใจโลกสมัยใหม่ โดยชี้ว่า ความหมาย ความจริง และอัตลักษณ์ต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่ถูกสร้าง (Constructed) ขึ้นภายใต้บริบททางภาษาและอำนาจ ไม่ได้มีสาระแก่นแท้ตายตัวตลอดกาล ความจริงหรือนัยของประเพณีอย่างสงกรานต์จึงมิใช่สิ่งสากลหนึ่งเดียว หากเป็นผลรวมของเรื่องเล่าและวาทกรรมหลากหลายที่แต่ละกลุ่มสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายของตน ฌอง-ฟร็องซัว ลีโอตาร์ด (Lyotard (1984) หนึ่งในนักคิดคนสำคัญของยุคโพสต์โมเดิร์นได้นิยามโลกหลังสมัยใหม่ว่า อยู่ในภาวะไม่เชื่อในเรื่องเล่าใหญ่ (Incredulity toward Metanarratives) กล่าวคือ ผู้คนไม่ยึดถือชุดความจริงชุดเดียวแบบเบ็ดเสร็จ หากหันมาให้คุณค่ากับเรื่องเล่าเล็ก ๆ หรือความจริงเฉพาะกลุ่มมากขึ้น ในกรณีของสงกรานต์ จะพบว่า ไม่มีมหาวรรณกรรมหนึ่งเดียวที่จะกำหนดว่าสงกรานต์ต้องมีความหมายหรือวิธีปฏิบัติอย่างไร แต่กลับมีเรื่องเล่าย่อย ๆ มากมายเกี่ยวกับสงกรานต์ เช่น เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ ที่มองสงกรานต์เป็นพิธีพราหมณ์ที่รับเข้ามาในราชสำนักแล้วเผยแพร่สู่ประชาชนผสมผสานกับวัฒนธรรมพื้นเมือง เรื่องเล่าทางศาสนา ที่มองสงกรานต์ในมิติของการทำบุญใหญ่ประจำปีและการเริ่มต้นทำความดีใหม่อีกครั้ง

เรื่องเล่าของรัฐที่ส่งเสริมภาพลักษณ์สงกรานต์ว่า เป็นมรดกวัฒนธรรมร่วมของชาติที่งดงามและควรภาคภูมิใจ (ดังเห็นได้จากการผลักดันขึ้นทะเบียนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของยูเนสโก-Bangkokbiznews, 2566) เรื่องเล่าของภาคธุรกิจท่องเที่ยวที่ประชาสัมพันธ์สงกรานต์ว่า เป็นเทศกาลแห่งความสนุกสนานสุดเหวี่ยงที่นักท่องเที่ยวต้องมาสัมผัส (Water Festival) และเรื่องเล่าของคนรุ่นใหม่ที่มีมุมมองสงกรานต์เป็นพื้นที่แห่งการปลดปล่อยความเครียดและสร้างสีสันกับเพื่อนฝูง เป็นต้น เรื่องเล่าเหล่านี้ล้วนมีความจริงของตนเอง และต่างแข่งขันต่อรองกันเพื่อช่วงชิงวาทกรรมหลักของสงกรานต์ในสังคมไทย ผลลัพธ์ คือ ความหมายของสงกรานต์กลายเป็นสิ่งเลื่อนไหล (Fluid) ไม่มีแกนกลางตายตัว หากขึ้นอยู่กับมุมมองของผู้เล่าและผู้ฟังแต่ละกลุ่ม เช่น คนเฒ่าคนแก่ในชนบทอาจบอกว่า สงกรานต์ คือ เวลาทำบุญรดน้ำดำหัว แต่คนเมืองรุ่นใหม่อาจมองว่า สงกรานต์ คือ บาร์ดีโพน และวันหยุดชิลล์เสียมากกว่า ทั้งสองมุมมองนี้ไม่ผิดหรือถูกอย่างสมบูรณ์ หากแต่สะท้อนภาวะหลังสมัยใหม่ที่วาทกรรมเล็ก ๆ ของกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาล้มล้างหรือท้าทายวาทกรรมหลักเดิมที่เคยผูกขาดความหมายของประเพณีไว้

นอกจากนี้ มิเชล ฟูโกต์ (Foucault (1980) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส เจ้าของทฤษฎีวาทกรรม/อำนาจ ได้ชี้ให้เห็นว่า สิ่งที่สังคมยึดถือว่า เป็นความจริงหรือความรู้ แท้จริงแล้วถูกกำหนดขึ้นโดยระบบวาทกรรมที่โยงใยกับอำนาจบางอย่าง วาทกรรมในที่นี้หมายถึง วิธีพูด วิธีคิด กรอบความหมาย ที่สถาปนาขึ้นจนผู้คนเชื่อว่าเป็นธรรมดา/จริง และวาทกรรมเหล่านี้มักทำหน้าที่รับใช้หรือรักษาโครงสร้างอำนาจในสังคมโดยไม่รู้ตัว ในกรณีสงกรานต์ เมื่อพิธีวิธีที่สงกรานต์ถูกพูดถึงและจัดการ จะพบการช่วงชิงทางวาทกรรมระหว่างกลุ่มอำนาจต่าง ๆ เช่น รัฐและหน่วยงานวัฒนธรรมสร้างวาทกรรมว่า สงกรานต์ คือ มรดกของชาติที่ต้องอนุรักษ์และนำเสนอภาพที่ดึงดูดสายตาชาวโลก วาทกรรมนี้สะท้อนอำนาจรัฐที่ต้องการควบคุมภาพลักษณ์และนิยามความเป็นไทย โดยกำกับกำชับการจัดงานสงกรานต์ให้อยู่ในกรอบสงกรานต์วิถีไทย เช่น รมรณรงค์แต่งไทย เล่นน้ำอย่างสุภาพ ไม่ไปไม่เปลือย ไม่ดื่มสุรา ฯลฯ ในขณะที่ภาคธุรกิจและสื่อก็มีวาทกรรมของตนที่ส่งเสริมสงกรานต์ในมิติการค้าและบันเทิง เช่น การจัดงานสงกรานต์ถนนข้าวสารหรือสี่ลมที่มีดนตรีและเครื่องดื่ม

ผู้สนับสนุนทางการค้าแฝงอยู่มากมาย วากรรมแบบนี้ถูกขับเคลื่อนโดยอำนาจตลาดและทุน ซึ่งบางครั้งขัดแย้งกับวาทกรรมอนุรักษ์ของรัฐ (เช่น การเล่นน้ำแบบเปียกโชก ปาร์ตี้โหมอาจถูกมองว่าไม่สำรวม) กรณีนี้แสดงให้เห็นการปะทะกันของวาทกรรมในเทศกาลสงกรานต์ระหว่างฝ่ายอนุรักษ์ศีลธรรมกับฝ่ายสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ซึ่งแต่ละฝ่ายก็ใช้อำนาจผ่านกลไกรัฐและสื่อในการกำหนดกฎเกณฑ์หรือบรรทัดฐานของการเฉลิมฉลองสงกรานต์ในแบบที่ตนเห็นว่า ถูกต้อง

2. การเปลี่ยนผ่านสู่ภาวะจำลอง (Hyperreality) และสินค้าวัฒนธรรม (Commodification) ตามแนวคิดของโบดริยาร์ด (Baudrillard, 1994) สังคมยุคหลังสมัยใหม่คือยุคของภาวะจำลอง ที่ซึ่งภาพจำลอง (Simulacra) เข้ามาแทนที่ความจริงดั้งเดิม สงกรานต์ได้ถูกผลิตซ้ำผ่านสื่อและการท่องเที่ยวจนเกิดเป็นภาพจำลองของความสุขสนุกสนานที่ดูเหมือนจะจริงยิ่งกว่าความหมายดั้งเดิมเสียอีก ผู้คนเข้าร่วมสงกรานต์เพื่อที่จะได้เป็นส่วนหนึ่งของภาพจำลองนั้น ๆ การเล่นน้ำอย่างบ้าคลั่ง การมีป็นฉีดยาแรงดันสูง และการเข้าร่วมอีเวนต์ขนาดใหญ่ กลายเป็นสิ่งยืนยันการได้สัมผัสประสบการณ์สงกรานต์ที่แท้จริงในยุคสมัยนี้

พร้อมกันนี้ ประเพณีได้ถูกแปรสภาพให้เป็นสินค้าวัฒนธรรม (Cultural Commodification) อย่างเต็มรูปแบบ ตั้งแต่ป็นฉีดยาแรงดันสูง เสื้อลายดอก ของกันน้ำ จนถึงแฟ็กเกจทัวร์และบัตรเข้าชมงานอีเวนต์ คุณค่าทางจิตวิญญาณถูกลดทอนลงเหลือเพียงคุณค่าทางการตลาด

สงกรานต์ดั้งเดิมเป็นเทศกาลแห่งการให้พร ก็ถูกสร้างใหม่ให้เป็นฉบับเกมสาดน้ำในโลกจริงเพื่อสนองตลาดนักท่องเที่ยว กล่าวคือ แง่มุมพิธีกรรมเชิงบุญถูกลดทอน เหลือแต่เปลือกนอกของความสุขเร้าใจที่ขายได้ และทั้งภาครัฐกับเอกชนก็กำลังแข่งขันกันสร้างสรรค์ความบันเทิงเชิงสงกรานต์ในระดับที่เหลือเชื่อยิ่งขึ้นทุกปี ปรากฏการณ์นี้สะท้อนแนวคิดของโบดริยาร์ดโดยตรง คือ เกิดสถานะที่ภาพแทนของสงกรานต์ (เทศกาลสาดน้ำสนุกสนาน) ได้กลายเป็นความจริงหลักที่ผู้คนรับรู้ จนความจริงเดิมเรื่องเทศกาลทำบุญขอพร กลับถูกลดความสำคัญลงไป คล้ายกับสังคมตะวันตกที่โบดริยาร์ดกล่าวไว้ว่า ได้กลายเป็นสังคมแห่งการแสดง (Society of the Spectacle) ที่ความหมายอยู่ในการแสดงภาพแทนความจริง (Baudrillard, 1994)

อย่างไรก็ตาม ปรัชญาโพสต์โมเดิร์นไม่ได้มองการเลื่อนไหลของความหมายและการจำลองเชิงวัฒนธรรมในเชิงลบเท่านั้น หากยังเปิดพื้นที่ให้เราเห็น โอกาสของวัฒนธรรมแบบไฮบริด (Hybrid Culture) ที่ผสมผสานองค์ประกอบดั้งเดิมเข้ากับสมัยใหม่ได้อย่างสร้างสรรค์ ในกรณีสงกรานต์อาจมองว่า สิ่งที่เกิดขึ้นคือการปรับตัวของประเพณีให้เข้ากับบริบทใหม่ ในแบบที่ยังธำรงสาระบางอย่างไว้ขณะเดียวกันก็เสริมมิติใหม่เข้าไป เช่น การที่หนุ่มสาวร่วมกันแต่งกายพื้นเมืองในงานสงกรานต์ถนนสายหลัก เล่นสาดน้ำด้วยอุปกรณ์ทันสมัยท่ามกลางเสียงเพลงอีดีเอ็ม (EDM) หรือดนตรีอิเล็กทรอนิกส์แดนซ์ (Electronic Dance Music) สิ่งนี้อาจถูกมองว่า เป็น Postmodern Pastiche คือ การปะติดปะต่อองค์ประกอบหลากหลายเข้าด้วยกันอย่างสนุกสนาน แต่ขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างอัตลักษณ์แบบใหม่ที่ยอมรับความหลากหลายและความเปลี่ยนแปลง ผสานอดีตเข้ากับปัจจุบันได้อย่างยืดหยุ่น ไม่เคร่งตายตัว แน่นอนว่า ในสายตาของคนบางกลุ่มวัฒนธรรมแบบไฮบริดเช่นนี้อาจดูไม่บริสุทธิ์หรือผิดเพี้ยน แต่ในสายตาของปรัชญาโพสต์โมเดิร์นสะท้อนความจริงที่ว่า ทุกวัฒนธรรมต่างก็ถูกประดิษฐ์สร้างและผสมผสานมาตั้งแต่ต้น ไม่เคยมีวัฒนธรรมใดที่นิ่งสนิทหรือ

โดดเด่นจากอิทธิพลภายนอก ดังนั้น สงกรานต์ยุคใหม่จึงเป็นเพียงบทตอนล่าสุดของพัฒนาการวัฒนธรรมที่สามารถฉวยใช้เพื่อสร้างความหมายใหม่ ๆ และต่อรองอำนาจเชิงวัฒนธรรมในสังคมร่วมสมัยได้

3. วาทกรรมและการเมืองเชิงอัตลักษณ์ (Discourse and Identity Politics) สงกรานต์กลายเป็นสมรภูมิของการต่อสู้เชิงวาทกรรมอย่างชัดเจน รัฐและหน่วยงานทางวัฒนธรรมพยายามสถาปनावาทกรรมสงกรานต์วิถีไทยหรือสงกรานต์สร้างสรรค์เพื่อควบคุมและนำเสนอภาพลักษณ์ของความเป็นไทยที่สุภาพเรียบร้อยและงดงามสู่สายตาโลก การรณรงค์ให้แต่งกายมิดชิดและเล่นน้ำอย่างประหยัด คือ ตัวอย่างของการใช้อำนาจผ่านวาทกรรม (อานันท์ กาญจนพันธุ์, 2555: 125-130) ในทางกลับกัน พื้นที่อย่างถนนข้าวสาร ถนนสีลม หรือเมืองใหญ่อื่น ๆ ได้กลายเป็นการแสดงออกถึงการต่อรองและท้าทายวาทกรรมหลักของรัฐ พื้นที่เหล่านี้สร้างความหมายของสงกรานต์ในแบบของตนเองที่เน้นการปลดปล่อย ความเท่าเทียม และการแสดงออกทางอัตลักษณ์ที่หลากหลาย เช่น การเป็นพื้นที่ปลอดภัยของกลุ่ม LGBTQ+ ในการเฉลิมฉลองซึ่งเป็นเรื่องเล่าชายขอบที่ดำรงอยู่คู่ขนานไปกับเรื่องเล่าของรัฐ

ภาพ 2 กระทรวงวัฒนธรรมจัดสงกรานต์ชูความเท่าเทียม LGBTQ+ (Springnews, 2567)

ภาพ 3 อสังการสงกรานต์ 2567 รวมภาพขบวนพาเหรด LGBTQ+ สร้างสีสันให้ถนนสีลม (PPTV Online, 2567)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพ 4 พุทธปรัชญาปะทะสังสรรค์โพสต์โมเดิร์น-มิติใหม่ในการเข้าใจสงกรานต์ไทย

จากการวิเคราะห์ข้างต้น จะเห็นว่า กรอบคิดของพุทธปรัชญาและปรัชญาโพสต์โมเดิร์นต่างให้แง่มุมที่มีคุณค่าในการทำความเข้าใจประเพณีสงกรานต์ไทยร่วมสมัย พุทธปรัชญาสอนให้ตระหนักถึงความจริงของโลกว่า ทุกสิ่งล้วนไม่เที่ยง-อนิจจัง การเปลี่ยนแปลงเป็นธรรมดาจึงไม่ควรยึดติดถือมั่นเกินไป-อนัตตา มิฉะนั้นจะก่อทุกข์แก่ตน-ทุกขัง (สุนทร ธีร รัชชี, 2552: 42-46) หากนำมาใช้กับกรณีสงกรานต์ ก็หมายความว่าต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงของประเพณีนี้ตามกาลเวลาอย่างมีสติ เปิดใจกว้างต่อรูปแบบใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นโดยไม่ยึดติดกับภาพอุดมคติในอดีตจนเกินไป พร้อมทั้งมุ่งรักษาเจตนารมณ์อันดีงามที่เป็นแก่นแท้ เช่น ความกตัญญูต่อบุพการี ความเอื้อเฟื้อ และความรื่นเริงร่วมกันในชุมชน ซึ่งเป็นคุณค่าที่สงกรานต์หล่อหลอมสังคมไทยมายาวนาน การมีท่าทีแบบมัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) นี้จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างรุ่นหรือระหว่างกลุ่มที่มองสงกรานต์ต่างมุม และทำให้ประเพณีสามารถดำรงอยู่ต่อไปอย่างราบรื่นท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาประเพณีสงกรานต์ผ่านสองกรอบคิดที่ดูแตกต่างกันอย่างพุทธปรัชญาและปรัชญาโพสต์โมเดิร์นได้เผยให้เห็นภาพความซับซ้อนของวัฒนธรรมไทยร่วมสมัยได้อย่างมีมิติ สงกรานต์ไม่ได้เป็นเพียงประเพณีที่เสื่อมลงหรือพัฒนาขึ้น หากแต่ดำรงอยู่ในสภาวะของการปะทะสังสรรค์ (Confluence) และการ

ต่อรองความหมายอย่างไม่สิ้นสุด รากฐานทางพุทธปรัชญา ยังคงทำหน้าที่เป็นต้นทุนทางความหมายและเป็นเรื่องเล่ามหากาพย์ที่คนในสังคมยังคงอ้างอิงถึง แม้จะไม่ได้ยึดถืออย่างเคร่งครัดดังเดิม ในขณะที่สภาวะหลังสมัยใหม่ได้เข้ามาเปิดโปงให้เห็นการแตกสลายของความหมายนั้น พร้อมกับการเกิดขึ้นของความหมายใหม่ ๆ ที่ถูกขับเคลื่อนโดยพลังของทุนนิยม สื่อและการเมืองเชิงอัตลักษณ์

สงกรานต์ในปัจจุบันจึงมีลักษณะเป็นตัวบทที่สามารถอ่านและตีความได้หลายชั้น หลายระดับ และมีความหมายใดความหมายหนึ่งสามารถอ้างอิงสิทธิ์ในความชอบธรรมได้อย่างสมบูรณ์อีกต่อไป การทำความเข้าใจปรากฏการณ์นี้จึงไม่ต่างไปจากการทำความเข้าใจพลวัตของสังคมไทยที่กำลังแหวกว่ายอยู่ท่ามกลางกระแสธารแห่งประเพณีและคลื่นลมแห่งโลกาภิวัตน์ไปพร้อม ๆ กัน เมื่อผสานสองมุมมองเข้าด้วยกันจะได้กรอบคิดเชิงวิพากษ์แบบองค์รวม ในการมองสงกรานต์ไทย กล่าวคือ มุมมองแบบพุทธทำให้เข้าใจและยอมรับธรรมชาติของความเปลี่ยนแปลง ลดทิวทัศน์ความยึดมั่น ถือเป็นหลักเมตตาธรรมในการอยู่ร่วม ขณะที่มุมมองแบบโพสต์โมเดิร์นทำให้ไม่หลงติดอยู่กับภาพลวงหรือวาทกรรมที่ครอบงำ เปิดโอกาสให้ตั้งคำถามและสร้างความหมายใหม่ที่หลากหลายครอบคลุมยิ่งขึ้น ในการจัดงานสงกรานต์นับจากนี้ หากผู้กำหนดนโยบายและผู้ร่วมงานนำทัศนะทั้งสองนี้มาใช้อย่างสมดุล อาจเห็นแนวทางที่ประสานประเพณีดั้งเดิมเข้ากับนวัตกรรมสมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืน เคารพทั้งคุณค่าเก่าและความต้องการใหม่ ๆ ของคนรุ่นหลัง ตลอดจนใช้เทศกาลนี้เป็นพื้นที่สร้างสรรค์ในการเยียวยาสังคม (เช่น กิจกรรมจิตอาสาช่วงสงกรานต์) และกระชับความเข้าใจระหว่างกลุ่มคนที่หลากหลาย แทนที่จะปล่อยให้สงกรานต์กลายเป็นแหล่งของความขัดแย้งแตกแยกเท่านั้น

สรุป

ประเพณีสงกรานต์ไทยในโลกปัจจุบันสามารถทำความเข้าใจได้ลึกซึ้งขึ้นผ่านการสนทนาระหว่างภูมิปัญญาตะวันออกแบบพุทธปรัชญาและทฤษฎีวิพากษ์ตะวันตกแบบโพสต์โมเดิร์น พุทธปรัชญาเตือนสติเรื่องความไม่เที่ยงของเทศกาลและให้ยึดถือคุณธรรมเป็นหลัก ส่วนปรัชญาโพสต์โมเดิร์นกระตุ้นให้ตั้งคำถามและมองเห็นการช่วงชิงความหมายที่ดำเนินอยู่ หากนำทั้งสองด้านมาผนวกรวมกันก็จะเห็นภาพสงกรานต์ไทยร่วมสมัยที่ทั้งยืดหยุ่นและลึกซึ้ง ยืดหยุ่นพอที่จะปรับตามยุคได้โดยไม่สูญเสียแก่น และลึกซึ้งพอที่จะสะท้อนปัญหาและพลังของผู้คนในสังคมที่ร่วมกันกำหนดความหมายของวัฒนธรรม จึงจะสามารถเฉลิมฉลองสงกรานต์ได้อย่างสนุกกลมกล่อมและมีความหมาย ไม่ว่ากระแสสังคมและกาลเวลาจะพัดพาเทศกาลนี้ไปในทิศทางใดก็ตาม

เอกสารอ้างอิง

- กรมประชาสัมพันธ์. (3 กุมภาพันธ์ 2567). "ยูเนสโก" มอบประกาศนียบัตร Certificate 'สงกรานต์ในประเทศไทย' ประเพณีสงกรานต์ เป็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติอย่างเป็นทางการ. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2567, จาก <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/9/iid/256448>
- สมชัย ใจดี และยรรยง ศรีวิริยาภรณ์. (2528). *ประเพณีและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

- สมบัติ พลายน้อย (2543). *ตรุษสงกรานต์: ประวัติความเป็นมาของปีใหม่ไทยสมัยต่าง ๆ*. กรุงเทพมหานคร: น้าฝน.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2533). *สงกรานต์*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรุ๊ป.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ และคณะ. (2559). *สาดน้ำสงกรานต์วัฒนธรรมร่วมรากเอเชีย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุนทร ณ รัชชี (2552). *พุทธปรัชญาจากพระไตรปิฎก*, พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2553). *ทฤษฎีและวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2555). *คิดอย่างมิเชล ฟูโกต์ คิดอย่างวิพากษ์: จากวาทกรรมของอัตบุคคลถึงจุดเปลี่ยนของอัตตา*, พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Bangkokbiznews. (6 ธันวาคม 2566). ยูเนสโก ประกาศขึ้นทะเบียน 'สงกรานต์ไทย' มรดกทางวัฒนธรรมจับต้องไม่ได้. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2567, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/health/social/1102309>
- Baudrillard, J. (1994). *Simulacra and Simulation*. Glaser, S. F. (trans.). Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.
- Foucault, M. (1980). *Power/Knowledge: Selected Interviews and Other Writings, 1972-1977*. New York: Vintage Books.
- Lyotard, J. F. (1984). *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*. Bennington, G, et al. (trans.). Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- PPTV Online. (14 เมษายน 2567). *อลังการ! สงกรานต์ 2567 รวมภาพขบวนพาเหรด LGBTQ+ สร้างสีสันให้ถนนสีลม*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2567, จาก <https://www.pptvhd36.com/news/สังคม/221624>
- Springnews. (14 เมษายน 2567). *"กระทรวงวัฒนธรรม" จัดสงกรานต์สีลม 13-14 เม.ย. ชูซอฟฟาวเวอร์ "เมืองแห่งเทศกาลโลก" พร้อมยกระดับความเท่าเทียมทางเพศประกวดเทพีสงกรานต์และพาเหรด LGBTQ+*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2567, จาก <https://www.springnews.co.th/news/hot-issue/849499>

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมนุษยวิชาการ

วารสารมนุษยวิชาการเป็นวารสารบริการวิชาการแก่สังคม ภายใต้การบริหารจัดการของ ศูนย์มนุษยวิชาการทางศาสนา วัตถุประสงค์ของศูนย์ฯ ประกอบด้วย 1) เพื่อให้บริการความรู้เกี่ยวกับ ศาสนพิธีกรรมแก่สังคม 2) เพื่อประกอบพิธีวัฒนธรรมความเชื่อโบราณด้านฤกษ์พิธี/การสู่ขวัญ 3) เพื่อเผยแพร่ องค์ความรู้มานุษยวิทยาด้านบทความทางวิชาการ

สำหรับการจัดทำวารสารวิชาการ ทางศูนย์ฯ ได้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อเผยแพร่ผลงานทาง วิชาการและองค์ความรู้ด้านการวิจัยของคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต/นักศึกษาของมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงาน ทั่วไป 2) เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเรียนการสอนและผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ นิสิต/นักศึกษาของมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานทั่วไป 3) เพื่อสร้างความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างบุคลากร หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน

ขอบเขตเนื้อหาที่วารสารเปิดรับ ได้แก่ 1) ด้านพุทธศาสนาและปรัชญา 2) ด้านรัฐศาสตร์และรัฐ ประศาสนศาสตร์ 3) ด้านศึกษาศาสตร์ รวมถึงสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาในรูปแบบการปกปิดชื่อผู้ประเมินและผู้เขียน (Double-blind Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับ พิจารณาต้นฉบับของนักวิจัย นักวิชาการ นักเขียน ทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงนักวิจัย นักวิชาการและนักเขียนอิสระทั่วไป

วารสารได้กำหนดตีพิมพ์ปีละ 4 ฉบับ (ราย 3 เดือน) ดังนี้

ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

ทั้งนี้ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากกองบรรณาธิการหรือ ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องตามหลักเกณฑ์ที่วารสารกำหนด

ทัศนะและความคิดเห็นในบทความวารสารมนุษยวิชาการ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารมนุษยวิชาการ

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมนุษยวิชาการ

2.1 บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีความมุ่ง หมายชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือการนำวิชาการ

มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ บทความวิจัยมีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ เช่น การตั้งสมมติฐานหรือการกำหนดปัญหาที่สมเหตุผล โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การตีความและสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์

2.2 บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์ วิจารณ์ หรือเสนอแนวคิดใหม่ จากพื้นฐานทางวิชาการที่ได้เรียบเรียงจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้ที่มีประโยชน์แก่คนทั่วไป

2.3 บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระให้เห็นคุณค่าของหนังสือ โดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องกล่าวถึงรายละเอียดของหนังสืออันประกอบด้วยชื่อผู้เขียน จำนวนหน้า ปีที่พิมพ์ ครั้งที่พิมพ์และสถานที่พิมพ์ให้ชัดเจน

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

3.1 ต้นฉบับบทความ ต้องมีความยาว 8-15 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาด 16 pt. ตั้งค่าน้ำกระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า โดยระบุหมายเลขหน้าไว้ด้านบนขวา ด้วยตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาด 14 pt. ห่างจากขอบกระดาษด้านบนและขอบด้านขวา 0.5 นิ้ว การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวธรรมดา ขนาด 14 pt. เช่น ตาราง 1 หรือ Table 1 และ ภาพ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

3.2 ชื่อเรื่อง ต้องมีภาษาไทย (TH Sarabun PSK ขนาด 20 pt. ตัวหนา) และภาษาอังกฤษ (TH Sarabun PSK ขนาด 18 pt. ตัวหนา) พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3.3 ชื่อผู้เขียน หน่วยงานสังกัดและอีเมล โดยชื่อผู้เขียนต้องระบุภาษาไทยและภาษาอังกฤษตัวหนา ด้วยอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาด 16 pt. ส่วนหน่วยงานสังกัดระบุภาษาไทยและภาษาอังกฤษตัวธรรมดาด้วยอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาด 14 pt. อีเมลของผู้ประพันธ์อันดับแรก (First Author, E-mail) และอีเมลของผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author, E-mail) สำหรับติดต่อ ให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาด 14 pt. ทั้งหมดให้จัดชิดขอบด้านขวา ในกรณีที่ผู้เขียนมากกว่า 1 ราย ให้ใส่ตัวเลขเป็นตัวยก ท้ายชื่อผู้เขียนและชื่อหน่วยงานสังกัดให้ตรงกัน และในกรณีที่บทความเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือหลักสูตรการศึกษา โปรดระบุชื่อหลักสูตรและสถาบันการศึกษาให้ชัดเจน

กรณีผู้เขียนสังกัดเดียวกัน ไม่ต้องใส่เลขยกที่หน่วยงานสังกัด เช่น

สมชาย รักชาติ* ¹ , สมบัติ มั่งมี ² , สมพร ประรณนา** ³ Somchay Rakchat ¹ , Sombat Mangmee ² , Sompon Pratthana ³ คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University First Author, E-mail: * Corresponding Author, E-mail: **

กรณีผู้เขียนสังกัดต่างกัน ให้ใส่เลขยกแต่ละคนให้ชัดเจน เช่น

สมชาย รักชาติ* ¹ , สมบัติ มั่งมี** ² Somchay Rakchat ¹ , Sombat Mangmee ² คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ¹ , บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ² Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University ¹ Graduate School, Mahamakut Buddhist University ² First Author, E-mail: * Corresponding Author, E-mail: **
--

กรณีผู้ประพันธ์อันดับแรก (First Author) และผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author) คนเดียวกัน ให้ใส่อีเมลเดียว เช่น

สมชาย รักชาติ* ¹ , สมบัติ มั่งมี ² , สมพร ประรณนา ³ Somchay Rakchat ¹ , Sombat Mangmee ² , Sompon Pratthana ³ คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย Faculty of Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University First/Corresponding Author, E-mail: *

3.4 บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทคัดย่อภาษาไทยประมาณ 200-350 คำ

3.5 คำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ

* First Author หมายถึง ผู้ประพันธ์อันดับแรก ผู้เขียนต้นฉบับ ผู้มีชื่อคนแรกในผลงาน ผู้รับผิดชอบผลงาน ผู้เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย รวมถึงนักศึกษา/นิสิตผู้เป็นเจ้าของงานวิจัย

** Corresponding Author หมายถึง ผู้ประพันธ์บรรณกิจ ผู้ติดต่อประสานงานในการตีพิมพ์บทความและให้คำแนะนำเกี่ยวกับผลงาน ผู้ร่วมศึกษาข้อมูล คัดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ปรับปรุงผลงาน

3.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุดให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย พิมพ์ตัวหนา TH Sarabun PSK ขนาด 18 pt. หัวข้อรองเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 0.5 นิ้ว (เริ่มพิมพ์ตัวที่ 6) พิมพ์ตัวหนา TH Sarabun PSK ขนาด 16 pt. และหัวข้อย่อยใช้ตัวธรรมดา TH Sarabun PSK ขนาด 16 pt. ทั้งหัวข้อรองและหัวข้อย่อยควรพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้นระยะพิมพ์ระหว่างบรรทัด แบบ Before 6 pt.

3.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) สำหรับการวงเล็บภาษาอังกฤษ อักษรตัวแรกของทุกคำควรเป็นตัวใหญ่ เช่น Student-centered Learning (ยกเว้นคำสันธานและคำบุพบท)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับ ดังนี้ (รวมผู้เขียนทั้งหมด ไม่เกิน 5 คน หรือตามจำนวนจริงที่ปรากฏในงานวิจัยฉบับสมบูรณ์)

1. บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย (เช่น ประเภทของการวิจัย เครื่องมือวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล) ผลการวิจัยและองค์ความรู้จากการวิจัย โดยสรุปให้สั้นและกระชับความภายใน 1 ย่อหน้า

2. บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ช่องว่างของความรู้ที่ต้องการทำวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิด เป็นต้น

3. วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับข้อ

4. ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแผนการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

5. ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปแบบตารางหรือแผนภูมิก็ได้

6. อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียงตามลำดับวัตถุประสงค์การวิจัย (เฉพาะประเด็นที่น่าสนใจ) โดยชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่ผ่านมา และชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด พร้อมระบอบองค์ความรู้จากการวิจัย โดยทำแผนภาพหรือตารางประกอบองค์ความรู้จากการวิจัยที่น่าสนใจ

7. สรุป (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญตามลำดับวัตถุประสงค์การวิจัย และข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8. กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) (ถ้ามี) ระบุแหล่งทุน หรือข้อปลื้มเกี่ยวกับงานวิจัยนี้ เช่น งานชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยฉบับเต็มเรื่องใด

9. เอกสารอ้างอิง (References) ระบุรายการอ้างอิงที่อ้างอิงจริงในเนื้อหาบทความเท่านั้น โดยให้สอดคล้องกับการอ้างอิงแบบระบบนามปี (APA) ตามที่วารสารนี้ประยุกต์ใช้เท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับ ดังนี้ (รวมผู้เขียนทั้งหมด ไม่เกิน 5 คน)

1. บทคัดย่อ (Abstract) ระบุวัตถุประสงค์ของการเขียน เนื้อหาหลักที่นำเสนอในเนื้อหา องค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากการเขียนบทความ
2. บทนำ (Introduction) ระบุสภาพประเด็นปัญหา การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเบื้องต้น ประเด็นหลักที่ต้องการนำเสนอ เป็นต้น
3. เนื้อเรื่อง (Content) ระบุสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับหัวข้อ การวิเคราะห์ข้อมูล และแสดงองค์ความรู้ใหม่บนฐานข้อมูลที่ได้นำเสนอมาทั้งหมด โดยทำแผนภาพหรือตารางประกอบองค์ความรู้ใหม่ให้น่าสนใจ
4. สรุป (Conclusion) ระบุเนื้อหาโดยย่อที่กล่าวมาทั้งหมด
5. เอกสารอ้างอิง (References) ระบุรายการอ้างอิงที่อ้างอิงจริงในเนื้อหาบทความเท่านั้น โดยให้สอดคล้องกับการอ้างอิงแบบระบบนามปี (APA) ตามที่วารสารนี้ประยุกต์ใช้เท่านั้น

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. บทนำ (Introduction) กล่าวถึงประวัติของผู้เขียนหนังสือในเรื่องที่วิจารณ์โดยย่อ รวมถึงผลงานของที่โดดเด่น รางวัลสำคัญที่เคยได้รับ บทบาทหน้าที่ในสังคม ประวัติหรือที่มาของการหนังสือที่วิจารณ์ ประโยชน์ที่เกิดจากหนังสือเรื่องนี้ การนำไปใช้ประโยชน์ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากหนังสือเรื่องนี้ องค์ความรู้ที่เกิดจากหนังสือเล่มนี้ เหตุผลที่เลือกวิจารณ์เรื่องนี้ ความสนใจที่เลือกวิจารณ์เรื่องนี้ เป็นต้น
2. เนื้อหา (Content) สรุปเนื้อหาทั้งหมดของหนังสือตามบทหรือตอนของหนังสือ
3. บทวิจารณ์ (Discussion) วิเคราะห์เนื้อหาแต่ละบทหรือตอนอย่างละเอียด สังเคราะห์เนื้อหาที่เป็นประเด็นสำคัญเข้าด้วยกัน วิพากษ์และตีความเนื้อหาอย่างเป็นธรรม สร้างสรรค์และมีเหตุผลประกอบ เพื่อประเมินคุณค่าของหนังสือในแง่ข้อดี-ข้อเสีย จุดเด่น-จุดด้อยของเนื้อหาภาพรวม
4. สรุป (Conclusion) ประมวลเนื้อหาอีกครั้งให้กระชับ เข้าใจง่าย
5. เอกสารอ้างอิง (References) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับ ผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้การส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) หรือระบบนามปี โดยใช้วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้แต่ง ปีที่จัดพิมพ์ และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เอกสารที่นำมาอ้างอิงในเนื้อหาบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิง ท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. พระไตรปิฎกและอรรถกถา ให้อ้างอิงชื่อคัมภีร์ เล่ม ข้อ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น

(พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 15 ข้อ 16: 282-283)	(พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 16: 256-320)
---	--

2. ผู้แต่ง 1 ราย (ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ วิทยานิพนธ์ สัมภาษณ์ สื่อออนไลน์ เป็นต้น) ให้อ้างอิงชื่อผู้แต่ง แล้วใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง (ถ้ามี) เช่น

(วศิน อินทสระ, 2548: 50)

3. ผู้แต่ง 2 ราย ให้อ้างอิงชื่อของผู้แต่งทั้งสอง เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น

(แสง จันทร์งาม และสุเชาว์ พลอยชุม, 2565: 44)
--

หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น

(เสฐียร โพธิ์นันทะ, 2564: 18; เสฐียรพงศ์ วรรณปก, 2563: 47)
--

4. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างอิงชื่อของผู้แต่งคนแรก เว้นวรรคหนึ่งครั้ง เพิ่มคำว่า “และคณะ” เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น

(สุวิญ รักสัตย์ และคณะ, 2560: 55)

ทั้งนี้ หากเป็นการอ้างอิงด้วยการสรุปความหรือเอกสารที่ไม่มีเลขหน้า ไม่ต้องใส่เลขหน้า เช่น

(สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), 2562)

(ประเวศ วะสี และบุญยงค์ เกศเทศ, 2566)

(พระครูปลัดสุวัฒนวิสุทธิสารคุณ และคณะ, 2560)

(พระมหาโพธิวงศาจารย์ (ทองดี สุรเตโช), 2566; พระเมธีวชิรบัณฑิต, 2564)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่ง 1 ราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์และหน้าที่นำมาอ้างอิง เช่น

(Cleary, 1993: 4)

2. ถ้ามีผู้แต่ง 2 ราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง 2 ราย เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง เช่น

(Cronbach & Shavelson, 2004: 3)

และให้ใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น

(Stcherbatsky, 2003: 4; Cronbach, 1951: 3)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วย et al. ปีที่พิมพ์ และหน้าที่นำมาอ้างอิง เช่น

(Green, et al., 1977: 20)

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นบริษัทหรือสำนักพิมพ์ให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

1. บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด ให้ใช้ “21 เซ็นจูรี”

2. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้ใช้ “มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์”

3. กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

4.2 เอกสารอ้างอิง

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

ตัวอย่าง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitaka Vol. 1*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Press.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ *ชื่อหนังสือ*./ครั้งที่พิมพ์./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง

กรณีผู้แต่ง 1 ราย (หากเป็นภาคภาษาอังกฤษให้เขียนนามสกุลไว้หน้า ตามด้วยชื่อ) เช่น
วศิน อินทสระ. (2548). *ตรรกศาสตร์พหุศาสตร์*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ชรรมดา.
Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*, 3rd ed. New York: Harper and Row Publication.

กรณีผู้แต่ง 2 ราย (ให้ใช้คำว่า “และ” หรือ “and” เป็นคำเชื่อม) เช่น
บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล.(2548). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม Participatory Democracy*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
Strauss, A. and Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory, Techniques and Procedures for Developing*. London: California Sage Publications.

กรณีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย (ให้ใช้คำว่า “และคณะ” หรือ “et al.” ต่อท้ายชื่อผู้แต่งคนแรก) เช่น
สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2550). *การเมืองและการปกครองไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
Snyder, C. R., et al. (2011). *Positive Psychology: The Scientific and Practical Explorations of Human Strengths*, 2nd ed. Los Angeles: SAGE Publications Inc.

กรณีมีทั้งผู้แต่งและผู้แปลหรือบรรณาธิการ (ให้เขียนชื่อผู้แต่งไว้หน้า ชื่อผู้แปลหรือบรรณาธิการเขียนไว้หลัง ชื่อเรื่อง ตามด้วยวงเล็บว่า (ผู้แปล) หรือ (บรรณาธิการ) สำหรับภาษาไทย และ (tran.) หรือ (ed.) สำหรับภาษาอังกฤษกรณี 1 คน หรือ (trans.) หรือ (eds.) กรณี 2 คนขึ้นไป) เช่น

เจมส์ แอล เครย์ตัน. (2551). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม*. วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ. (ผู้แปล). ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภรณ์ ออฟเซ็ท.

Hylton, P. (2001). *Blackwell Companions to Philosophy: A Companion to Analytic Philosophy*. Martinich, A. P. and Sosa, D. (eds.). Oxford: Blackwell Publishers Ltd.

Lyotard, J. F. (1984). *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*. Bennington, G. and Massumi, B. (trans.). Minneapolis: The University of Minnesota Press.

Wittgenstein, L. (1967). *Philosophical Investigations*, 3rd ed. Anscombe, G. E. M. (tran.). Oxford: Basil Blackwell Ltd.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ)./ชื่อเรื่อง/เลขหน้าแรก-สุดท้ายที่ตีพิมพ์./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง

ชาญณรงค์ บุญหนุน. (2562). ข้อถกเถียงเรื่องพระพุทธศาสนาประจำชาติไทยในรัฐธรรมนูญ. ใน ปรีดี หงส์ สตัน และอัมพร หมาดเด็น. *ศาสนากับความรุนแรง*, หน้า 400-459. กรุงเทพมหานคร: Illuminations Editions.

Bergstein, M. (2000). Tubular Function. In Richard, E. B., et al. (eds.). *Nelson Textbook of Paediatrics*, 16th ed. (p. 596). Philadelphia: Saunders.

(4) บทความจากวารสาร

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่/(ฉบับที่),/เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์. (บทความที่มี DOI ให้ใส่ DOI ไว้ตอนท้าย)

ตัวอย่าง

สิริพร ครองชีพ และพระสุทธิสารเมธี. (2566). บุรณาการหลักพุทธปรัชญาเถรวาทเพื่อดูแลคุณภาพชีวิตในสถานการณ์โควิด-19. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*. 3 (1), 25-31.

Piaget, J. (1972). Intellectual Evolution from Adolescence to Adulthood. *Human Development*. 15, 1-12. DOI:10.1159/000271225

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อสารานุกรม,/เล่มที่อ้าง, หน้าเลขหน้าที่อ้าง./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง

สนธิ อาจพันธ์. (2537). หม้อคอกวาย. ใน *สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ*, หน้า 274-275. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T. (1995). Science Fiction. In *The Encyclopaedia Americana* (Vol. 24, pp. 390-392). Danbury, CT: Grolier Press.

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า. (กรณีภาษาอังกฤษที่มีหลายหน้า ให้ใช้คำว่า pp. แทน p.)

ตัวอย่าง

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ประชาชนธุรกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น.13.

Chetchotiros, N. and Yonpam, Ch. (16 May 2019). PPRP Faces Major Coalition Sang. *Bangkok Post*, p. 1.

(7) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รายงานการวิจัย

ชื่อผู้เขียน./ (ปีพิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์./ระดับวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/หรือการค้นคว้าแบบอิสระ/ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

สุรัชย์ พุดชู และคณะ. (2565). *แนวคิดตรรกศาสตร์ในคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก*. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

องอาจ เขียวงามดี. (2566). *การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาทในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

Tyrone, R. (2007). *Effects of Upland Timber Harvest and Road Construction on Headwater Stream Fish Assemblages in a Southeastern Forest*. (Master's Thesis). Texas State University. San Marcos, Texas.

Lim, H. L. (2018). *Contemporary Buddhism: Introduction into Thich Nhat Hanh's Teaching*. (Doctoral Dissertation). Mahidol University. Nakhon Pathom.

(8) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (ปีที่สัมภาษณ์)./ตำแหน่ง./สัมภาษณ์./วันที่สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

กฤตสุชิน พลเสน. (2566). อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. *สัมภาษณ์*. 18 เมษายน.

Interviewee A. (2019). Student at Faculty of Buddhism, MCU. *Interview*. 1 March.

(9) สื่อออนไลน์

ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./สืบค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี,/จาก แหล่งที่อยู่ไฟล์ (URL)

ตัวอย่าง

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (27 กรกฎาคม 2563). *พุทธประวัติ*. สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2566, จาก <https://www.onab.go.th/th/content/category/detail/id/72/iid/460>

The Open Buddhist University. (24 September 2024). *What is Buddhist Philosophy?* Retrieved 10 October 2024, From <https://buddhistuniversity.net/courses/philosophy#what-is-buddhist-philosophy>

(10) การสัมมนา/ประชุมวิชาการ

ผู้เขียน./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./การสัมมนาหรือประชุม./หน่วยงานที่จัด./วันเดือนที่จัด./หน้าที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง

พระครูวรธรรมวิฑูรย์ และคณะ. (2561). เปรียบเทียบหลักอุเบกขาธรรมในพระพุทธศาสนาและหฺวู่-เว่ยในเต๋า. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 ประจำปี 2561 เรื่อง “การวิจัยทางพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” (The Research on Buddhism for Sustainable Development)*. วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วันที่ 20 มีนาคม. หน้า 119-129.

การให้เรียงลำดับเอกสารอ้างอิงให้ปฏิบัติ ดังนี้ 1) เรียงตามลำดับพยัญชนะ ก-ฮ หากซ้ำอักษรให้เรียงตามสระตัว 2) หากซ้ำชื่อผู้แต่งให้เรียงตามลำดับ พ.ศ. โดยเรียง พ.ศ. ที่น้อยสุดไว้หน้า ส่วนเอกสารอ้างอิงที่ซ้ำซึ่งเรียงไว้หลัง ให้เขียนเส้นประแทน โดยมีความยาวเท่าย่อหน้า 3) เรียงลำดับเอกสารภาคภาษาไทยก่อน จากนั้นจึงเป็นภาคภาษาอังกฤษ ซึ่งเรียงตามอักษร A-Z หากซ้ำอักษรให้เรียงตามสระ และหากชื่อผู้แต่งที่ซ้ำกันให้เรียงตามลำดับ ค.ศ. จากนั้นน้อยไปหามากเหมือนภาคภาษาไทย

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิงท้ายเรื่อง

โกนิญฐ์ ศรีทอง. (2558). *การบูรณาการภูมิปัญญาพระพุทธศาสนากับการเสริมสร้างความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาชุมชน*. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

จรรยา รัตนกาล. (2556). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่ร่วมกันของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสามบัณฑิต อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. รายงานการวิจัย.

- กองทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พงศ์ศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ. (2538). *ชาวบ้านกับช่องทางประกอบธุรกิจท่องเที่ยว แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: ปกเกล้า.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2548). *โลกทัศน์ชาวพุทธ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). *การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์*, พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระศรีคัมภีรญาณ (สมจินต์ สมมาปณฺโญ). (1 พฤษภาคม 2555). *การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมในอุทยานแห่งชาติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2556, จาก http://www.mcu.ac.th/site/artidecontent_desc.php?article_id=1304&articlegroup_id=274
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2500 เล่ม 12*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 12*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (6 เมษายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก*. หน้า 1-90.
- Bergstein, M. (2000). Tubular Function. In Richard, E. B., et al. (eds.). *Nelson Textbook of Paediatrics*, 16th ed. (p. 596). Philadelphia: Saunders.
- Boo, E. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls, Vol. 1 and 2*. Washington, D.C.: World Wildlife Fund.
- Boo, E. (1991). Making Ecotourism Sustainable: Recommendations for Planning, Development, and Management. In *Nature Tourism Managing for the Environment*. Washington, D.C.: Island Press.
- Hylton, P. (2001). *Blackwell Companions to Philosophy: A Companion to Analytic Philosophy*. Martinich, A. P. and Sosa, D. (eds.). Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Keown, D. (1995). *Are There "Human Right" in Buddhism*. London: University of London.
- Kiarash, A. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. *The Iranian Journal of Allergy*. 6 (5), 25-28.
- Snyder, C. R., et al. (2011). *Positive Psychology: The Scientific and Practical Explorations of Human Strengths*, 2nd ed. Los Angeles: SAGE Publications Inc.
- Strauss, A. and Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory, Techniques and Procedures for Developing*. London: California Sage Publications.

5. การส่งบทความต้นฉบับ

5.1 การเตรียมเอกสารต้นฉบับประกอบด้วย

1. ต้นฉบับที่เป็นไฟล์ *.doc ของ Microsoft Word โปรดดูรายละเอียดที่ระบุในรูปแบบข้างต้น
2. กรอกรูปแบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ (ใบสมัคร) ให้ถูกต้องและชัดเจน

5.2 การจัดส่งต้นฉบับ

ส่งทางระบบวารสารออนไลน์ “วารสารมนุษยวิชาการ” ตามลิงก์ <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/jah> หากผู้เขียนยังไม่มีบัญชีของระบบ ThaiJO ต้องลงทะเบียน (Register) ในระบบวารสารก่อน จากนั้นเข้าสู่ระบบ (Login) เพื่อส่งบทความต้นฉบับและแนบไฟล์แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์มาให้เรียบร้อย (หรือกรอกใบสมัครทาง Google Form)

6. การพิจารณาบทความเบื้องต้นของกองบรรณาธิการ

บทความต้นฉบับต้องจัดในรูปแบบไฟล์ *.doc ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 8-15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้นใน 2 ด้าน คือ 1) ความถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร 2) ขอบข่ายเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาเบื้องต้นจะส่งกลับไปให้ผู้เขียนแก้ไข ถ้าผ่าน จะเข้าสู่การพิจารณาลั่นกรองของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลอย่างไร จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบต่อไป

7. สิทธิของกองบรรณาธิการ

ในกรณีกองบรรณาธิการหรือผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้พิจารณาลั่นกรองบทความมีความเห็นว่า ควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยยึดข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นหลัก และขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ตีพิมพ์ในกรณีที่บทความไม่ตรงกับวัตถุประสงค์และรูปแบบของวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้ทรงคุณวุฒิ หากบทความใดได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยเสียงข้างมากให้ตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับหนังสือรับรองการตีพิมพ์จากวารสาร (เฉพาะผู้แจ้งความประสงค์ไว้)

8. อัตราค่าตีพิมพ์บทความ

วารสารยังไม่กำหนดค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ (ส่งบทความฟรี)

แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์
วารสารมนุษยวิชาการ

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งทางวิชาการ.....

ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความทบทวนวรรณกรรม

ชื่อบทความ (ภาษาไทย)

(English)

ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) *บทความวิจัย ไม่เกิน 4 ท่าน, บทความประเภทอื่น ไม่เกิน 2 ท่าน*

1.

2.

3.

4.

หน่วยงานและที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

..... โทรศัพท์ E-mail LINE ID.....

“ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์และไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่นใด ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ โดยยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณา ตรวจสอบต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร และขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่วารสารมนุษยวิชาการ ในกรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และ/หรือ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้ ถือเป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว”

ลงชื่อ.....ผู้เขียน

(.....)

บทความวิจัย

ชื่อบทความภาษาไทย (TH SarabunPSK 20 pt.)

Title in English (TH SarabunPSK 18 pt.)

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาไทย (16 pt. ตัวหนา)*¹, ผู้เขียนร่วม², ผู้เขียนร่วม**³ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาอังกฤษ (16 pt. ตัวหนา)¹, ผู้เขียนร่วม², ผู้เขียนร่วม³ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาไทยขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)¹,ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาไทยขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)²,ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาไทยขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)³ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาอังกฤษขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)¹,ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาอังกฤษขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)²,ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาอังกฤษขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)³

First Author, E-mail:(อีเมลของผู้ประพันธ์อันดับแรก(ที่ติดต่อได้) (14 pt. ตัวธรรมดา)*

Corresponding Author, E-mail:(อีเมลของผู้ประพันธ์บรรณกิจ(ที่ติดต่อได้) (14 pt. ตัวธรรมดา)**

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....(บทคัดย่อไม่เกิน 300 คำ).....

..... (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

.....

(Before 6 pt.)

คำสำคัญ (18 pt.):;;(ขนาด 16 pt.)..... (3-5 คำ)

(Before 6 pt.)

Abstract (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....(Abstract ไม่เกิน 300 คำ).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

(Before 6 pt.)

Keywords (18 pt.):;;(ขนาด 16 pt.)..... (3-5 คำ)

(Before 6 pt.)

บทนำ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt.)

1..... (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

2.....

3.....

ระเบียบวิธีวิจัย (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

ผลการวิจัย (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

อภิปรายผล (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

องค์ความรู้จากการวิจัย (16 pt.) (พร้อมภาพไดอะแกรมประกอบเนื้อหา)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

สรุป (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (References) (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.) อย่างน้อย 10 รายการ

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.)

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.)

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.)

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.)

บทความวิชาการ

ชื่อบทความภาษาไทย (TH SarabunPSK 20 pt.)

Title in English (TH SarabunPSK 18 pt.)

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาไทย (16 pt. ตัวหนา)*¹, ผู้เขียนร่วม², ผู้เขียนร่วม**³ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาอังกฤษ (16 pt. ตัวหนา)¹, ผู้เขียนร่วม², ผู้เขียนร่วม³ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาไทยขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)¹,ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาไทยขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)²,ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาไทยขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)³ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาอังกฤษขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)¹,ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาอังกฤษขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)²,ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาอังกฤษขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)³

First Author, E-mail:(อีเมลของผู้ประพันธ์อันดับแรก(ที่ติดต่อได้) (14 pt. ตัวธรรมดา)*

Corresponding Author, E-mail:(อีเมลของผู้ประพันธ์บรรณกิจ(ที่ติดต่อได้) (14 pt. ตัวธรรมดา)**

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....(บทคัดย่อไม่เกิน 300 คำ).....

..... (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

คำสำคัญ (18 pt.):;;(ขนาด 16 pt.)..... (3-5 คำ)

Abstract (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....(Abstract ไม่เกิน 300 คำ).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

Keywords (18 pt.):;;(ขนาด 16 pt.)..... (3-5 คำ)

บทนำ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

เนื้อเรื่อง (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (16 pt.) (พร้อมภาพไดอะแกรมประกอบเนื้อหา)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

สรุป (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.) อย่างน้อย 10 รายการ

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.)

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.)

บทวิจารณ์หนังสือ

ชื่อเรื่อง (TH SarabunPSK 20 pt.)

Title in English (TH SarabunPSK 18 pt.)

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาไทย (16 pt. ตัวหนา)*¹, ผู้เขียนร่วม**²ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาอังกฤษ (16 pt. ตัวหนา)¹, ผู้เขียนร่วม²ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาไทยขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)¹,ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาไทยขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)²,ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาอังกฤษขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)¹,ชื่อหน่วยงานย่อย, หน่วยงานหลัก (ภาษาอังกฤษขนาด 14 pt. ตัวธรรมดา)²,

First Author, E-mail:(อีเมลของผู้ประพันธ์อันดับแรก(ที่ติดต่อได้) (14 pt. ตัวธรรมดา)*

Corresponding Author, E-mail:(อีเมลของผู้ประพันธ์บรรณกิจ(ที่ติดต่อได้) (14 pt. ตัวธรรมดา)**

เว้น 1 บรรทัด

บทวิจารณ์หนังสือ

ผู้เขียน:

จำนวนหน้า:

ปีที่พิมพ์:

ครั้งที่พิมพ์:

สถานที่พิมพ์:

ภาพหน้าปกหนังสือ

เว้น 1 บรรทัด

บทนำ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

เนื้อหา (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

บทวิจารณ์ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

สรุป (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.) อย่างน้อย 5 รายการ

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.)

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.)

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.)

วัตถุประสงค์ของศูนย์มนุษยวิชาการทางศาสนา

- 1) เพื่อให้บริการความรู้เกี่ยวกับศาสนพิธีกรรมแก่สังคม
- 2) เพื่อประกอบพิธีวัฒนธรรมความเชื่อโบราณด้านฤกษ์พิธี/การสู่ขวัญ
- 3) เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้มานุษยวิทยาด้านบทความทางวิชาการ